

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

BELEDİYELER VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ:
TÜRK DÜNYASI BELEDİYELER BİRLİĞİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Burak KOÇAK

Danışman
Doç. Dr. Arif ERENÇİN

BOLU-2014

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Burak Koçak'a ait "Belediyeler ve Uluslararası İşbirliği: Türk Dünyası Belediyeler Birliği Örneği" adlı çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir. 29/05/2014

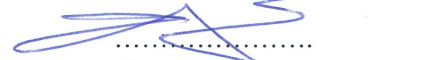
Akademik Unvan, Ad ve Soyad

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Arif ERENÇİN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa ALTUNOK

Üye : Yrd. Doç. Dr. Gülenay BAŞ DİNAR

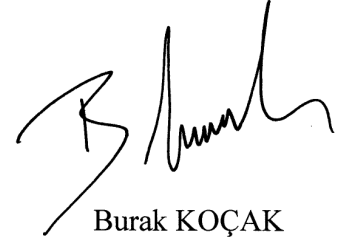

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Erol ÖZTÜRK

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, “BELEDİYELER VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ: TÜRK DÜNYASI BELEDİYELER BİRLİĞİ ÖRNEĞİ” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.
29/05/2014

Burak KOÇAK

ABSTRACT

MUNICIPALITIES AND INTERNATIONAL COOPERATION: THE CASE OF UNION OF TURKISH WORLD MUNICIPALITIES

Burak KOÇAK

Master Thesis

Department of Public Administration

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Arif ERENÇİN

May, 2014, xiv + 105 Pages

National and international cooperation has increased with globalization. The main reason for this is thought of organizations which want to increase efficiency in their work. Due to local governments should keep efficiency at the forefront, they give weight to cooperation between national and international organizations. Unions of Local Governments will be determined with details in first section of this work which is written in order to evaluate and analyze an important cooperation institute as an example. And in second section, Union of Turkish World Municipalities will be analyzed with its organizational structure, activities and budget. And in third section as outcome, problems of local government unions will be discussed and solution proposals will be evaluated.

Key Words: Local Governments, Unions, Cooperation, TDBB, Competition.

ÖZET

BELEDİYELER VE ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ: TÜRK DÜNYASI BELEDİYELER BİRLİĞİ ÖRNEĞİ

Burak KOÇAK

Yüksek lisans Tezi

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Arif ERENÇİN

Mayıs, 2014, xiv + 105 Sayfa

Küreselleşme ile birlikte ulusal ve uluslararası alanda işbirlikleri artmıştır. Bunun başlıca sebebi işbirliğine giren örgütlerin çalışmalarında verimliliği artırma düşüncesidir. Yerel yönetimler de hizmet sunumunda verimliliği ön planda tutması gereken örgütler olduğundan, ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile işbirliği çalışmalarına ağırlık vermişlerdir. Bu çalışmaları değerlendirmek ve önemli bir işbirliği örneğini incelemek üzere kaleme alınmış olan bu tezin birinci bölümünde yerel yönetim birlikleri ayrıntılı olarak açıklanmaktadır. İkinci bölümünde ise Türk Dünyası Belediyeler Birliği; örgüt yapısı, faaliyetleri, bütçesi gibi önemli açılardan incelenmektedir. Üçüncü ve son bölümde ise daha önceki bölümlerde değinilmiş olan yerel yönetim birliklerinin sorunlarına değinilerek çözüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Yönetimler, Birlikler, İşbirliği, TDBB, Rekabet.

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasında ve fikrin ortaya çıkmasında bana en büyük desteği veren ve beni sürekli motive eden değerli hocam Doç. Dr. Arif Erençin'e sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim. Hazırladığım metinlerini en ince ayrıntısına kadar okuyup, yaptığım bütün hataları büyük bir sevecenlikle bana gösteren İstanbul Üniversitesi, Avrasya Enstitüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Eyüp Zengin'e değerli katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Yerel yönetim birlikleri hakkında değerli tecrübelerini benimle paylaşan Türk Dünyası Belediyeler Birliği çalışanlarına, lisans döneminden arkadaşlarım olan bugün akademik camiada yer alan Araştırma Görevlisi İbrahim Tanju Akyol'a, Araştırma Görevlisi Bülent Çağlakpınar'a, Araştırma Görevlisi Yeter Çiçek'e, Araştırma Görevlisi Handan Akkaş'a, Araştırma Görevlisi Selcen Altınbaş'a ve özellikle Araştırma Görevlisi Hasan Sefer'e sabırla bana destek oldukları için teşekkürlerimi sunarım. Uzun bir zaman alan bu tezin hazırlanmasının her aşamasında manevi desteğini esirgemeyen aileme de sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iv
ÖZET	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiii

GİRİŞ	1
--------------------	---

BÖLÜM I

1. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ	3
1.1. Kavramsal Çerçeve	3
1.2. Tarihçe	6
1.3. Yerel Yönetimler Arası İşbirliği Gereksinimi	9
1.3.1. Hizmet gereksinmesi etmeni	16
1.3.2. Yerel görevlerde farklılaşma etmeni	17
1.3.3. Ekonomik etmen.....	18
1.3.4. Politik tatmin etmeni	18
1.3.5. Yöredeşlik etmeni.....	19
1.3.6. Küresel rekabet etmeni	19
1.3.7. Mevzuat etmeni	20
1.3.8. Uluslararası işbirliği etmeni.....	21
1.4. Uluslararası Gelişmeler	22
1.4.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.....	22
1.4.2. Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi.....	23
1.4.3. Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arası İşbirliği Sözleşmesi	23
1.4.4. Sınır Ötesi İşbirliği Sözleşmesi.....	24

1.5. Kurumsal Yapı	25
1.5.1. Anayasal dayanak	25
1.5.2. Yasal dayanak	25
1.5.3. Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun	27
1.5.4. Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun	28
1.5.5. Köy Kanunu	29
1.5.6. Belediye Kanunu	30
1.5.7. İl Özel İdaresi Kanunu	31
1.5.8. Büyükşehir Belediyesi Kanunu	31
1.5.9. Dernekler Kanunu	32
1.6. Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları	32
1.6.1. Hukuki sorunları	32
1.6.2. Denetim sorunları	35
1.6.3. Maddi yetersizlikler	36
1.6.4. İstihdam sorunu	37
1.6.5. Yönetim sorunları	37
1.6.6. Faaliyet sorunları	39
1.7. Yerel Yönetim Birliklerinin Türkiye’de Örnekleri	41
1.7.1. Türkiye Belediyeler Birliği	41
1.7.2. Marmara Belediyeler Birliği	44
1.7.3. Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği	45
1.8. Yerel Yönetim Birliklerinin Uluslararası Örnekleri	47
1.8.1. Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA)	49
1.8.2. Birleşmiş Kentler Teşkilatı (UTO)	50
1.8.3. Hollanda Belediyeler Birliği (VNG)	51
1.8.4. Danimarka Yerel Yönetimler Birliği	51
1.8.5. İslam Başkentleri ve Kentleri Teşkilatı (OICC)	52
1.8.6. Arap Kentler Örgütü (ATO)	52
1.8.7. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı	53
1.8.8. Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (CLRAE)	53
1.8.9. Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)	54

1.8.10. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler – Ortadoğu ve Batı Asya Teşkilatı (UCLG-MEWA)	55
1.8.11. Uluslararası Yerel Çevresel Girişimler Konseyi (ICLEI)	55
1.8.12. Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği (EAHTR)	56
1.8.13. Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı (NALAS)	56
1.8.14. Yerel Demokrasi Ajansları Birliği (ALDA)	56
1.8.15. Diğer Uluslararası Yerel Yönetim Birlikleri	57

BÖLÜM II

2. TÜRK DÜNYASI BELEDİYELER BİRLİĞİ ÖRNEĞİ	59
2.1. Genel Bilgiler.....	59
2.1.1. Misyonu ve Vizyonu.....	59
2.1.2. Yetki, Görev ve Sorumlulukları.....	59
2.1.3. Birliğin Kuruluşu ve Hukuki Statüsü.....	61
2.1.4. Birliğin Amacı ve Sunduğu Hizmetler	63
2.1.5. Birliğin Örgüt Yapısı	65
<i>Genel Kurul</i>	65
<i>Yönetim Kurulu</i>	66
<i>Birlik Başkanı ve Eşbaşkanlık</i>	67
<i>Denetim Kurulu</i>	69
<i>Yüksek Danışma Kurulu</i>	69
<i>Genel Sekreterlik</i>	70
2.1.6. Örgüt Şeması.....	71
2.2. Üyelikler	71
2.2.1. Birliğe Üyelik ve Üyelikten Çıkma	72
2.2.2. TDBB Üye Olan Belediyeler ve Birlikler.....	73
2.2.3. TDBB'nin Üyesi Olduğu Birlikler	74
2.3. Birliğin Mali Yapısı	74
2.3.1. Birlik Gelirleri.....	75
2.3.2. Birlik Giderleri.....	76
2.3.3. Birlik Bütçesi	76
2.4. Birliğin Faaliyetleri.....	77

2.4.1. Eğitim Faaliyetleri	78
2.4.2. Sosyal ve Kültürel Faaliyetler.....	81
2.4.3. Kongre, Sempozyum ve Toplantılar	83
2.4.4. Teknik Destek ve İnsani Yardım Çalışmaları.....	84
2.4.5. Fuarlar	85
2.4.6. İşbirliği Halindeki Ulusal ve Uluslararası Kurum ve Kuruluşlar	86
2.4.7. TDBB Yayınları.....	87

BÖLÜM III

3. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
----------------------------------	-----------

KAYNAKLAR	101
------------------------	------------

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: TDBB Eşbaşkanlar Tablosu	68
Tablo 2.2: TDBB Üye Artış Tablosu	73
Tablo 2.3: TDBB'ye Üye Olan Yerel Yönetim Birliklerinin Tablosu	74
Tablo 2.4: TDBB'nin Üye Olduğu Yerel Yönetim Birlikleri ve Kurumlar Tablosu.....	74
Tablo 2.5: TDBB Bütçesi	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Türkiye Belediyeler Birliği Örgüt Şeması	43
Şekil 1.2: Marmara Belediyeler Birliği Örgüt Şeması	45
Şekil 1.3: Jeotermal Kaynaklı Belediye Birlikleri Örgüt Şeması.....	47
Şekil 2.1: TDBB Örgüt Şeması	71

KISALTMALAR LİSTESİ

TDBB	: Türk Dünyası Belediyeler Birliği
TBB	: Türkiye Belediyeler Birliği
JKBB	: Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği
IULA	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği
IULA – EMME	: Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Ortadoğu ve Batı Asya Teşkilatı
UTO	: Birleşmiş Kentler Teşkilatı
OICC	: İslam Başkentleri ve Kentleri Teşkilatı
ATO	: Arap Kentleri Örgütü
ULCG	: Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı
UCLG – MEWA	: Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Ortadoğu ve Batı Asya Teşkilatı
NALAS	: Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı
ALDA	: Yerel Demokrasi Ajansları Birliği
MİBK	: Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Bilim Eğitim ve Kültür Teşkilatı
UNCHS	: Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Merkezi
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Örgütü
FMCU – UTO	: Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu
METROPOLİS	: Dünya Büyükşehirler Birliği
VNG	: Hollanda Belediyeler Birliği
CLRAE	: Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı
ICLEI	: Uluslararası Yerel ve Çevresel Girişimler Konseyi
EAHTR	: Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği
CEMR	: Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi
KKTC	: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
ENTO	: Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Eğitim Kurumları Ağı

AMA	: Metropoliten Yönetimler Birliği
UYEM	: Uluslararası Yerel Yönetimler Eğitim ve Araştırma Merkezi
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TURKPA	: Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi
TURKSOY	: Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı
IRCICA	: İşlam, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi
WALD	: Dünya Yerel Yönetimler Akademisi
UETD	: Avrupa Türk Demokratlar Birliği
COPPEM	: Avrupa Akdeniz Yerel ve Bölgesel Yönetimler İşbirliği Komitesi
MARKA	: Doğu Marmara Kalkınma Ajansı

GİRİŞ

İnsanların topluluklar halinde yaşaması ve bununla beraber yerleşim yerlerinin ortaya çıkması insanlık tarihinin başlangıcından kısa bir süre sonraya rastlamaktadır. Yerleşim yerlerinin ortaya çıkmasının ardından buraların gelişimi insanların ihtiyaçlarıyla doğru orantılı olarak şekillenmiştir. Sanayi devriminin ardından da artan üretim ile birlikte üretim merkezleri olan kentler oluşmaya ve bu kentlere göçler başlamıştır. Büyük kitleler halinde bu üretim merkezlerine göç eden insanlar bir süre sonra kentlerde hayatlarını kolaylaştıracak bazı kurumlara ihtiyaç duymuşlardır. Yerel ihtiyaçlara cevap verecek kurumlar olarak yerel yönetimler bu ihtiyacın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Yerel yönetimlere bulunduğu bölge bazında verimli ve etkin hizmet verebilmesi için gerekli kaynağın sağlanması gerekmektedir. Ayrıca küreselleşmenin getirdiği rekabet ortamından da nasibini alan yerel yönetimlerin diğerleriyle yarışabilmeleri için daha fazla özgürlüğe ihtiyacı vardır. Kentin gelişebilmesi ve geliştirilebilmesi için gerekli kaynaklar merkezi yönetim tarafından sağlanmıyor ya da sağlanmıyor ise, yerel yönetimin bu kaynakları kendi imkânlarıyla ya da ülke dışından sağlaması gerekmektedir (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000).

Küreselleşmenin de etkisiyle kentlere atfedilen değerlerin değiştiği görülmektedir. Kentler artık küresel kent olma adına yarışmaya başlamışlardır. Küresel kent rekabeti olarak da adlandırılan bu durum, kentlerin kaynakları çekme ve kullanma kabiliyetinin bir göstergesi haline gelmiştir (Ni ve Peter, 2010). Dışlanmamak ve diğerlerinin önüne geçebilmek için kentler ve bölgeler birbirleriyle girdikleri bu yarış sonucunda hangi kentin başarılı olacağı, bu kentin yerel yöneticilerinin, sermaye sahiplerinin, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın ortaya koyacağı işbirliğine bağlı olarak belli olacaktır (Karakurt, 2004).

Küreselleşme sürecinde kentler yarışırken kent kimliği de öne çıkmaktadır (Kiper, 2006). Bu durumda sadece kentin ekonomik özellikleri değil, kent kimliği ve bu kimliğin uluslararasılaştırılması yani farklılıklarının ortaya çıkarılması da önem kazanacaktır (Zengin, 2002). Dolayısıyla küreselleşmenin en önemli göstergeleri kentliler ve kentler üzerinde pek çok hususta görülmektedir.

Küreselleşme ile kentlerdeki değişim süreci farklı bir evreye girmiş olup, dünya kentleri küresel kapitalist ilişkiler çevresinde değiştirilmeye başlanmıştır. Ayrıca bölgesel ve uluslararası örgütlere ihtiyaç artmış ve siyaset ulus devletlerin üstünde bir alana taşınmıştır (Zengin, 2002). Daha önce ulus devletlerin arasında olan etkileşimlerin çoğu, bugün artık kentler arasında gerçekleştirilmektedir. Kent yönetim sistemleri, kent hizmetlerinin sunum biçimleri, kentlerin mekânsal yapıları, kent kimlikleri ve tüketim alışkanlıklarında değişimler yaşanmaktadır. Kent mekânının dahi metalaştırıldığı bu süreçte, uluslararası sermayeyi kentlere çekmek için kentler arasında yarış yaşanmaktadır (Kiper, 2006). Bu noktada iş birlikleri kaçınılmazdır. Yerel yönetimler kentlerde bölge bazında söz sahibi olduklarından bu yarışta yerel yönetimlerin ulusal ve uluslararası arası alanda işbirliği daha da önem kazanmaktadır. Bu önemden yola çıkılarak hazırlanan çalışmada yerel yönetim birliklerine kavramsal açıdan başlayarak, bu birliklere neden gereksinim duyulduğuna, kurumsal yapısına, Türkiye'deki örneklerine ve uluslararası örneklerine bakılacak, ardından, ortaya çıkan yerel işbirliklerinden güçlü bir örnek olan Türk Dünyası Belediyeler Birliği incelenecektir.

Hazırlanan bu çalışma ile yerel yönetimler arası işbirliğini tanımlamak ve gereksinimlerini araştırmak, yerel yönetimlerin tarihçesini sunmak, yerel yönetimlerin uluslararası işbirliğine gitme nedenlerini irdelemek, yerel yönetim birliklerinin sorunlarını araştırmak, Türkiye'deki ve Dünyadaki yerel yönetim birliklerini örnekleriyle ele almak, Uluslararası işbirliği kurumlarından Türk Dünyası Belediyeler Birliği'ni incelemek ve yerel yönetim birliklerinin tespit edilen sorunlarına çözüm önerileri sunmak amaçlanmaktadır.

BÖLÜM I

1. YEREL YÖNETİM BİRLİKLERİ

1.1. Kavramsal Çerçeve

Yerel yönetim birlikleri, en genel anlamıyla, hizmette etkinliği ve verimliliği arttırmak, ortak hak ve çıkarları korumak amacıyla karar organı üye yerel yönetimlerden gelen temsilcilerden oluşan bir kuruluş olarak tanımlanabilir.

Yerel yönetim birlikleri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nda yer alan tanıma göre ise; “birden fazla mahalli idarenin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi” olarak belirtilmiştir.

Birlikler yerel yönetimlerin kendilerine verilen mecburi yada isteğe bağlı görevlerin bir veya birkaçını ortaklaşa yürütmek ve çeşitli işbirlikleri yapmak üzere belediyeler arasında yada diğer yerel yönetim birlikleri ile kurdukları ortak idarelerdir. Yerel yönetim birlikleri, yerel yönetimlerin gereksinimlerini zamanında ve daha kaliteli hizmetlerle karşılamaları için destek veren kuruluşlardır (Köseoğlu, 2010).

Belediyeler arası işbirlikleri, ulusal ve uluslararası alanda belediyelerin belli bir konuda veya konularda süreli veya süreye bağlı kalmadan birlikte çalışmalarını ifade eder (TBB, 2012).

Belediye ve kent birlikleri, çeşitli işbirlikleri yapmak üzere amaçları ve işlevlerine göre kendi ülkelerinin hukuk sistemleri çerçevesinde örgütlenmektedirler.

Kimi ülkelerde birlikler kamu kuruluşu biçiminde, kimi ülkelerde dernek statüsünde, kimi ülkelerde ise hizmet kuruluşu (vakıf, işletme, şirket vb.) biçiminde örgütlenmektedirler. Belediye birlikleri bazı ülkelerde zorunluluk olduğu için kurulurken, bazı ülkelerde isteğe bağlı olarak dernek statüsünde oluşturulur (Ünlü, 2003). Ülkemizde de birçok sayıda büyüklü küçüklü yerel yönetim birlikleri mevcuttur.

Yerel yönetim birliklerini birkaç ana başlık altında gruplandırarak inceleyebiliriz:

Yerinden Yönetim Birimine Göre:

- **İller Arası Birlikler:** Amacı; yürütülmesi yasalarla illere bırakılmış yerel görevleri birlik çatısı altında, ortak imkan ve ortak yönetimle yerine getirmektir. Örnek olarak İllerimizi Tanıma ve Tanıtma Birliği verilebilir.
- **Belediyeler Arası Birlikler:** Üye adayı belediyelerin kendi meclislerince oy birliği ile birliğe üye olmayı kabulü ile meydana gelir. Ekonomik etkinlik, ortak işbirliği, bilgi ve tecrübe paylaşımı gibi konular hedeflenmektedir. Buna örnek olarak Türkiye Belediyeler Birliği, Gebze Belediyeler Birliği verilebilir.
- **Köyler Arası Birlikler:** Kırsal alanlara hizmet götürmek amacıyla kurulan birliklerdir. İçme suyu, yol yapımı, sulama, elektrik sistemi gibi hizmetlerin köylere sağlanmasını hedefler. Alaşehir Köylere Hizmet Götürme Birliği bu birliklere örnek olarak verilebilir.
- **İl, Belediye ve Köyler Arası Birlikler (Karma Birlikler):** İl – Belediye, Belediye - Köy, İl – köy arasında kurulan veya her üçünün üye olduğu birliklerdir. Bunlara Karma Birlikler de denilebilir. Örnek olarak Bilecik İli Özel İdare ve Belediye İş Sitesi Birliği, Çatalca ve Köyleri Soğuk Hava Deposu Birliği gösterilebilir.
- **Metropolitan Alan Birlikleri:** Dünyadaki bazı büyük şehirlerin ve belediyelerin kurdukları birliklerdir. Hızlı nüfus artışları, sanayileşme, istihdam gibi sorunlar hemen hemen her metropolitan bölgelerde yaşanmaktadır. Bu gibi her metropolitan bölgeyi ilgilendiren yerlerdeki ortak

sorunları çözmek amacıyla kurulurlar. Metropoliten Zonguldak Belediyeler Birliği bu birliğe örnek olarak verilebilir (Gönül, 1977).

- Bölgelere Göre Kurulan Birlikler: Başta çevre sorunları olmak üzere bölgeyi ve dolayısıyla bölgenin içerisindeki şehirleri ve belediyeleri kaldırmak üzere kurulan birliklerdir (Daoudov, 2012). Örnekleri Marmara Belediyeler Birliği, Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği şeklinde sıralanabilir.
- Uluslararası Ölçekte Birlikler: Yerel yönetim birlikleri, üyelerine daha iyi hizmet sunabilmek ve diğer belediyelerle tecrübe paylaşımı sağlanması konusunda sadece ulusal yerel yönetimlerle değil aynı zamanda diğer ülkelerdeki yerel yönetimlerle de işbirliği yapmaktadır. Dünya çapında örgütlenen yerel yönetim birlikleri ulusal ölçektekiler gibi bilgi ve tecrübe paylaşımı vb. konuları hedef almasının yanı sıra çevre koruma, enerji verimliliği, ülkeler arası barışın sağlanması gibi çok daha küresel konuları kapsamaktadır (Daoudov, 2012). Türk Dünyası Belediyeler Birliği (TDBB), Sürdürülebilirlik için Yerel Yönetimler Birliği (ICLEI), Avrupa Enerji Şehirleri Birliği, Yerel Entegrasyon Politikaları için Avrupa Şehirleri Ağı (CLIG) bu birliğin örneklerindendir.

Konularına Göre:

- Ekonomik İşletme Amaçlı Birlikler: Tek başına yapıldığında optimal olmayan işlerin beraber yapılması amacıyla bir araya gelmek suretiyle oluşturulan birliklerdir. Ulaştırma, turizm, sanayi gibi ana başlıklar altında toplanabilir. Örnek olarak Ordu – Gököy Ulaştırma Birliği, Burdur Turistik Çentik Plaj Birliği, Mardin Elektronik Sanayi Birliği verilebilir (Gönül, 1977).
- Halka Hizmet Amaçlı Birlikler: Yerel yönetimlerin bir araya gelip çeşitli altyapı hizmetlerini çözmek üzere kurdukları birliklerdir. Bunlar Avrupa’da da yaygın olan hizmet kurumlarıdır. Fransa ve Belçika’da “intercommunals”, İspanya’da “mancomunidades” olarak adlandırılan belediyeler arası komisyonlar ve belediyeler arası idareler gibi yapılar vardır (Daoudov, 2012). Türkiye’de Elektrik Birlikleri, İçme Suyu Birlikleri,

Sulama Birlikleri; yurtdışında ise “Service Delivery Organisations” bu birliklerin örneklerindendir.

- Çeşitli Amaçlı Birlikler: Yukarıda anlattığımız birliklere ek olarak çeşitli amaçlarla kurulmuş birliklerdir. Örnek olarak Hayvan Islah Birlikleri, Ormanları Koruma Birliği vb. verilebilir (Gönül, 1977).

Yerel yönetimler arası işbirliğinin başlaması için ilk atılan adımlardan bir tanesi de “kardeş şehir” ilişkileridir. Kardeş şehir, iki yerel yönetim biriminin sorunlarını ortaklaşa çözümlemek ve iki halk arasında dostluk ilişkilerini geliştirmek için bir araya gelerek kurdukları ilişkidir (TBB, 2012). Kardeş şehir, 1950’li yıllarda uluslararası terminolojide “sistercity” olarak anılırken, Fransa ve İngiltere’de “twinning” olarak adlandırılmaktadır (TBB, 2012).

Kardeş şehir ilişkisine bağlı olarak veya bağımsız olarak, daha somut alanlarda çeşitli işbirliklerine başlamak için imzalanan “işbirliği protokolü”, uluslararası terminolojide “cooperation protocol” olarak bilinen ve kardeş şehir ilişkisine göre daha özellikli işbirliklerinin konu alınmasını tanımlar. İşbirliği protokolü ile belli amacı olan projelerde, yararları tanımlanmış ve yerel halka sonuçlarını kısa zamanda gösterilebilecek çalışmalar ortaya çıkarılmış olur (TBB, 2012).

Mutabakat zaptı veya iyi niyet mektubu ise uluslararası alanda “Memorandum of Understanding” veya “Letter of Goodwill” olarak da bilinen, yerel yönetimler arası ilişkilerin başlaması için ön anlaşma niteliği taşıyan, fakat çok da zaruri olmayan anlaşmalardır (TBB, 2012).

1.2. Tarihçe

Dünyanın birçok ülkesinde yerel yönetimler arası işbirliği oldukça yaygındır. Danimarka’da 1883 yılında yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla “Kentsel İlçeler Birliği” kurulmuştur. Fin kentleri 1912 yılında “Fin Kentler Birliği”ni, Fin Belediyeleri de 1921 yılında “Fin Belediyeler Birliği”ni kurmuşlardır.

“Hollanda Belediyeler Birliği” ise 1912 yılında kurulmuştur. Bu anlamda en önemli gelişmelerden biri de 1913 yılında “IULA – Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği”nin kurulmasıdır.

Kuzey Amerika’da 49 eyalette ayrı ayrı belediye birlikleri bulunmaktadır. 21 eyaletteki belediye birliği “Ulusal Kentler Birliği”ni 1924’te kurmuştur. 1905’te ise Berlin’de “Alman Kentler Birliği” kurulmuştur (Ünlü, 1993).

Türkiye’de Cumhuriyet öncesi dönemde, özellikle İstanbul’da belediyecilik ve belediyeler arası işbirliği denemeleri olduysa da günümüzdeki anlamda yönetim birliklerinden söz etmek mümkün değildir. 1924 yılı Köy Kanunu’nda birden fazla köy arasında yapılacak ortak işlerle alakalı hükümler olmasına rağmen, yerel yönetim birlikleri için en açık hükümler 1930 yılında 1580 sayılı Belediye kanununda yer almıştır. O halde Türkiye’de yerel yönetim birliklerinin 1930 yılından itibaren kurulmaya başlandığı söylenebilir.

1930 – 1964 yılları arasında vali ve kaymakamların önderliğinde köylerin elektrik, yol, su gibi ihtiyaçlarını karşılamak üzere birlikler kurulmuştur. 1964’te Köy İşleri Bakanlığı’nın kurulması ile birlikte köylerin altyapı hizmetlerinin karşılanması için Köylere Hizmet Götürme Birlikleri oluşturulmuştur (Bozlağan ve Demirkaya, 2008). Türkiye’de belediyeler arası işbirliğini amaçlayan ilk girişim ise 1945 yılında bilim adamları ve belediyeciler tarafından “dernek” statüsünde kurulan Türk Belediyecilik Derneğidir (Ünlü, 1993).

Türkiye’de yerel yönetim birliklerine ilişkin ilk anayasal düzenleme, 1961 Anayasası’nın 166/4 maddesinde “Mahalli idarelerin kendi aralarında birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir, bu idarelere görevleriyle orantılı gelir kaynakları sağlanır” şeklindedir. Ayrıca, 1982 Anayasası’nın 127/5 maddesi ise “Mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla kendi aralarında Bakanlar Kurulu’nun izni ile birlik kurmaları, görevleri, yetkileri, maliye ve kolluk işleri ve merkezi idare ile

karşılıklı bağ ve ilgileri kanunla düzenlenir. Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır.” (Bozlağan ve Demirkaya, 2008) şeklinde ifade edilmiştir.

1978 yılı Ocak ayında kurulan ve 1979 yılı Kasım ayına kadar görev yapan Yerel Yönetimler Bakanlığı çok amaçlı ve kapsamlı belediye birliklerinin kurulmasını istemiş ve bölgesel düzeyde çeşitli görevler üstlenen belediye birlikleri kurulmuştur (Bozlağan ve Demirkaya, 2008).

Avrupa’da en önemli gelişmelerden biri Avrupa Konseyince 1957 yılında kurulan “Avrupa Konseyi - Bölgesel ve Yerel Yönetimler Konferansı” olmuştur. ABD’de ise 1967 yılında kurulan “Bölge Meclisleri Ulusal Birliği (National Association of Regional Council)” en önemli gelişmelerdendir (Zengin, 1999). ABD’de 650’nin üzerinde bölgede yerel yönetimlerin sorunlarının bölgesel çözümü için “Bölgesel Meclisler” (Regional Council) kurulmuştur. Bunların ana amacı kendi bölgelerindeki yerel yönetimler arası bilgi alışverişini, işbirliğini ve koordinasyonu sağlamaktır (Zengin, 1999).

Yerel yönetimlerin kendi aralarında işbirliğine giderek birlik oluşturmaları birçok ülkenin anayasal ve diğer yasal düzenlemelerinde ve uluslararası belgelerde yer almaktadır. IULA tarafından 1985 yılında düzenlenen Dünya Yerel Yönetimler Kongresinde kabul edilen “Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi”nin 9. maddesinde;

- a. Yerel yönetimler, yetkilerini kullanırken, ortak çıkarlarının savunulması ve geliştirilmesi ve üyelerine belli hizmetler sağlaması için birlikler kurma yetkisine sahip kılınmalıdır.
- b. Diğer yönetim kademeleri, yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemeler konusunu da, yerel yönetim birliklerine danışmalıdır ifadeleri yer almıştır.

“Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”nda yerel yönetimlerin birlik kurma ve birliklere üye olma hakkı 10. maddede düzenlemiştir. Özerklik Şartı’nı Türkiye 21 Kasım 1988’de imzalamış ve 8 Mayıs 1991’de 3723 sayılı yasa ile onaylamıştır.

Yerel yönetim birlikleri günümüzde yeni yeni yaygınlaşıyor gibi görünse de yerel yönetimler arasındaki dayanışma ilk kez 1886 yılında Le Mains (Fransa) ile Paderborn (Almanya) arasında kurulan ortak kültürel işbirliğine dayanmakta olup (TBB, 2012), 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bugünkü anlamını kazanmıştır. Örneğin Filistin – İsrail arasında diyalog kurmak, barış kültürünü yaymak ve arabuluculuk yapmak gibi amaçlar güden yerel yönetimler olmuştur. Yine bunlar gibi yerel yönetimler savaşı önlemeye yönelik (Mayors for Peace / Barış için Belediye Başkanları) veya çatışmayı azaltmaya yönelik (Municipal Alliance for Peace in the Middle East / Ortadoğu'da Barış için Belediye İttifakı) gibi oluşumlar içerisinde bulunmuşlardır (Daoudov, 2012). Yine bunlara ek olarak Alman – İngiliz ve Alman – Fransız kentleri arasında kurulan ilişkilerle halkların savaş sonrası yeniden yakınlaşması ve barış duygularının geliştirilmesi hedeflenmiştir (TBB, 2012).

2. Dünya Savaşı'ndan sonra “birbirini tanıyan insanlar birbirinden nefret edemez.” düşüncesi ile iyi ilişkiler kurma yolunda başlatılan çalışmalara Avrupa Belediyeler Konseyi (CEM) ve Birleşmiş Kentler Organizasyonu (UTO) da destek vermiştir. Savaş sonrasında iki farklı ülkenin 2 adaş kenti, Dunkirk (New York) ve Dunkirk (Fransa) arasında kardeş şehir ilişkisi kurulmuş, böylece savaşta zarar gören şehirlerin kalkınmasına kardeş şehircilik yolu ile destek verilmiştir. 1956 yılında ise ABD'de uluslararası ilişkileri geliştirmek amacıyla “People to People International” derneği kurulmuştur (TBB, 2012).

Yerel yönetimler arası dayanışma ve örgütlenme, yani birlik olma girişimleri 1970'lerde hızlanmıştır. Gerek merkez – yerel çatışması gerekse büyüyen kent sorunları karşısında belediyelerin köklü çözüm aramaları birliklerin ortaya çıkmasına vesile olmuştur (Zengin, 1999).

1.3. Yerel Yönetimler Arası İşbirliği Gereksinimi

Bir ülkenin en temel ekonomik ve sosyal hedefleri arasında ekonomik büyüme ve kalkınma yer almaktadır. Bu doğrultuda kullanılanlar ülkenin kaynakları,

benimsenen ilke ise ülkenin kaynaklarının tam kapasite ile en verimli şekilde kullanılmasıdır (Altınışik ve Peker, 2010).

Yerel yönetimlerin, belirleyecekleri alanlarda beraber çalışmalar yürütmek üzere aynı ülkeden veya farklı ülkeden iki veya daha fazla sayıda yerel yönetim birimleri ile yapacakları ortaklığa yerel yönetimler arası işbirliği dendiğini yukarıda belirtmiştik. İşbirliğine giren yerel yönetimlerin çalışanları kendi kurumlarında benzer konularda çalıştıkları için meslektaşlar arasında da dayanışma sağlanmış olacaktır. Kurumlar arasında gerçekleştirilecek böyle bir ortaklık sonucunda yerel toplumların bireyleri de dâhil olmak üzere kentteki bütün paydaşlar bundan faydalanabilecektir (TBB, 2012).

Yerel yönetim birlikleri yerel yönetimlerin hizmet uygulamalarında ortaya çıkan pratik bir teşkilatlanma ve çözüm üretme mekanizmasıdır. Bütçe yetersizliği yaşayan yerel yönetim birimlerinin bir araya gelmesi ile iş ve hizmet üretme amacı bu uygulamanın çıkış noktasıdır. Sonsuz ihtiyaçları karşılayacak sınırlı üretim faktörlerinin, en çok faydayı en az maliyetle sağlayacak bir biçimde üretime dahil edilmesi gerektiğinden (Varcan ve Nadaroğlu, 2006), optimum faydayı sağlamak için ortak ihtiyaçların giderilmesinde yerel yönetim birliklerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yerel yönetimler alanında birçok kongre ve konferans düzenlenmiş ve birçoğunda yerel yönetimler arasında ilişkilerin önemine değinilmiştir. Türk Dünyası Belediyeler Birliği tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen 2. Avrasya Yerel Yönetimler Kongresi'nde dönemin TDBB Başkanı ve Denizli Belediye Başkanı, şimdiki Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi, yerel yönetim birliklerine olan ihtiyacı şu cümlelerle dile getirmiştir: “Komşu iki evin, iki mahallenin, iki şehrin, iki bölgenin yahut komşu kültürlerin inançlarının, geleneklerinin birbirini etkilememesini düşünmek neredeyse imkânsızdır. Bu etkileşim neticesinde, olumlu ilişkilerden doğan her türlü güzel gelişme her iki tarafa da kazanımlar sağlarken, olumsuz olan her türlü gelişme de her iki tarafa zarar vermektedir. Aynı nehrin, aynı gölün, aynı deniz etrafında yaşayan insanların, aynı coğrafya, aynı ulaşım yolları veya aynı iklim şartlarını paylaşan insan kalabalıklarının, aynı inanç, aynı gelenek ve görenekleri paylaşan bireylerin

birbirleriyle, en başından itibaren seçme haklarının bulunmadığı bir beraberliğe mecbur olduklarını söyleyebiliriz.” (TDBB, 2010: 26).

Yine aynı kongrede, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş ise; “Şehirler insanlara çok şeyler veriyor ve insanlar da şehirlere çok şeyler katıyor. Böyle bir süreçte bizlerin, özellikle şehir yöneticilerinin, birbirimizle olan aktif ilişkilerimiz, bilgi ve deneyim paylaşımlarımız bizi ve halkımızı geleceğe daha farklı bir boyutta ve ölçekte taşıyabilir. Bundan dolayı, artık bu yüzyılda bütün belediyeler ve yerel yönetimler sıkı işbirliği içine girdiler. Artık sadece kendi coğrafyanızda yaşamıyorsunuz. Kendi bölgelerinizde dar kalıplar halinde kendi şehrinizde değilsiniz. Bütün dünyayla ilgilenmek ve dünyada olan bitenle yakın ilişkiler kurmak zorundasınız. Bir gerçek daha var. İnsanlık tarihi sürecinde dünya, küresel ve bölgesel aktörlerin yer değiştirmesine tanıklık ediyor.” diyerek kentler ve yerel yönetimler arası ilişkilerin önemini dile getirmiştir (TDBB, 2010: 36).

Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Devlet Bakanı, şimdiki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik: “Bugünün dünyasında tüm değerlerin yerel ölçekte geliştirip uluslararası düzeyde savunmak ve yaşatmak zorundayız; şehirler arası kültürel ve ekonomik işbirliği imkânları var ve bu imkanları geliştirmek durumundayız.” diyerek işbirliğinin hem ulusal düzeyde hem de uluslararası düzeyde olması gerektiğini belirtmiştir (TDBB, 2010: 56).

AK Parti Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Manisa Milletvekili Hüseyin Tanrıverdi ise yerel yönetimler arası işbirliğinin gerekliliğini; “Dezavantajlı gruplardan ekolojik dengeye, eğitimden sağlık hizmetlerinin sunulmasına kadar geniş yelpazede sorunlar yerel yönetimlerin ortak sorunlarıdır. Göç, küresel ısınma ve kuraklık, çevreyi koruma, kentimizdeki işsizlik, gelir dağılımının bozukluğu, çarpık kentleşme, kaçak yapılaşma hepimizin ortak sorunlarıdır. Yapmamız gereken ortak sorunlara karşı ortak çözüm yolları geliştirmektir. Ortak sorunların çözümü bölgesel ve küresel anlamda işbirliği ve dayanışma ile mümkündür.” sözleriyle dile getirmiştir (TDBB, 2010: 46).

Dönemin Meclis Başkanı Mehmet Ali Şahin yerel yönetimler arası işbirliğinin artarak devam etmesi gerektiğini “ülkelerimiz arasında mevcut olan her düzeydeki ilişkileri hükümetlerimiz yürütüyor; meclislerimiz, parlamentolarımız da buna destek veriyor; ama şurası apaçık bir gerçektir ki; ülkelerimiz arasındaki ilişkilerin en önemli özelliği ve vazgeçilmez alanlarından biri de hiç kuşkusuz yerel yönetimlerdir. Çünkü yerel yönetimler halkın yönetime katılmasının en önemli araçlarından biridir. Ürettikleri çok yönlü hizmetlerin yanı sıra demokratik sistemlere vazgeçilmez katkı sağlıyorlar. Bu nedenle yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve etkinliklerinin artırılması büyük önem taşımaktadır. Memnuniyetle görüyoruz ki Avrasya coğrafyasında bulunan kentler ve yerel yönetimler hızla gelişmekte, kentler arası ilişkiler iletişim ve işbirliği önemli ölçüde artmaktadır. Kardeş şehir ilişkileri kurulmakta, karşılaşılan sorunlara ortak çözüm yolları üretilmektedir. Yerel yönetimlerin kendi aralarında bilgi; birikim ve tecrübe paylaşımında bulunması ülkeler ve toplumlarımız arasındaki ilişkileri daha da pekiştirecektir.” sözleriyle ifade etmiştir (TDBB, 2010: 62).

Yerel yönetimler arası ilişkilerin en yaygın türü olan kardeş şehir ilişkisinin manevi gerekliliğini dönemin Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanı Asım Güzelbey şu sözlerle açıklamıştır: “Kardeş şehirlerin varlığı temelde çok moral arttırıcı bir hadisedir. Dünyada yalnız olmadığınız anlıyorsunuz.” (TBB, 2012: 26).

Belediyeler arası işbirliğinin önemini bir örnekle açıklayan Kosova – Priştina Belediye Başkanı İsa Mustafa “Priştina, doğal kaynakların etkin kullanımından faydalanmak, tarım sektörü ve kırsal ekonominin yoğun ve modern gelişiminden istifade etmek ve çevrenin korunması ile metropol bölgenin ekonomik gelişmesi arasında bir denge sağlamak amacıyla komşu belediyelerle ortaklıklara girmiştir. Gelecekte kentlerimiz arasındaki işbirliğinin yoğunlaşmasını ve böylece birbirimizin deneyimlerinden daha fazla faydalanabileceğimizi ummaktayım. Bu husus, özellikle kentlerimizin yapısında ve geçmiş deneyimlerinde pek çok benzerlik bulunmasından dolayı daha da büyük önem taşımaktadır.” demiştir (TDBB, 2010: 26).

Yaptığı konuşmada küreselleşmeye dikkat çeken dönemin ÇEKÜL Vakfı Başkanı Metin Sözen “Küresel ölçekte düşünmeye itilen bir dünyada, sürekliliğimizi ve

varlığımızı korumak için her birimiz, tarih, dil ve kültür birliğimizi canlı yada küllenmiş ortak yaşantılarımızı yeniden irdeleme ve canlandırma zorunluluğu ile karşı karşıyayız. Artık bugün kentlerden kentlere bir alışveriş ortamı yaratmak, kentler arası yeni işbirlikleri ve yöntemler geliştirmek, tüm küresel işbirliği modellerinden daha kolay.” demiştir (TDBB, 2010: 64).

Yerel yönetimleri uluslararası çalışmaya iten faktörler şöyle sıralanabilir; “Bir kentin veya yerel yönetimin uluslararası politika platformunda profilini yükseltme arzusu; siyasilerin veya kamu görevlilerinin siyaset sahnesinde kişisel imaj elde etme veya ün kazanma isteği; uluslararası yardım programlarına ve fonlarına ulaşma amacı; aynı çıkarları paylaşan yerel yönetimlerle ortak hareket ederek lobi faaliyetleri yapma ve uluslararası karar vericileri etkileme stratejisi; diğer ülkelerdeki yerel yönetim birimleri ve aktörleri arasında politika deneyimlerinin paylaşılması düşüncesi; çözümü zor olan ortak nitelikteki sorunların çözümünde riski ve maliyeti paylaşma arzusu” (Esen ve Polat, 2007: 9).

Yerel yönetimler arası işbirliğine gidilmesinin birçok gerekçesi olmasına rağmen en genel anlamda belirtecek olursak (TBB, 2012):

- Üye yerel yönetimlerin verimliliklerinin artırılması,
- Yerel yönetimlerin ulusal ve uluslararası alanda hak ve çıkarlarının korunması,
- Yerinden yönetimin ve yerel demokrasinin geliştirilmesi,
- Ekonomik gelişimin ve bunun sonucunda kalkınmanın sağlanması (Daoudov, 2012),
- Yerel yönetimlerin kurumsal olarak yapılarının güçlendirilmesi,
- Çalışanların mesleki gelişimlerine katkı sağlaması olarak sıralanabilir.

Her örgüt ve kuruluş gibi birliklerin doğmasına sebep olan veya birliklere üye olunmasını gerektiren bir takım etmenler vardır. Bu etmenler yerelden veya merkezden karar mercilerinin istek ve çabalarıyla biçimlenip birlik haline gelebilirler (Gönül, 1977).

Birliklerin kurulma gereksinimleri arasında “merkezi yönetimin özendirmesi” durumundan da söz edilebilir. Yapılan araştırmaya göre birliklerin ortaya çıkışında yerel demokrasiyi geliştirmek, bulundukları bölgenin kalkınmasına katkıda bulunmak gibi amaçların yanında “mülki amirlere kaynak yaratmak” gibi faktörlerin de etkisi olduğu söylenmektedir (Bozlağan ve Demirkaya, 2008).

1980 yılından itibaren yerel yönetim birliklerinin kurulmasını sağlayan etkenler arasında AB’nin bölgesel ve kırsal kalkınma politikalarının da etkili olduğunu söylemek mümkündür. AB, özellikle gelir dağılımı ve istihdam açısından ülkeler ve bölgeler arasındaki farklılıkların azaltılmasına büyük önem vermektedir. AB’nin Lizbon Stratejisi “Dünyadaki rekabet gücü en yüksek ve en dinamik bilgiye dayalı ekonomi olmak” hedefine ulaşmanın ancak bölgeler arasında dengeli kalkınmanın sağlanmasıyla olabileceğini göstermektedir. AB’nin bölgesel politikaları, temelde ekonomik ve sosyal uyumun artırılması ve bölgeler arası farklılıkların azaltılması amacına yöneliktir (Bozlağan ve Demirkaya, 2008).

AB’ye üyelik sürecinde 2004 – 2006 arasını kapsayan ve sosyoekonomik uyum alanında maddi yardımlarla desteklenecek orta vadeli temel öncelik alanlarını belirlemek üzere Ön Ulusal Kalkınma Planı (ÖÜKP) hazırlanmıştır. ÖÜKP’de “hizmet birlikleri” ile ilgili olarak şunlardan bahsedilmektedir (Bozlağan ve Demirkaya, 2008):

- Geri kalmış bölgelerde KOBİ uygulamalarını tamamlayıcı nitelikte ilave destekler olmalıdır. Bu doğrultuda KOSGEB, Hizmet Birlikleri ve Bölgesel Kalkınma Ajansları yöreselleşmeyi destekleyecektir.
- Hizmet birlikleri, Kalkınma Vakıfları, Kent Konseyleri gibi oluşumlar hedeflenecek, geçmiş yıllarda kurulan kooperatifler, belediye birlikleri, odalar, dernekler gibi oluşumların tecrübelerinden yararlanılacaktır.
- Bu hedefler doğrultusunda uygulamaya ilişkin görevler sektörel ve bölgesel kurumlar gibi oluşumlara devredilerek ara kurum rolü verilebilir. Hizmet Birlikleri, Belediye Birlikleri, Bölgesel Kalkınma Ajansları bunlara örnek gösterilebilir.

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte ulaşım ve iletişim araçlarındaki gelişmeler, ülkeler ve toplulukların ekonomik, sosyal ve kültürel olarak birbirlerine bağımlılıklarını arttırmıştır. Bunun sonucunda yönetimler arası işbirliği, ortak çalışma, bilgi ve deney alışverişinde bulunma zorunlu hale gelmiştir.

Günümüzde ülke sınırları önemini yitirmiş, küreselleşme bütün dünyaya hızla yayılmış ve yayılmaya devam etmektedir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte ulaşım ve iletişim araçlarının gelişmesi, artan ekonomik işbirliği ve bağımlılık, sınırları aşan ve ortak sorun haline gelen çevre sorunları, aynı evrende yaşayan her düzeydeki kuruluş ve kişiler arası işbirliği ve dayanışmayı her zamankinden daha çok ortaya çıkarmıştır.

Bu gelişmelerin sonucunda Avrupa Konseyince benimsenen “Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”nda ve “Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi”nde yerel yönetimlerin ortak çıkarlarını savunmak ve güçlendirmek için, üyelerine belli hizmetler sağlamak için “birlikler” kurma hakları olduğu kabul edilmiştir (Ünlü, 2003).

Türkiye’de ise Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’na göre “mahalli idarelerin menfaatlerinin korunması, gelişmelere yardımcı olunması, personelinin eğitilmesi ve mahalli idarelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirmesi” amaçlarıyla yerel yönetim birlikleri kurulmaktadır (Daoudov, 2012).

Yaşadığımız çevreye baktığımızda insanlar bir belediyenin sınırları içerisinde oturmakta, başka bir belediyenin sınırları içerisinde işe gitmekte, yine başka belediyenin sınırları içerisinde yer alan alışveriş yerlerine gidebilmektedir. Bununla beraber çevre sorunları, ulaşım ve konut sorunu gibi pek çok alanda kent ve belediye sınırları aşılmış durumdadır. Bu sorunların bölgesel düzeyde veya bölgeler üstü düzeyde çözümü için işbirliği yapılması gerekmektedir (Esen ve Polat, 2007). Bu tarz ilişkiler ağı bir belediyenin sınırlarını aşan ve diğer belediye ile işbirliklerine yönelten sebeplerdendir.

Bazı kentsel hizmetlerin gerek ekonomik olarak, gerekse yetki ve sorumluluk olarak birden fazla yerel yönetim tarafından yerine getirilmesi zorunluluğu da kurum veya kuruluşlar arasında işbirliği ihtiyacını doğuran sebeplerdendir. Örneğin hava

kirliliği, su kirliliği gibi çevre sorunlarının sınırları aşması, bu tarz sorunların çözümünün bölgesel, ulusal hatta uluslararası düzeyde kuruluşlar arası işbirliği gerektirmesi de, yerel yönetimleri bu alanda işbirliği yapmaya yöneltmiştir. Özellikle gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerde yerel yönetimlerin çağdaş yönetim tekniklerini, hizmet standartlarını, personel politikalarını edinememiş olmaları, mevcut kaynakları verimli kullanamamaları yerel yönetimlerin gelişmesine engel olmaktadır. Bu engellenmenin kalkması da daha iyi seviyedeki ülkelerin alt seviyedeki ülkelerle işbirliği yaparak onlara rehberlik etmesi ile mümkün olabilmektedir.

Resmi birliklerin yanı sıra, yerel yönetimlerin gönüllü olarak kuracakları bir dernek veya birlik, bütün yerel yönetimler için bir yardım ve teşvik kaynağı olabilir. Kurulacak bu derneklerin de ortak amacı belediyelerin çıkarlarının korunması, deneyim ve bilgi alışverişi, yönetimin etkinliğini arttırmak ve yerel yönetimlerin çıkarlarına yarayacak yasa ve yönetmeliklerin hazırlanmasında merkezi yönetime önerilerde bulunmaktır (Zengin, 1999).

Böylece birliklerin doğmasına sebep olan etmenleri aşağıdaki başlıklar altında toplayabiliriz (Gönül, 2007):

- Hizmet Gereksinmesi Etmeni
- Yerel Görevlerde Farklılaşma Etmeni
- Ekonomik Etmen
- Politik Tatmin Etmeni
- Yöredeşlik Etmeni
- Küresel Rekabet Etmeni
- Mevzuat Etmeni
- Uluslararası İşbirliği Etmeni

1.3.1. Hizmet gereksinmesi etmeni

İletişim araçları ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanların da gereksinimleri değişmiştir. Var olanla yetinmek yerine daha çok ve daha üst düzey hizmetler talep edilir olmuştur. Bu talepler yerel yönetimlerce karşılanamayınca veya

karşılanması gecikince insanlar birliklerin işlevlerinden yararlanmaya yönelmişlerdir (Gönül, 2007).

Yerel halkın ortak ihtiyaçları çok çeşitlidir ve gün geçtikçe de çeşitlenmektedir. Çeşitlenme ile birlikte sosyo – ekonomik yapıdaki gelişmelere paralel olarak bu ihtiyaçların karşılanmasında nitelik talepleri de artmaktadır (Şentürk, 2003, <http://www.yerelsiyaset.com>, 05 Şubat 2013'te erişildi).

Hizmet yönünden bakıldığında kalkınma boyutu da gereksinimlerden biridir. Kalkınma da en basit anlamda iki türde olabilir; birincisi insani kalkınma yardımı (humanitarian development assistance) şeklinde olanıdır. Bu biraz daha uzun süreye yayılan bir süreçtir. İkincisi ise acil durum yardımı (emergency development assistance) şeklinde olanıdır. Bu tür uygulamalar afete maruz kalan yerel yönetimlere acil yardım şeklinde yapılmaktadır (Daoudov, 2012).

Bazı yerel birimler görevlerini yerine getiremeyecek kadar küçüktürler. Bunun sebebi ise öz gelirlerinin az olmasının yanı sıra devletten aldıkları payların da oldukça az olmasıdır. Bunun yanı sıra yeterli öğrenim görmüş deneyimli personele de sahip değildir. Bütün bu olumsuzluklar yerel düzeyde hizmet kalitesini düşürmektedir. Belediyeler bilgi ve uzmanlık gerektiren, tek başına yapıldığında kaynak ve zaman israfına yol açan uygulamalar konusunda işbirliği yapmak durumundadırlar (Zengin, 1999).

1.3.2. Yerel görevlerde farklılaşma etmeni

Toplumdaki ilişkiler ağının niteliğindeki değişimler ve teknik konulardaki hızlı değişimler merkezi idare ile yerel yönetimler arasındaki hizmet paylaşımı anlayışını da değiştirmektedir. Hem yerel yönetimlerin hem de merkezi yönetimin görevlerindeki nitelik ve niceliklerindeki farklılaşmalar ülkenin anayasal sistemi içerisinde de görev dağılımı dengesini değiştirmektedir (Şat, 2000).

Bunun sonucunda merkezi yönetim veya belediyeler tarafından yürütülmesi gereken bazı hizmetler, yürürlükteki bazı kısıtlamalardan kurtulmak, maddi konuları aşmak ve hizmet için gerekli personeli daha kolay çalıştırma olanağını bulmak için bu birimlerin görevlerinden çıkıp birliklerin görevleri arasındaki yerlerini almaya başlamışlardır (Gönül, 2007).

1.3.3. Ekonomik etmen

Küreselleşme ile artan ülkeler arası ilişkiler ve yönetim anlayışındaki değişimler sonucu, kamu hizmetlerinin görülmesinde ve finansman sağlanmasında da uygulanan politikalar değişime uğramış ve uluslararası finans kurumlarına ihtiyaç artmıştır (Kiper, 2006). Mahalli müşterek kamu hizmetlerini sunan yerel yönetimlerin de hizmet sunumunda finanse etmekte zorlandıkları bazı gereksinimleri karşılamak için birlik kurulması yolunu seçmesi mümkündür. Tarımda birim alandan daha çok ürün alabilmek için sulama kanalları, temiz içme suyu şebekeleri, hayvansal ürünlerin saklanması ve pazarlanması için kullanılan depolar gibi parasal konulara dayanan ihtiyaçlar birlikler yoluyla da çözülebilmektedir (Gönül, 1977).

Ekonomik etmen yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde daha fazla ön plana çıkan bir olgudur. Hatta bazı yerel yönetimler açısından diğer yerel yönetimlerle ilişki kurulmasının temel nedenidir. Bunların içerisinde yatırımcıları bölgeye çekerek yeni yatırımların yapılmasını sağlamak, istihdam oluşturmak ve böylece hizmet kalitesini arttırmak yer almaktadır. Yeni yatırım sağlamak gibi mevcutlar arasında da işbirliğini geliştirmek amaçlanabilir. Bunlar iyi uygulamaları ve tecrübeleri paylaşmaya yönelik çalışmalardır. Büyük liman şehirleri arasında kurulan ekonomik amaçlı ilişkiler buna örnek olabilir (Daoudov, 2012).

1.3.4. Politik tatmin etmeni

Siyasi kimliğe sahip olan insanlar bir üst adıma geçmek için çoğu zaman birlikleri bir basamak olarak görebilmektedirler. Muhtarlar belediye başkanlığına, belediye başkanları büyükşehir belediye başkanlığına veya milletvekilliğine geçmek

için birliklere üye olup buralarda aktif görevler alarak isimlerini ön plana çıkarma çabasına girebilmektedirler (Gönül, 1977).

Bununla beraber, bu görevlere herhangi bir nedenle seçilmeyen kişiler, yine yerel bir kuruluş olan birliklerde tatmin olma yollarını arayabilirler. Bilinçaltında yatan bu istek ilk fırsatta ve herhangi bir konuda birlik kurulması veya birliğe üye olunması olarak ortaya çıkabilmektedir (Güneş, 2005).

1.3.5. Yöredeşlik etmeni

Ulaşım ve haberleşmenin gelişmesi ile çevremizde olanları daha rahat ve daha hızlı bir şekilde öğrenmeye başlamış bulunmaktayız. Yerel yönetim sınırları içerisinde yaşayan bölge sakinlerinin gezerek gördükleri veya medya ile haber aldıkları komşu ve civar bölgelerdeki hizmetleri kendi bölgeleri ile karşılaştırmaları muhtemeldir (Köseoglu, 2010).

Bu durum yöre halkını daha iyi veya daha üstün standartlı hizmetleri istemeye itebilir. Yoğunlaşan istekleri karşılayabilmek için mahalli idare birlikleri kurulabilir veya üye olunabilir (Mıhçı, 2010).

1.3.6. Küresel rekabet etmeni

Küreselleşme ile birlikte uluslararası arenada pek çok alanda ve kuruluş arasında rekabet artmıştır. Şirketler gibi artık kentler de birbiriyle rekabet etmeye başlamışlardır. Bu tarz rekabet içerisine giren kentler, kaliteli istihdam imkanları sağlayarak daha yetenekli çalışanları ve yeni yatırımları şehirlerine çekmek ve ekonomiye katkısı yüksek firmalara sahip olmayı istemektedirler (Geyik ve Coşkun, 2004). Bu çaba ise tamamen küresel kent olabilmek içindir. Küresel kent olabilmenin bir yolu da diğer ülkelere kendi kentini tanıtmaktan geçmektedir. Bu da başta turizm kampanyaları olmak üzere, müzelerin ve sanat galerilerinin yeniden canlandırılması, iş fuarlarının düzenlenmesi veya büyük spor organizasyonlarına ev sahipliği yapılması gibi unsurlar ile mümkün olabilecektir. Büyük kentlerde bu tarz girişimler kent

dışındaki insanların da şehir merkezlerine yönelmelerini, girişimcilerin ve yatırımcıların da yeni girişimler ve yatırımlar yapmak istemesini sağlamaktadır (Ward, 2005). Bunun için hem gerekli finansman oluşumunu hem de diğer kentlerdeki, ülkelerdeki insanlara ulaşımı doğrudan olumlu etkileyecek işbirliklerinin kurulması önem kazanmıştır. Çünkü rekabet unsurların en iyi şekilde birleşmesiyle oluşur. Yani yerel firmalarla, yöneticilerle halkın işbirliği ile oluşur (Zhang, 2010). Kentlerin tanıtımını ve kentler arası rekabetin yürütülmesini yerel yönetimlerin yapması daha uygun olacağından yerel yönetimler arası işbirlikleri bu etmenin bir gereği olarak da gündeme gelmiştir.

İstanbul Sanayi Odası tarafından düzenlenen “Sürdürülebilir Rekabet Gücü / Küresel Değişime Uyum” temalı III. Sanayi Kongresi’nde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, şehirlerin / kentlerin diğer şehirler ve kentler ile küresel rekabet içerisine girebilmeleri için yerel yönetimlerin yapması gereken unsurları şu şekilde sıralamıştır:

- İstihdam miktarının ve kalitesinin dikkate alınması,
- Küresel ekonomideki rollerin tam olarak tanımlanması ve bu yönde politikalar geliştirilmesi,
- Uluslararası yatırımcı hareketlerinin izlenerek bu hareketlere bağlı olanakların değerlendirilebilmesi,
- Nitelikli işgücünün yetiştirilebilmesi için politikaların geliştirilmesi,
- Yenilikçiliğin teşviki için gerekli her türlü altyapının oluşturulması,
- Endüstri ve teknoloji bölgelerinin oluşturulması ve desteklenmesi,
- Yaşam kalitesinin yükseltilmesinin sağlanması,
- Bölgeler arası farklılıkların giderilmesi için politikaların uygulanması (İstanbul Sanayi Odası, 2004).

1.3.7. Mevzuat etmeni

Yerel yönetim birimleri alım, satım, kiralama, yapım, restorasyon gibi harcamalar yapacağı zaman ihale, mali kontrol gibi bir takım genel mevzuatlara tabidirler. Bu mevzuat hükümleri harcama yapabilmenin çok zaman almasına sebep

olduğu için, mevzuattan kaynaklanan engelleri aşmak için yerel yönetimler, birliklere başvurumaktadırlar (Esmer, 2008: 22).

Benzer sebeplerden bir tanesi de belediyelerin başka belediyelere yardım etmek istemesidir. Bazen yerel yönetimler, kardeş belediye altında veya tamamen iyi ikili ilişkilerin sonucunda yurtiçindeki veya yurt dışındaki diğer belediyelere yardım etmek istemektedirler. Bu gibi yardımlar direk belediyelerden belediyelere yapılamayacağı için, birliklere şartlı bağış yolu ile para aktarılabilmekte ve birlikler de bu şartlı bağışa istinaden gerekli yere parayı yönlendirmektedirler.

1.3.8. Uluslararası işbirliği etmeni

Ülkeler arasında genelde en üst düzey bürokratlar veya en üst düzey siyasetçiler düzeyinde var olan ilişkiler, yerel yöneticiler arasında pek görülmemektedir. Halka en yakın birim dediğimiz yerel yönetimler arasında uluslararası işbirliği başlatmak halklar arasında da dostluk ve kardeşliği geliştirmektedir.

Bunun yanında yerel yönetimler arasında sağlanması gereken bilgi ve tecrübe paylaşımı ülke düzeyinde kalmamalı, yurtdışındaki belediyelerin tecrübeleri de alınmalıdır. Uluslararası işbirliği belediye düzeyinde olduğu gibi birlikler düzeyinde de olabilir. Birlikler, üyelerine daha iyi hizmetler verebilmek ve çalışma alanlarını daha da genişletebilmek için uluslararası işbirliğine gitmektedirler (Esmer, 2008: 31).

Uluslararası bazı kavram ve değerlerin, ulusal ve yerel düzeylere taşınması ve yaygınlaştırılması için hem uluslararası kuruluşlar, hem merkezi ve yerel yönetimler, hem de diğer paydaşlar arasında işbirliği son derece önemlidir. Bu çok yönlü işbirliği, belediyelerin ve diğer paydaşların hem ortak değerlerde buluşmalarını sağlamakta hem de bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerde hareket yeteneklerini geliştirmektedir (Göymen, 2004:5).

1.4. Uluslararası Gelişmeler

1.4.1. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, 1985 yılında kabul edilmiş olsa da bu konudaki girişimler daha öncelere gitmektedir. 1953 yılında Avrupa Komünler Birliği, yerel özerkliğin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne konulmasını önermiş fakat bu öneri dikkate alınmamıştır. Yerel özerklik konusu, 1980 sonrası daha fazla gündeme gelmeye başlamıştır (Erdem, 2011).

Avrupa Konseyi'nin 1981 – 1984 yılları arasında yerel özerklik üzerine yaptığı çalışmalar sonucunda bir karar tasarısı kabul edilmiş ve bu karar tasarısı daha sonra “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı” adı altında imzaya açılmıştır. Türkiye bu anlaşmayı 21 Kasım 1988 tarihinde imzalamış ve 8 Mayıs 1991 tarihli ve 3723 sayılı kanunla onaylayarak Resmi Gazete'nin 3 Ekim 1992 tarih ve 21364 sayılı nüshasında yayınlanmıştır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 10. maddesinde yerel yönetimlerin örgütlenme hakkını düzenlemiştir:

- 1- Yerel yönetimler yetkilerini kullanırken, ortak ilgi alanlarındaki görevlerini yerine getirebilmek amacıyla, başka yerel yönetimlerle işbirliği yapabilecekler ve kanunlar çerçevesinde birlikler kurabileceklerdir.
- 2- Her devlet, yerel yönetimlerin ortak çıkarlarının korunması ve geliştirilmesi için birliklere üye olma ve uluslararası yerel yönetim birliklerine katılma hakkını sağlayacaktır.
- 3- Yerel yönetimler kanunlarla öngörülecek şartlar dâhilinde, başka devletlerin yerel yönetimleriyle işbirliği yapabilmelidir.

Birinci paragrafı kabul eden Türkiye, ikinci ve üçüncü paragrafa çekince koymuştur (Daoudov, 2012). 10. maddede belirtildiği gibi yerel yönetimler kendi aralarında işbirliği yapacaklar, yerel yönetim birlikleri kendi aralarında işbirliği

yapabilecekler ve yerel yönetimler bu birliklere üye olabileceklerdir (Yerel Yönetimler ve Yurt Dışı Kuruluşlarla İlişkiler, 1997).

1.4.2. Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi

Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) tarafından 23 – 26 Eylül 1985 tarihinde Brezilya'nın Rio kentinde düzenlenen 27. Dünya Yerel Yönetimler Kongresi'nde kabul edilmiş olan “Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi”nin 9. maddesi şu şekildedir:

- Yerel yönetimler, ortak çıkarlarını korumak ve üyelerine çeşitli hizmetler sunabilmek için birlik kurma yetkisine sahiptirler.
- Diğer yönetim kademeleri, yerel yönetimlerle ilgili yasal düzenlemeler yaparken, yerel yönetim birliklerine danışmalıdır (Ünlü, 1993).

1.4.3. Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arası İşbirliği Sözleşmesi

Türkiye'nin 01.02.2000 kabul tarihli ve 4517 sayılı yasa ile onayladığı “Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arası İşbirliği Sözleşmesi”nde; Avrupa haklarını oluşturan birlik ve beraberlik ruhundan ve sınır bölgelerinin gelişmesine katkısından bahsedilmektedir. Buna göre yerel ve bölgesel yönetimler arasındaki işbirliğinin, yönetimlerin görevlerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerini kolaylaştırdığını ve tüm bölgelerin kalkınmasına katkıda bulunduğundan söz edilmektedir (Esen, 2004).

Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arası İşbirliği Sözleşmesi içeriğine göre; yerel ve bölgesel topluluklar veya yönetimler arasında, bölgesel, kentsel ve kırsal kalkınma, çevrenin korunması, yönetimler tarafından sağlanan hizmetlerin geliştirilmesi veya acil durumlarda karşılıklı yardım gibi konular büyük öneme sahiptir (Esen, 2004).

1.4.4. Sınır Ötesi İşbirliği Sözleşmesi

21 Mayıs 1980 tarihinde kabul edilen ve imzaya açılan bu sözleşmenin amacı komşu birimler arasında (belediyeler, birlikler) işbirliği oluşturmak, geliştirmek ve ortak sorunlara karşı ortak hareket etmektir.

IULA - EMME gibi uluslararası kuruluşlara üye olmak için kazanç paylaşma amacı dışında işler söz konusu olmalıdır. Yasalarla yasaklanmamış olmak koşuluyla bu tarz kuruluşlara üye olunabilir, bu tarz kuruluşlar kurulabilir ve ekonomik ve teknik alanda işbirliğini geliştirmek amacıyla çalışmalar yapılabilir (Yerel Yönetimler ve Yurt Dışı Kuruluşlarla İlişkiler, 1997).

Uluslararası kurum ve kuruluşlara üye olma konusu toplumlar içinde oldukça önemlidir. Toplumların gerek kurumlarıyla gerek bireysel olarak sadece yerel şartlar altında yaşantısına devam etmesi yerine, yerel şartların ötesine çıkıp dünya görüşünü daha iyi sahipleneceği bir ortama doğru yol alması o toplumda yaşayan insanların ufkunu açacaktır. Uluslararasılaşma ile birlikte değişik kurumlarla yapılan işbirlikleri bilgi ve görgü ufkunun genişlemesi bakımından çok yararlı olabilmektedir. Yerel yönetimler de bu ortaklıklar sonucu kendi yöre halkına daha iyi hizmetler verebilmektedir. Bu açıdan Türkiye'nin yerel yönetimlerinin de uluslararasılaşması ve bunun en kolay yollarından biri olan uluslararası örgütlerle işbirliği kurması ve geliştirmesi üzerinde mutlaka durması gerekmektedir (Yerel Yönetimler ve Yurt Dışı Kuruluşlarla İlişkiler, 1997).

Belediyelerin uluslararası işbirliklerinin kalıcı olması için bir takım ön şartlara bağlı olması gerekmektedir. En geniş anlamda alınacak bir şeyin ve verilecek bir şeyin olması gerekmektedir. Bunlara ek olarak bu ilişkilerin kendi bünyesinde bir yeri, bir amacı, bir tutarlılığı ve devamlılığı olması gerekir.

Türkiye'de veya yurt dışındaki belediyeleri ele alırsak bu ilişkilerin sağlıklı olması için projelerin, fikirlerin, paranın, deneyimin alınması gerekir. Verilmek istenen nedir, alınmak istenen nedir somut olmalıdır, aksi takdirde imzalanan kardeş şehir

protokolleri kâğıt üzerinde kalır. Birliklere de koordinasyon konusunda görevler düşmektedir. Belediyeleri bir araya getirmek, ortak projeler yaptırmak, eğitime tabii tutmak gibi görevler belediyeler birliklerinin çatısı altında gerçekleştirilebilir (Yerel Yönetimler ve Yurt Dışı Kuruluşlarla İlişkiler, 1997).

1.5. Kurumsal Yapı

1.5.1. Anayasal Dayanak

Türkiye’de yerel yönetim birliklerine dair ilk düzenlemelerin 1961 Anayasası’nda yer aldığını daha önce belirtmiştik. 1982 Anayasası’nda yer alan hükümlerin 1961 Anayasası ile hemen hemen aynı olmasına rağmen, 1982 Anayasasında “belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla” ibaresi birlik kurmayı amaç yönünden sınırlandırmaktadır (Mihçı, 2010).

Bir diğer farklılık ise 1961 Anayasası’nda yer almamasına karşın, 1982 Anayasası’nda birliklerin Bakanlar Kurulu izni ile kurulması koşulu yer almasıdır. Bu durum merkeziyetçiliğin bir sonucu olarak görülebilir (Esmer, 2008).

1.5.2. Yasal Dayanak

5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, 26.05.2005 tarihinde kabul edilmiş ve 11.06.2005 tarih ve 25842 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanunun amacı 1. maddede; “mahalli idare birliklerinin hukukî statüsünü, kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir” biçiminde düzenlenmiştir (<http://www.tbmm.gov.tr>, 25 Kasım 2013’te erişildi).

Geçici hükümleriyle 26 maddeden oluşan Kanunun genel gerekçesi incelendiğinde yeni kamu yönetiminin etkinliği ve verimliliğini esas aldığı ifade edilerek, hızlı karar almak, sorunlara hızlı çözümler bulmak ve değişime uyum sağlayabilmek için yerel yönetimlerde bir değişim ve dönüşümün gerekli olduğundan bahsedilmektedir. Yerel yönetimlerde aşırı bürokratik yapının kaldırılmasının ve çalışma yöntem ve süreçlerinin sorgulanmasının gerekliliğine dikkat çekilmektedir (Kara ve Palabıyık, 2007).

1982 Anayasası'na getirilen Bakanlar Kurulunun onayı hususu MİBK'da da yer almaktadır. Kanuna göre mahalli idare birimleri bir araya gelerek Bakanlar Kurulunun izni ile birlik kurabilirler. Bu durum yerel özerklik ile bağdaşmamaktadır. Yerel demokrasi ile ters düşen bu durum, adem-i merkeziyetçi yapı yerine, merkeziyetçi yapıyı öne çıkarmaktadır.

Yerel yönetim birimleri, birliklere üye olurken Bakanlar Kurulunun iznine gerek duymayıp, kendi meclislerinde alacakları karar ile üye olabileceklerdir. Bunun istisnası ise su, yerel yönetimlerin katı atık veya altyapı gibi hizmetlerin ortak sunumu için kurulan birliklere katılmasına Bakanlar Kurulu karar verebilir. Bu tür birliklerden çıkmak da yine Bakanlar Kurulu'nun iznine tabidir (MİBK Madde 4).

Yerel yönetim birliklerinin en önemli sorunlarından biri olan maddi yetersizlik bu kanun ile çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. MİBK'nın 21. maddesi şu şekildedir: "Birliğe karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmeyen üye mahalli idarelerin ödemeleri gerekli miktar, birliğin başvurusu üzerine bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek alacaklı birliğe ödenir." (<http://www.tbmm.gov.tr>, 25 Kasım 2013'te erişildi). Bu güvence ile birlikler amaçladıkları projelere daha emin adımlarla ilerleyebileceklerdir.

1.5.3. Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun

Yerel yönetim birliklerini düzenleyen “Mahalli İdare Birlikleri Kanunu”nun yanı sıra bazı birlik türlerinin oluşmasına yasal zemin hazırlayan düzenlemeler de vardır. 1987 yılında kabul edilen 3335 sayılı “Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun” bu mevzuatlara örnek olarak gösterilebilir (Daoudov, 2012). Bu kanuna göre; “Uluslararası alanda beraberlik ve işbirliği yapılmasında fayda görülen hallerde, Türk ve yabancı hakiki veya hükmi şahısların veya yalnız hükmi şahısların, kazanç paylaşma amacı dışında ve kanunlarla yasaklanmamış olmak kaydıyla ekonomik ve teknik alanlarda işbirliğini geliştirmek, bu konularda bilgi, görgü ve karşılıklı teknolojilerinden yararlanmak maksadıyla Türkiye’de veya yurt dışında:

- “En az yedisinin; uluslararası nitelikte birlik, federasyon veya benzeri teşekküller kurmaları veya kurulmuş bu gibi teşekküllerin şubelerini açmaları,
- Uluslararası faaliyette bulunmaları,
- Mevcut kuruluş ve benzeri derneklere katılmaları veya bunlarla işbirliğinde bulunmaları, Dışişleri Bakanlığı’nın görüşü alınmak suretiyle İçişleri Bakanlığı’nın teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu’nun iznine tabidir.” (www.dernekler.gov.tr, 10 Ekim 2013’te erişildi).

Bu maddeye göre bir belediyenin uluslararası bir kuruluşa üye olması için:

- Belediye meclisinde üye olunacak kuruluşa ilişkin karar alınması gerekmektedir.
- Alınan belediye meclisi kararı ile üye olmak istenen kuruluşun tüzüğü, valilik kanalıyla İçişleri Bakanlığı’na gönderilmektedir.
- İçişleri Bakanlığı’nın, Dışişleri Bakanlığı’nın ve Maliye Bakanlığı’nın olumlu görüşü alınmaktadır.
- Olumlu görüşlerin sonrasında Bakanlar Kurulu Kararı çıkmaktadır.
- Bakanlar Kurulu Kararının belediyeye tebliğinden sonra belediye uluslararası kuruluşa üye olabilir (Esen ve Ferihan Polat, 2007).

5355 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin 3. fıkrasında ise şu ifade yer almaktadır: “Bu kanunun yayımlanmasından önce Bakanlar Kurulu ile kurulan ancak 26.03.1987 tarihli ve 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanunda belirtilen nitelikte uluslararası faaliyette bulunan ve en az yedi üyeye sahip olan mahalli idare birliklerinden uluslararası teşekkül sayılma talebinde bulunanlar hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz. Uluslararası teşekkül sayılma talebi, birlik encümen kararına dayalı olarak bu kanunun yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde; birlik meclisince kabul edilecek olan uluslararası teşekkül statüsü ise en geç bir yıl içerisinde İçişleri Bakanlığı’na sunulur. İçişleri Bakanlığı uluslararası teşekkül statüsünü Dışişleri Bakanlığı’nın görüşünü alarak iki ay içinde onaylar veya kanuna uygun hale getirilmesi için en fazla iki ay süre vererek iade eder. Uluslararası Teşekkül Statüsünün onaylanmasıyla birlikte mahalli idare tüzel kişiliği sona erer ve bu birlikler, başka bir işleme gerek kalmaksızın 3335 sayılı kanuna göre kurulmuş uluslararası teşekkül statüsü kazanarak aynı kanun uyarınca faaliyetlerine devam eder.” (Şentürk, 2003, <http://www.yerelsiyaset.com>, 05 Şubat 2013’te erişildi).

Çalışmanın ikinci bölümünde incelenecek olan Türk Dünyası Belediyeler Birliği de bahsi geçen “Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkındaki Kanun” uyarınca Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuştur. Kanun bu tür kuruluşların denetimini Dernekler Kanunu’nun ilgili hükümlerine göre yapılacağını belirtmiştir (Bıçakçıoğlu, 2010).

1.5.4. Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun

1173 sayılı “Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun” ise yerel yönetimler de dahil olmak üzere resmi ilişkilerin yürütülmesinde Dışişleri Bakanlığına bilgi vermeyi zorunluluk haline getirmiştir (TBB, 2012).

Buna göre, Dışışleri Bakanlığı'nın uygun görüşü üzerine İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile belediyeler yabancı ülke belediye ve şehirleri ile kardeş şehir ilişkisi kurabilirler. Bunun için;

- Belediye Meclis Kararı,
- Belediyelerin nüfusu, ekonomik ve sosyal bakımdan durumları ve böyle bir ilişki kurulmasında amaçlanan yararlar hakkında gerekçe raporu,
- Valinin görüşü ve Bakanlığa teklifi üzerine Dışışleri Bakanlığı'nın görüşü ve İçişleri Bakanlığı'nın onayı gereklidir (Esen ve Polat, 2007).

1.5.5. Köy Kanunu

442 Sayılı Köy Kanunu 18.03.1924 tarihinde kabul edilmiş ve 07.04.1924 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (www.mevzuat.gov.tr, 08 Eylül 2013'te erişildi).

Köy kanununda köyün görevleri “isteğe bağlı” ve “zorunlu” olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Zorunlu görevler sağlık, temizlik, yol, su ve okul işleri; isteğe bağlı tutulanlar ise hamam, çamaşırlık, pazar yeri yapmak gibi görevlerdir (Ökmen ve Elma, 2013).

Kanunun 47. ve 48. maddeleri yerel yönetim birlikleri ile ilişkilendirilebilir (Uzun, 2010). Söz konusu kanunun “Beşinci Fasl” başlığı altında, “İki ve daha ziyade köylere düşen işler” kısmında yer alan 47. ve 48. madde şu şekildedir:

“Madde 47 – İki ve daha ziyade köyler arasındaki işler için o köylerin muhtar ve ihtiyar meclisleri kendi aralarında kararlaştıracakları bir köyde toplanarak konuşurlar ve ne türlü yapılacağını ve her köyün o işte ne türlü yardım edeceğini kararlaştırırlar ve ondan sonra hükümete haber vererek alacakları izne göre işe başlarlar.

Madde 48 – İki veya daha ziyade köylere düşen işler için köylerin ihtiyar meclisleri kendi aralarında anlaşamazlarsa bunlardan bir tarafın dilemesi üzerine köyün bağlı olduğu Hükümet reisi işe karışır ve o

köylerin ihtiyar meclislerini toplayarak işi bitirir.” (www.mevzuat.gov.tr, 08 Eylül 2013’te erişildi).

Bu iki madde incelendiğinde Birlik tam anlamıyla dile getirilmemiştir. Daha önceden belirttiğimiz gibi ülkemizde mahalli idare birlikleri 1580 sayılı Belediye Kanunu ile yani 1930’larda kurulmaya başlamıştır diyebiliriz (Uzun, 2010).

442 Sayılı Köy Kanunu incelendiği zaman şu tespiti yapmak yerinde olacaktır: 1924 yılında yürürlüğe giren söz konusu kanun sosyal, ekonomik ve kültürel değişim sonucu güncelliğini yitirmiştir. Köy Kanunu yürürlüğe girdiği yıl Türkiye nüfusunun %85’i köylerde yaşarken, 2008 yılında bu oran %17’dir ve köylerde yaşayan ortalama insan sayısı 351 kişidir (Can ve Gündüzöz, 2011).

1.5.6. Belediye Kanunu

Belediye birliklerinin kuruluş yapısı 14.04.1930 tarih ve 1471 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 1580 Sayılı eski Belediye Kanunu’nun 138. maddesinde “Birlikler hükmi şahsiyeti haiz amme müesseseleridir.” olarak belirtilmiştir (Bozlağan ve Demirkaya, 2008).

2005 yılında kabul edilen 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda ise, belediyelerin yurt dışı ilişkilerini düzenleyen madde 74’e göre: “Belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilirler. Belediye bu teşekkül, organizasyon ve yabancı mahalli ortak faaliyet ve hizmet projelerini gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir. Birinci ve ikinci fıkra gereğince yapılacak faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden İçişleri Bakanlığı’nın izninin alınması zorunludur.”

Belediyelerin bu hakkı, belediye meclisinin görev ve yetkileri çerçevesinde 5393 sayılı Kanunun (p) maddesinde; “Yurt içindeki ve içişleri bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına;

kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek” şeklinde tanımlanmıştır (Esen ve Polat, 2007).

1.5.7. İl Özel İdaresi Kanunu

22.02.2005 tarihinde kabul edilen ve 04.03.2005 tarihli resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda birliklerin kurulmasına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Fakat 62. maddede il özel idaresi, il genel meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir, ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir denmektedir (Mıhçı, 2010).

Aynı kanunun 10. maddesinde düzenlenen il genel meclisinin görevleri kısmında birliklerle ilgili hükümler yer almaktadır. Örneğin 10. maddenin (m) bendi; “Yurt içindeki ve yurt dışındaki mahalli idareler ve mahalli idare birlikleriyle karşılıklı işbirliği yapılmasına karar vermek.” şeklindedir (www.mevzuat.gov.tr, 13 Aralık 2013’te erişildi). Bu madde, il özel idaresinin bazı faaliyetlerde birliklerle işbirliği yapılmasına zemin hazırlamaktadır.

1.5.8. Büyükşehir Belediyesi Kanunu

1984 tarihinde kabul edilen 3030 Sayılı Kanun’un 25. maddesinde yerel yönetim birliklerine ilişkin şu şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir: “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile kendi aralarında veya diğer mahalli idarelerle birlik kurmaları Bakanlar Kurulu’nun iznine tabidir.” Bu kanunun uygulanması ve ilgili yönetmeliğin 38. maddesinin (t) fıkrası ise, “Birlik kurulmasına karar vermek Büyükşehir Belediye Meclisi’nin görevidir” şeklinde bir düzenlemeye tabi tutulmuştu. Ancak, Büyükşehir belediyelerinin günümüzde bağlı olduğu 23.07.2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5216 Sayılı

Büyükşehir Belediyesi Kanununda, yerel yönetim birliklerine dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir (<http://www.tbmm.gov.tr>, 15 Kasım 2013 tarihinde erişildi).

1.5.9. Dernekler Kanunu

5232 sayılı Dernekler Kanunu 4 Kasım 2004 tarihinde kabul edilmiş ve 23/11/2004 tarihli, 25649 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. İleriki bölümlerde incelenecek olan Türk Dünyası Belediyeler Birliği'nin de tabi olduğu bu kanunun amacı 1. maddede düzenlenmiştir. Buna göre:

“Bu kanunun amacı; dernekler, dernek şube veya temsilcilikleri, federasyonlar, konfederasyonlar ve yabancı dernekler ile merkezleri yurt dışında bulunan dernek ve vakıf dışındaki kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye'deki şube veya temsilciliklerinin yasak ve izne tâbi faaliyetlerini, yükümlülüklerini, denetimlerini ve uygulanacak cezalar ile derneklere ilişkin diğer hususları düzenlemektir.” (<http://www.dernekler.gov.tr>, 01 Nisan 2014'te erişildi).

Kanunun 2. maddesi ise derneğin tanımını “Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları” şeklinde yapmıştır (Bıçakçıoğlu, 2010).

1.6. Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları

1.6.1. Hukuki sorunlar

Yerel yönetim birlikleri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na göre; “Birden fazla mahalli idare idarenin yürütmekle görevli oldukları hizmetlerden bazılarını birlikte görmek üzere kendi aralarında kurdukları kamu tüzel kişisi” olarak tanımlandığını daha önceden belirtmiştik. Bu tanımda geçen “hizmetlerden bazıları” ibaresi anayasadaki yerel yönetimlerin birlik kurmasına olanak sağlayan madde ile

çelişmektedir. Çünkü anayasada “mahalli idarelerin belirli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile” birlik kurulmasına imkân verildiği açıklanmıştır. MİBK’da geçen “bazı hizmetler” ile anayasada geçen “belirli hizmetler” aynı şey değildir, aksine çelişmektedir (Köseoğlu, 2010).

5355 sayılı MİBK’daki tanımdaki “bazı hizmetler” ibaresinin bir diğer sakıncası ise birliklere ucu açık görevler yüklemesidir. Birliğin görevlerinin artması, yapacağı hizmetlerin çoğalması o birlikten beklenen faydanın azalacağı anlamına gelmektedir. Görev yükü fazla olan birlikler iş yoğunluğundan tam konsantre olamayacaktır (Köseoğlu, 2010: 88). Bununla beraber, bu yaklaşım sonucunda, birlikleri yalnızca “bazı hizmetleri” yürüten bir hizmet kuruluşu olarak kabul etmekte olup, birliklerin varlık nedenlerinden biri olan “üye belediyelerin haklarının ve çıkarlarının korunması” konusu ihmal edilmiş olmaktadır (Bozlağan, 2011).

Hukuki açıdan eleştirilmesi gereken bir diğer konu ise birliklerin kuruluşunun Bakanlar Kurulu’nun iznine bağlı olmasıdır. Bunun iki sakıncası vardır. Birincisi yerel yönetim birliğinin kurulmasının izninin merkezi yönetime bağlı olmasının yerel özerklik ile bağdaşmamasıdır. İkinci durum ise birliklerin kurulması ve üye olunması ile ilgilidir. 5355 sayılı MİBK’nın 4. maddesi “Birlik, birlik tüzüğü’nün kesinleşmesinden sonra Bakanlar Kurulunun izni ile kurulur ve tüzel kişilik kazanır. Kurulmuş bir birliğe üyelik, üye olmak isteyen mahalli idare meclisinin kararı ve buna dayalı başvuru üzerine, birlik meclisinin kabulü ile olur. Bu durumda Bakanlar Kurulunun izni aranmaz.” şeklindedir (Köseoğlu, 2010). Bu maddeye göre iki belediye arasında Bakanlar Kurulu’nun izniyle kurulacak bir birliğe daha sonradan yüzlerce hatta binlerce üye katılabilecektir. Yani burada bir boşluk oluşmaktadır. Kurulmuş Bakanlar Kurulu kararı şart koşulurken üyelikte bu koşula bakılmaması ilginçtir. Bir diğer konu ise aynı maddeye göre üyelik “mahalli idare meclisinin kararı” ile olurken, 4. maddenin 2. fıkrasına göre üyelikten çıkış “ayrılmada ilgili mahalli idare meclisinin kararı yeterlidir.” şeklinde tanımlanmıştır. Üye olurken birlik meclisinin onayı aranırken ayrılmada bu onaya gerek duyulmamasının bazı sakıncaları vardır. Çünkü birlikler üyelerinin aidatları ile ayakta kalmaktadırlar. Ani üyelikten çıkışlarda birlikler

planladıkları gelirleri elde edemeyecek duruma düşecekler bu da sundukları hizmetlerin kalitesini düşürecektir (Köseoğlu, 2010).

Mahalli İdare Birlikleri Kanununun, Birliklere yüklediği önemli görevlerden bir tanesi de mahalli idareler ile ilgili yapılacak olan mevzuat düzenlemelerinde birliklerin görüş belirtmesidir. Fakat pratikte bu durum fazla önemsenmemekte, Türkiye’de birçok yerel yönetim birliği olmasına rağmen görüşü alınan birlikler sadece birkaç tanedir (Canalioğlu, 2010, www.konrad.org.tr, 08 Eylül 2013’te erişildi).

Birlikler, MİBK’ya göre tüzüklerini değiştirme hakkına sahiptirler. Kuruluş aşamasında Bakanlar Kurulu’nun onayı alınmasına rağmen tüzük değişikliğinde Bakanlar Kurulu’nun onayının alınmaması önemli bir sorundur (Köseoğlu, 2010). Bunun sonucunda, belli amaçlarla kurulan birlikler amaçlarını değiştirerek çok farklı amaçlar uğruna çalışmaya devam edebileceklerdir.

Bir diğer önemli sorun ise yerel yönetim birliklerinin statüsünün tam olarak ne olduğunun belli olmamasıdır. Bazı yerlerde belediyeler, köyler, il özel idarelerinden sonra dördüncü yerel yönetim birimi olarak görülmekte iken bazı yerlerde ise kendine özgü yapı olarak görülmektedir (Köseoğlu, 2010). Birliklerin “yerel yönetim” olarak kabul edilmesi görüşü 2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda yer almaktadır. Kanunun birinci kısmındaki “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinde mahalli idare, “yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerde sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ve bunların kurdukları birlik ve idareyi ifade eder” şeklindedir (Bozlağan ve Demirkaya, 2008). Aynı şekilde bazıları doğrudan kamu kurumu statüsünde iken bazıları dernek veya sivil toplum örgütü şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Yerel yönetim birliklerinin çoğu bireysel çabalarla kurulan birliklerdir. Kanunlar bu konuda gerekli düzenlemeyi yapmamakla birlikte yönetmelik çıkarma yetkisi de vermemiştir (Köseoğlu, 2010). Yani bir bakıma birliklerin kurulumu, gönül veren yerel yöneticilerin bireysel girişimlerine bağlıdır.

Belediye birliklerinin büyük çoğunluğu üye belediyelere eğitim, organizasyon ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Özellikle eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin yürütülmesi ise tabiatı gereği, piyasadan kısa zamanda ve özel şartlar altında hizmet satın alınmasını gerektirmektedir. Belediye birliklerinin tabi olduğu mevzuat, hizmet arzında gecikmelere ve maliyet artışlarına yol açmaktadır.

Ülke düzeyinde kurulan birliklerin görevleri, kurumsal ve mali yapısı sağlam bir zemine oturtulmuşken, bölge ve il düzeyinde kurulan birlikler açısından mevzuatta gerekli düzenlemelere yer verilmemiştir. Bu durum, hem bölgesel hem de il düzeyindeki birliklerin kurumsallaşmasını olumsuz etkilerken, ülke düzeyindeki birliklere gereksiz yük binmesine de yol açmaktadır.

1.6.2. Denetim sorunları

Mahalli idare Birliklerinin denetimi konusunda mahalli idarelerin kendi mevzuatlarındaki gibi geniş çaplı bir düzenleme yapılmamıştır. 5355 Sayılı Kanunu, mahalli idare birliklerinin denetiminin İçişleri Bakanlığınca yapılacağını belirtmiştir (Önder, 2008).

İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan Teftiş Raporunda birliklerin denetimi hakkında detaylı düzenlemeler yer almaktadır. Burada düşünülmesi gereken bu durumun birlikler üzerinde olumsuzluk oluşturup oluşturmayacağıdır. Çünkü yerel yönetim birlikleri merkezi idare adına mülkiye müfettişleri ve kontrolörler tarafından denetlenmektedir. Bu durumda idari vesayete tabi olan birliklerin yöneticileri hata yapmaktan korkacak ve bu da iş yapılmasına engel olacaktır (Köseoğlu, 2010).

Denetimle ilgili bir diğer konu ise merkezi idare denetim personelinin az olmasıdır. Daha doğru bir ifade ile görevi sadece birlikleri denetlemek olan denetmenler olmadığı için çoğu birlik denetlenememektedir (Köseoğlu, 2010).

Birliklerin denetimi, iç denetim dediğimiz birlik meclisi tarafından yapılmalıdır. Yazılı veya sözlü soru, genel görüşme, gen-soru gibi yöntemlerle denetim gerçekleştirilmelidir. Bunlar demokrasilerde en önemli denetim yollarından bazılarıdır. Birliklerin mali denetiminin ise Sayıştay tarafından yapılması daha uygun olacaktır. Fakat böyle bir düzenleme Sayıştay kanununda ve MİBK’da yoktur (Köseoğlu, 2010).

Kamuoyu denetlemesi yerel yönetim birimleri için söz konusu olsa da yerel yönetim birliklerinin halk tarafından yeteri kadar bilinmiyor olması bir bakıma bunu engellemektedir. Birliklerin kamuoyu denetimine açılması doğru iş yapma ve doğru sonuç alma oranını da yükseltecektir. Birliklerin başkanlarının halk tarafından doğrudan seçilmiyor olması kamuoyu denetimini de bir bakıma engellemektedir (Köseoğlu, 2010).

1.6.3. Maddi yetersizlikler

Yerel yönetim birlikleri için en önemli sorun mali kaynak yetersizliğidir. Öyle ki birliklerin başarısız olmalarının altında yatan nedenlerin en başında maddi yetersizlikler gelmektedir denilebilir. MİBK’nın 15. maddesi birliklerin gelirlerini birliğin kuruluş ve faaliyet giderlerine katılma payları ve üyelik aidatları olarak düzenlemiştir. Fakat çoğu yerel yönetim birimi üyelik aidatlarını düzenli ödememektedirler. Hatta birçoğu hiç ödememektedir (Köseoğlu, 2010). Birliğe karşı ödenmeyen aidatların birliğin başvurusu üzerine, bu idarelere ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek birliğe ödenmesi beklenirken (Bozlağan ve Demirkaya, 2008), İller Bankası da beklenen kesintileri yapmamaktadır (Köseoğlu, 2010).

Bu yüzden yerel yönetim birlikleri üye aidatlarına bağlı kalmamalı ve ek gelir getirecek faaliyetlerde bulunmalıdır.

1.6.4. İstihdam sorunu

Yerel yönetim birliklerinde çok sık görülen istihdam sorunu, geçici işçi veya sözleşmeli personel ile çözülme yoluna gidilse de, alanında uzmanlaşmış kalifiye personel istihdam etmek oldukça zordur.

İstihdama yönelik sorun iki aşamada karşımıza çıkmaktadır. Personel temini başlı başına problem iken, istihdam edilen personele mesleki eğitim verme konusu da zorluklara yol açmaktadır. Birliklerin amacına en kısa zamanda ve en doğru şekilde ulaşması için uzman personel ihtiyacı vardır, fakat bunu sağlayacak gerekli eğitim programı bulunmamaktadır.

Belirtilen sebeplerden dolayı personel eksikliği yaşayan birlikler bulunduğu gibi personel fazlası bulunan birlikler de mevcuttur. Genellikle siyasi sebeplerden kaynaklanan personel fazlalığı, iş verimliliğini düşürmekle beraber zaten kısıtlı olan maddi kaynakların da verimsiz kullanılmasına sebep olmaktadır (Köseoğlu, 2010).

Mevzuatta da “Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik”te belediye birliklerinin kuracağı birimlerin sayısı ve niteliği (adları) açısından bilimsel açıdan geçerli ve anlamlı olmayan sınırlamalar getirilmiştir. Ayrıca, istihdam edilecek personelin türü ve sayısında da aynı yaklaşımın sergilendiği görülmektedir. Bu yaklaşımın birliklere uygulamasının hiçbir yararı olmayacağı gibi, hizmet performansını olumsuz etkileyici sonuçları olacaktır.

1.6.5. Yönetim sorunları

Yerel yönetim birliklerinin yöneticilerinin merkezi yönetimin etkisi altında olmayanlar tarafından belirlenmesi beklenirken aksine bazı yerel yönetim birlikleri bizzat vali veya kaymakamlar tarafından yönetilmektedir. Bu durum yerel demokrasiye de aykırıdır. Bunun yanında diğer idari kadrolar için ise gerekli liyakat aranmadığı için nitelikli ve birliğin amaçlarını gerçekleştirebilecek kapasitede kişiler

belirlenememektedir. Yerel yönetim birliklerinin başındakiler kadar meclis üyeleri de önemlidir. Bu meclislere insanlar prestij kazanmak için değil gerçekten faaliyet yapmak üzere seçilmelidir (Köseoğlu, 2010).

Yerel yönetim birliklerinin kendi yönetsel alanlarında da bazı sorunlar mevcuttur. Birlik meclisinin yılda 2 kez toplanması, ulusal ve bölgesel düzeydeki belediye birlikleri açısından gerçekçi ve uygulanabilir bir düzenleme değildir. Nitekim söz konusu birlikler, meclisin toplanması için gerekli üye sayısına genel olarak ulaşamamakta ve bu nedenle, olağan toplantılar zamanında yapılamamaktadır.

Birlik encümeninin en az ayda bir kez toplanması, ulusal ve bölgesel düzeydeki belediye birlikleri açısından gerçekçi ve uygulanabilir bir düzenleme değildir. Nitekim söz konusu birlikler, encümenin toplanması için gerekli üye sayısına genel olarak ulaşamamakta ve bu nedenle, katılımı teşvik edici ziyaret programları organize edilmektedir. Diğer taraftan, encümene yedek üye seçilmemesi de uygulamada sorunlara yol açmaktadır. Hastalık, ölüm, istifa ve benzeri nedenlerle encümen üyeliklerinden birinin veya bir kaçının boşalması halinde ya meclisin olağan toplantı zamanı beklenmekte ya da olağan üstü toplantı yapılması gerekmektedir. Meclisin olağan toplantılarını bile yapmakta zorlandığı veya yapamadığı bir ortamda, bir veya birkaç encümen üyesinin seçilmesi için meclisin olağan üstü toplanması neredeyse imkansızlaşmaktadır.

Encümen üye sayısı, ulusal ve bölgesel düzeydeki birlikler açısından yeterli değildir. Bilindiği gibi, 5355 sayılı Kanun encümen sayısını sekiz kişi ile sınırlandırmıştır. Ulusal düzeydeki birliklerde ise bu sayı iki katı olarak uygulanmaktadır. Kanun birlik başkanlığını düzenlerken, daimi statülü başkan vekilliğine veya başkan yardımcılığına yer vermemiştir. Oysa birlik başkanları genel olarak belediye başkanları arasından seçilmektedir. Bu nedenle, kendi belediyesinin işleri dolayısıyla yoğun bir iş yüküne ve sorumluluğa sahip olan belediye başkanları, birlik işlerine yeterince vakit ayıramamaktadır. Bu durum, birliğin çalışmalarını olumsuz etkilemektedir.

1.6.6. Faaliyet sorunları

Yerel yönetimler arası işbirliğinin kurulması, yürütülmesi ve geliştirilmesi aşamalarında bir takım engeller yaşanabilir. Bunlar finansman ihtiyacı, siyasi destek eksikliği, kamu desteğinin eksikliği, belediye camiasının desteği gibi iç sorunlar olabileceği gibi, kültürel farklar, dil problemi, amaçların uyuşmaması gibi dış problemler de olabilmektedir (Kardeş Şehirler, 2012).

Bunlarla beraber yerel yönetim birlikleri faaliyet alanlarında da bazı problem yaşayabilmektedir. Örneğin birlikler üzerinden gerekli analizler yapılmadan imzalanan kardeş şehir protokolleri sadece kağıt üzerinde kalabilmektedir. Bu durum gereksiz kırtasiyeciliğe yok açmakta ve hiçbir verim alınamamaktadır.

Bu gibi engellerle karşılaşmamak için kardeş şehir ilişkisi kurulurken bazı noktalara dikkat etmek gerekmektedir. Bunlar (Kardeş Şehirler, 2012):

- Kardeş şehirler coğrafi yapı, sosyolojik özellikler, tarihi ortaklıklar gibi benzer özelliklere sahip olmalıdır.
- Yürütülecek olan projelere halkın etkin katılımı sağlanmalıdır.
- Yerel yönetimlerde bu tür ilişkilere yönelik uzman bir birim kurulmalı ve bu birimde çalışanların yabancı dil bilgisinin en üst seviyede olması gerekmektedir.
- Kardeş kent ilişkisi kurulurken merkezi hükümetin de desteği alınmaya çalışılmalıdır.
- Sürdürülebilir olmasını sağlamak için kamu sektörü – özel sektör ortaklıklarına da yer verilmelidir.
- Kurulacak ortaklıklara sivil toplumun da desteğinin sağlanması projelerin halka yansıyan kısmında oldukça etkili olacaktır.

Yukarıda saydığımız maddeler dikkate alınmadan yapılan kardeş şehir protokolleri maalesef kağıt üzerinde kalmakta, turistik bir meseleymiş gibi algılanmakta ve şehirler arasında ciddi bir bilgi alışverişi sağlanamamaktadır (Toksöz, 2011:10).

Kardeş şehir ilişkisi çeşitli yollarla gerçekleştirilmektedir. Örneğin (Esen ve Polat, 2007);

- Dışişleri Bakanlığı'nın kendisine gelen kardeş şehir taleplerini uygun görülen belediyelere ilemesiyle,
- Belediyelerin Dışişleri Bakanlığı'na başvurarak kendilerine kardeş belediye yönlendirmesi yapılmasını istemesiyle,
- Yöneticilerin yapmış oldukları çeşitli ziyaretler sonucunda uygun gördükleri şehirler / belediyeler arasında kardeşlik çalışmalarının başlatılması talimatı ile,
- Yerel yönetimler arasında zaten mevcut olan çeşitli işbirliklerinin sürdürülebilir olmasını sağlamak için resmiyete dökülmesi ile vb.

Yerel yönetimler arasında aşağıdaki örnekler gibi işbirlikleri yapılabilir:

- Bilgi ve tecrübe alışverişi yapmak,
- Yerel yönetimlerin çalışma alanlarında eğitim ve araştırmalar yapmak,
- Yerel yönetimlere ilişkin yasal, kurumsal ve yönetsel düzenlemeler konusunda görüş geliştirmek,
- Yerel yönetimleri merkezi yönetim önünde temsil etmek, sahip çıkmak,
- Yerel yönetimlerin güçlenmesi, yönetim yapılarının geliştirilmesi ve seslerinin duyurulması için çalışmak,
- Kentsel ve bölgesel planlama ve kentsel hizmetin sunulması konularında işbirliği yapmak,
- Bilgi merkezi oluşturmak, veri bankası kurmak,
- Üye yerel yönetimlere çeşitli alanlarda danışmanlık hizmeti sunmak,
- Yol, su, kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerinin sağlanmasında işbirliğine gitmek,
- Çevre kirliliği ve çevrenin korunması konusunda ortak programlar geliştirmek,
- Yerel yönetimler arasında ve ülkeler arasında kardeşlik ve barışı geliştirmek için uluslararası işbirliğine gitmek (Ünlü, 2003),
- Ulaştırma, iletişim, doğanın korunması, suyun korunması gibi çeşitli konularda hizmet ortaklıkları kurmak ve işletmek,
- Afetlerde kurtarma çalışmalarında ortak yardımlar,

-Kültür ve turizmin geliştirilmesinde ortak projeler yürütmek (Esen, 2004).

Yukarıda belirtildiği gibi bazı iş alanlarında ortaklıklara gidilmesinin amacı, tek başına yapıldığında rasyonel olmayan, kaynak israfına yol açan hizmet ve faaliyetlerin birden çok yerel yönetim birimlerince işbirliği içerisinde yerine getirilmesidir (Ünlü, 2003).

1.7. Yerel Yönetim Birliklerinin Türkiye’deki Örnekleri

1.7.1. Türkiye Belediyeler Birliği

Türkiye Belediyeler Birliği (TBB), 1945 yılında belediyeçilik alanında faaliyet göstermek üzere kamu yararına bir dernek olarak kurulmuş ve belediyelerin hak ve menfaatlerini dernek çatısı altında korumaya yönelik olarak belediyeçilikle ilgili faaliyetlerini 57 yıl dernek statüsünde sürdürmüştür.

Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye’deki bütün belediyeleri tek çatı altında toplamak amacıyla Bakanlar Kurulu’nun 21 Ağustos 2002 tarih ve 2002/4559 sayılı kararıyla mahalli idare birliği statüsüne kavuşmuştur (www.tbb.gov.tr, 10 Kasım 2013’te erişildi).

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun 26.05.2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilmesi ve 11.6.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesi ve bu Kanuna göre hazırlanan Türkiye Belediyeler Birliği Tüzüğü’nün İçişleri Bakanlığınca 28.09.2005 tarihinde onaylanmasıyla Türkiye Belediyeler Birliği, ulusal ve uluslararası düzeyde belediyeleri temsil etme yetkisine sahip ve bütün belediyelerin doğal üyesi olduğu tek mahalli idare birliği özelliğine kavuşmuştur.

Türkiye Belediyeler Birliği Strateji Belgesine göre TBB’nin amaçları; “Türkiye Belediyeler Birliği’nin organizasyon yapısını etkin hale getirmek,

belediyelerin görüşlerinin hazırlanacak yasal düzenlemelere yansıtılmasını sağlamak amacıyla, yasama ve yürütme organları, merkezi yönetim kurum ve kuruluşları ile diyalogu geliştirmek, belediyelerin daha etkin ve verimli çalışmalarını desteklemek amacıyla eğitim, enformasyon, danışmanlık ve koordinasyon için uygun mekanizmaları kurmak, yerli, yabancı ve uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde belediyeleri temsil etmek, işbirlikleri kurmak ve geliştirmek.” şeklinde sıralanmıştır (TBB Strateji Belgesi).

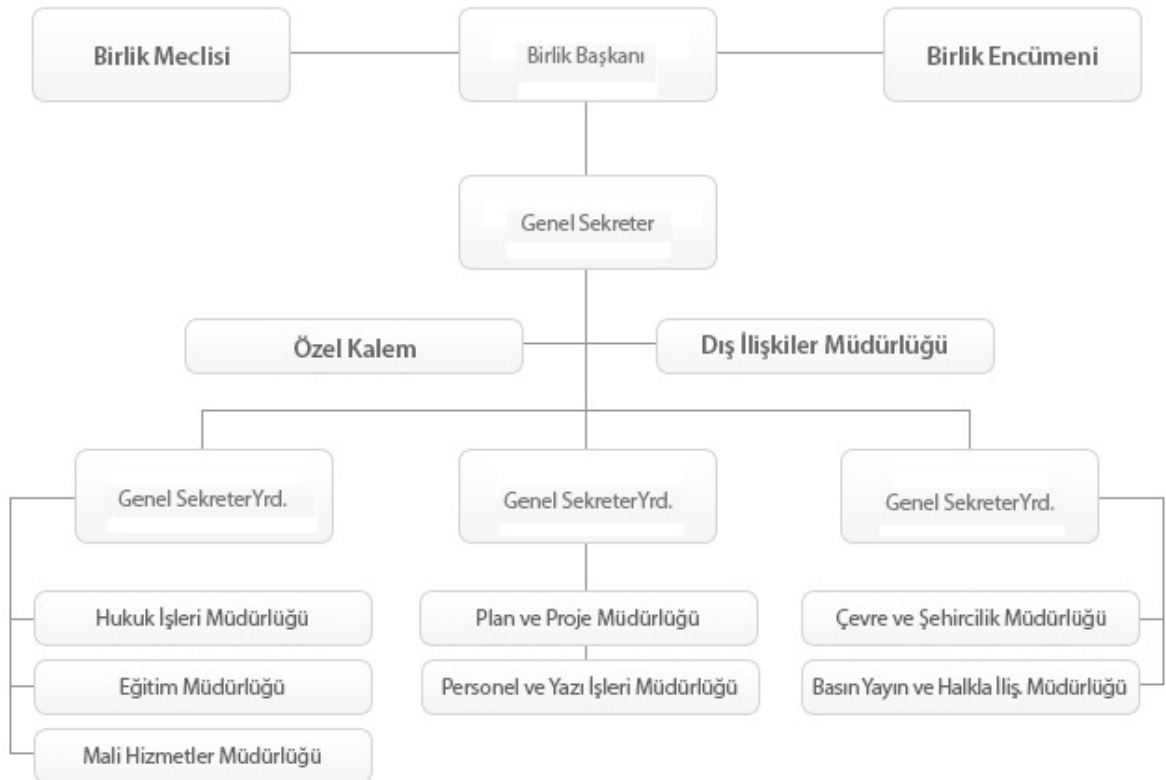
Merkezi Ankara’da bulunan Türkiye Belediyeler Birliği’nin (TBB) görevleri ise 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun 20. ve Türkiye Belediyeler Birliği Tüzüğü’nün 5. maddesinde sayılmıştır.

Birlik tüzüğü’nün 5. Maddesine göre Türkiye Belediyeler Birliği’nin görevleri şunlardır;

- a. Türkiye’deki tüm belediyeleri Birlik çatısı altında toplamak.
- b. Belediyelerin menfaatlerini korumak ve gelişmelerine yardımcı olmak.
- c. Belediyelerin seçilmiş ve atanmış personel ve görevlilerini eğitmek.
- d. Belediyelerle ilgili kanun hazırlıklarında görüş bildirmek.
- e. İlgili yurtiçi ve yurtdışı merciiler nezdinde belediyeleri temsil etmek.
- f. Belediyelere rehberlik etmek.
- g. Belediyeler arasında yardımlaşma ve işbirliğini, teknik ve idari bilgi ve deneyim değişimini teşvik etmek, iyi uygulama örneklerinin yaygınlaşmasını desteklemek.
- h. Belediyelerde “e-belediye”, “kent bilgi sistemi” vb. bilişim ve teknoloji uygulamalarının gelişmesine teknik destek sağlamak.
- i. Dünyada belediyecilik konusundaki gelişmeleri izlemek; belediyeleri ilgilendiren konularda araştırma - geliştirme, konferans, seminer, panel, yuvarlak masa toplantısı, teknik ve mesleki gezi vb. faaliyette bulunmak.
- j. Belediyelerle ilgili kitap, dergi, bülten vb. basılı materyal yayınlamak.
- k. Yurtiçinde belediyecilik konusunda görev ve hizmet yürüten kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak ve ortak hizmet projeleri yürütmek.

- l. Belediyecilik alanında faaliyette bulunan uluslararası kuruluşlar ve yabancı ülke yerel yönetim birlikleri, dernekleri ve benzeri kuruluşları ile işbirliği yapmak, ortak projeler yürütmek, gerektiğinde bu tür kuruluşlara üye olmak, buralarda belediyeleri temsil etmek, belediyelerin bu kuruluşlarla ve diğer ülke belediyeleri ile ilişkilerine gerektiğinde aracılık etmek.
- m. AB sürecinde ülkemizin yerel yönetimler konusunda yapması gereken işler ve hazırlıklara katkı sağlamak, belediyelerin AB'nin hibe, teknik yardım, eşleştirme (twinning) vb program ve imkânlardan yararlanmalarına yardımcı olmak.
- n. İlgili mevzuat ve bu tüzük hükümlerine uygun olarak belediyeciliğin gelişmesine katkı sağlayacak her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

Türkiye Belediyeler Birliği'nin görevlerini saydıktan sonra örgüt şemasına bakmak yerinde olacaktır:

Şekil 1.1: Türkiye Belediyeler Birliği Örgüt Şeması

(<http://www.tbb.gov.tr/birligimiz/organ-ve-teskilat/>, 21 Nisan 2014'te erişildi)

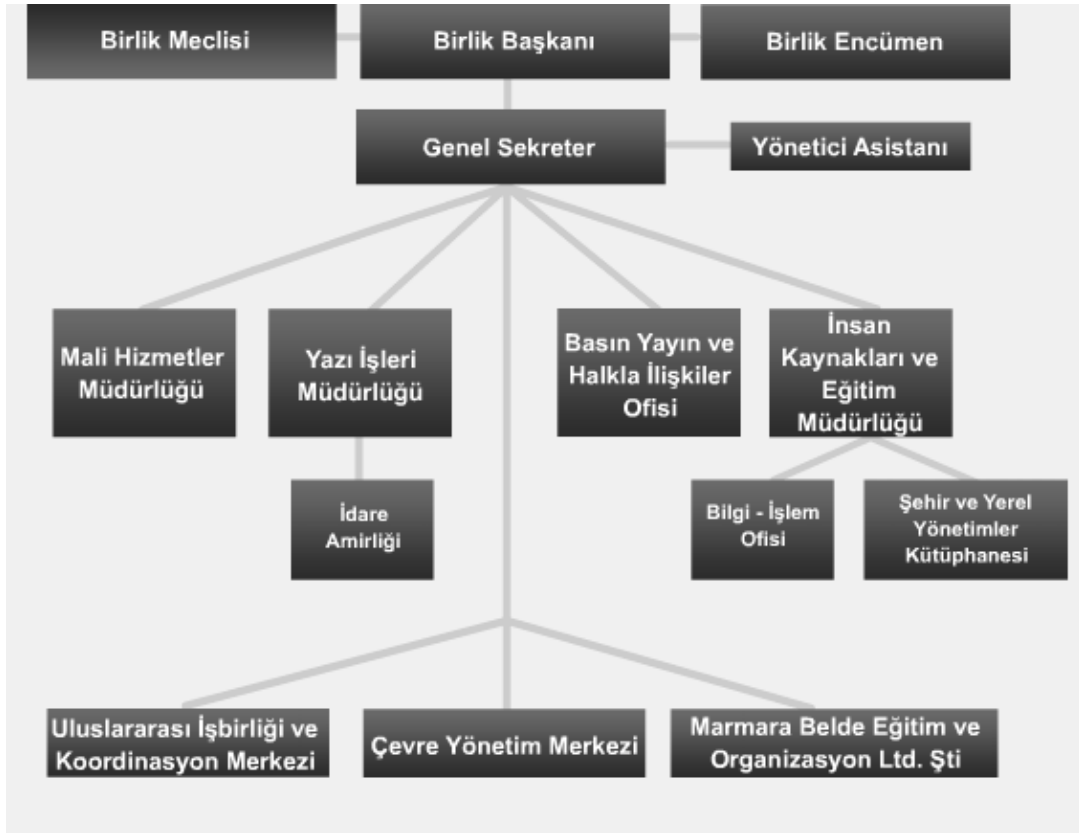
1.7.2. Marmara Belediyeler Birliği

1973 yılında Marmara Denizi'ne ve boğazlara kıyısı olan değişik partilere mensup 45 belediye, tek tek belediyelerin sınırlarını aşan çevre sorunlarına çözüm bulmak ve Marmara Denizi'nin kirlenmesini önlemek amacı ile bir araya gelmiş ve 2 yıllık bir hazırlık sürecinden sonra, 25 Nisan 1975 tarihinde Marmara Belediyeler Birliği'ni kurmuştur. Birliğin merkezi, başlangıçta İzmit olarak kabul edilmiştir. Birlik başkanlığına, zamanın İzmit Belediye Başkanı Erol Köse seçilmiştir. 25 Mayıs 1977 tarihinde yapılan Birlik Genel Kurulu kararı ile Birlik Merkezi İstanbul'a taşınmıştır.

Marmara Belediyeler Birliği, Türkiye'de demokratik yerel yönetim hareketinin gelişmesi, belediyelerin yetki ve kaynaklarının artırılması, yerel yönetimlerde çevre bilincinin geliştirilmesi, belediyelerin ortak sorunlarına işbirliği içinde çözüm bulunması, büyükşehir belediyelerinin kurulması, belediyelerin uluslararası yerel yönetim kuruluşlarında temsili gibi konularda öncülük yapan, bölgesel ölçekte, Türkiye'nin en kapsamlı bölgesel belediyeler birliğidir. Birlik, kuruluşundan bu yana, değişik siyasi partilerden seçilmiş belediye başkanları ve meclis üyeleri arasında, uzlaşma ve birlikte çalışma kültürünün oluşmasında ve belediyeler arasında işbirliğinin gelişmesinde önemli roller üstlenmiştir.

Birliğin çalışma alanı, Türkiye'nin önemli bölgelerinden Avrupa ile Asya arasında köprü niteliğinde olan Marmara Bölgesi'ni kapsamaktadır. 15 milyonu aşan nüfusu ile büyük bir metropol olan İstanbul, bu bölgenin en önemli şehri ve Birliğin de merkezi konumundadır. Yaklaşık 170 üyesi olan Birlik, 11 ilde faaliyet göstermektedir. Bunlar: Balıkesir, Bilecik, Bursa, Çanakkale, Edirne, İstanbul, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ ve Yalova'dır (www.marmara.gov.tr, 10 Kasım 2013'te erişildi).

Marmara Belediyeler Birliği'nin örgüt şeması ise aşağıdaki gibidir:

Şekil 1.2: Marmara Belediyeler Birliği Örgüt Şeması

(www.marmara.gov.tr, 10.11.2013'te erişildi)

1.7.3. Jeotermal Kaynaklı Belediye Birlikleri

T.C. Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği (JKBB), 1997 yılında 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun ilgili maddeleri uyarınca tüzel kişiliği olan bir kamu kuruluşu olarak Ankara ili Kızılcahamam ilçesinde kurulmuştur ve birliğin merkezi 2009 yılında yapılan genel kurul ile Kırşehir'e taşınmıştır. Birliğin amacı jeotermal kaynağa sahip üye belediyeleri bir araya getirerek dayanışmayı ve koordinasyonu arttırmak, üye belediyelere danışmanlık hizmeti vermek, eğitim seminerleri ve paneller düzenleyerek jeotermal enerjiye olan farkındalığı arttırmak, süreli yayın çıkarmak ve jeotermal enerjinin farklı alanlarda kullanımını yaygınlaştırmaya yönelik idari ve hukuksal çalışmalar yapmaktır (www.jkbb.org.tr, 20 Aralık 2013'te erişildi).

Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği'nin üye sayısı 96'ya kadar çıkmış olmasına rağmen 2014 yerel seçimleriyle belde belediyelerinin kapanması sonucu üye sayısı 76'ya düşmüştür. Yeni üyelerle bu sayı şu an 78'dir.

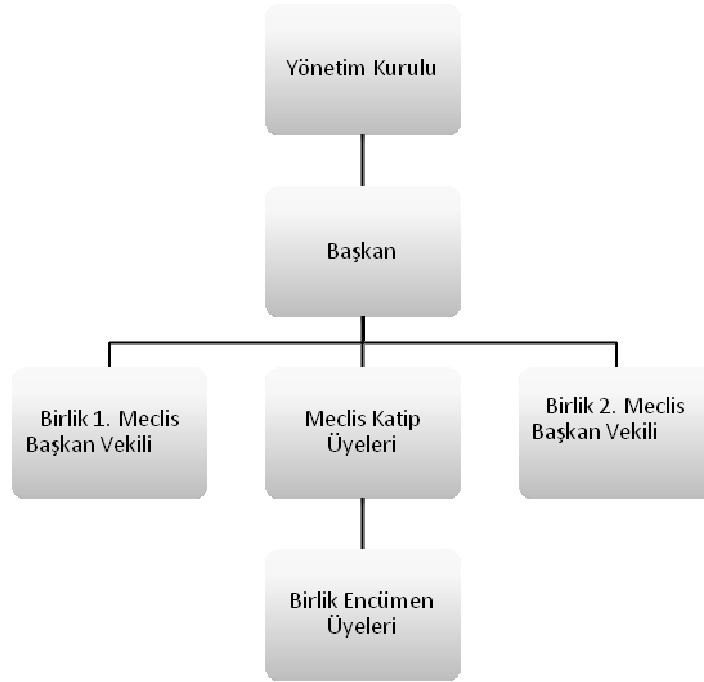
Birlik, tüzüğü doğrultusunda her sene nisan ve ekim aylarında meclis toplantıları gerçekleştirilmektedir. Birliğe üye belediyelerde gerçekleştirilen toplantılar sonrasında, jeotermal enerjinin kullanım alanları, mevzuat ile ilgili bilgiler, yeni gelişmeler vb. konularda belediyelere yönelik paneller düzenlenmektedir. Panelin içeriğine bağlı olarak konusunda uzman kişiler bu toplantılara konuşmacı olarak davet edilmektedir. Panellerin yanı sıra belediyelerde çalışan teknik ve idari personele yönelik eğitim seminerleri de düzenlenmektedir.

Bugüne kadar gerçekleştirilen toplantılar sırası ile şu şekildedir:

- 26 Mayıs 2009, Kızılcahamam, Olağan Meclis Toplantısı
- 30 Ekim 2009, Kızılcahamam, Olağan Meclis Toplantısı
- 9 - 11 Nisan 2010, Aydın - Sultanhisar, Olağan Meclis Toplantısı ve Mevzuatla İlgili Bilgilendirme Paneli
- 21 - 23 Ekim 2010, Amasya, Olağan Meclis Toplantısı ve Jeotermal Merkezi Isıtmalar Paneli
- 24 - 27 Şubat 2011, Afyon, Jeotermal Eğitim Semineri
- 29 - 31 Nisan 2011, Kırşehir, Olağan Meclis Toplantısı ve Türkiye'de Termal Turizm ve Gelişmeler Paneli
- 11 - 16 Temmuz 2011 ve 27 Eylül - 2 Ekim 2011, Macaristan ve Çek Cumhuriyeti Teknik İnceleme Ziyareti
- 14 - 16 Ekim 2011, Denizli, Olağan Meclis Toplantısı ve Jeotermal Kaynakların Entegre Kullanımı ve Sürdürülebilirliği Paneli
- 22 - 26 Şubat 2012, Yalova, 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Çalıştay
- 26 - 29 Nisan 2012, Edremit, Olağan Meclis Toplantısı ve Jeotermal Sera Uygulamaları Paneli

- 4 – 7 Ekim 2012, Rize, Olağan Meclis Toplantısı ve Yenilenebilir Enerjinin Meyve, Sebze ve Tıbbi Bitkilerin Kurutulmasında Kullanılma Olanakları ve Karadeniz’de Doğa, Termal ve Yayla Turizmi Paneli
- 4 - 7 Nisan 2013, Balçova, Olağan Meclis Toplantısı ve Enerji Verimliliği Kanunu ile Yeşil Enerji: Isı Pompası ve Uygulama Örnekleri Paneli.

Jeotermal kaynaklı belediyeler birliğinin örgüt şeması da aşağıdaki gibidir:

Şekil 1.3: Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği Örgüt Şeması

(www.jkbb.org.tr, 20.12.2013'te erişildi)

1.8. Yerel Yönetim Birliklerinin Uluslararası Örnekleri

Yörel ve bölgeler arası ekonomik ve sosyal farklılıkları gidermek Avrupa Birliğini kuran anlaşmalarda da yer almaktadır. Bölgeler arasındaki farklılıkların kaldırılması veya en azından azaltılması için yerel yönetimlerin de katkı yapmaları beklenmektedir. Bu amaçla Avrupa Birliği olsun, Avrupa Konseyi olsun yerel yönetimlere, yerel yönetim birliklerine veya derneklere bu gibi vazifeler yüklemiştir (Türk Belediyecilik Derneği, 1997).

Türkiye'nin 1948 yılında üye olduğu Avrupa Konseyi belediyelerin dış ilişkileri bakımından çok önemli bir kuruluştur. Avrupa Konseyi'nin çevre konularında, insan hakları konularında, kültürel ve tarihi mirasın korunmasında çok önemli çalışmaları vardır (Türk Belediyecilik Derneği, 1997).

Belediyelerin ve yerel yönetimlerin uluslararası ilişkileri açısından önem taşıyan işler yapan bir diğer önemli kuruluş ise Birleşmiş Milletlerdir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı başta olmak üzere, UNESCO, Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Merkezi (UNCHS), Çevre Örgütü (UNEP) gibi kuruluşlar belediyelerle çok yakın ilişkileri olan kuruluşlardır (Türk Belediyecilik Derneği, 1997).

İletişim araçlarının, ulaşımın gelişmesi yani teknolojinin gelişmesi, ülkeler arasındaki ekonomik işbirliğinin ve bağımlılığının artması ile birlikte yerel yönetimler arasında hem ulusal anlamda hem de uluslararası anlamda birlikler kurmak ve bunlara üye olmak neredeyse zorunluluk haline gelmiştir.

Dünyanın çoğu ülkesinde yerel yönetim birliklerinin kurulmasına paralel olarak uluslararası birlikler de kurulmaya başlamıştır. Çünkü ulusal ölçekteki birlikler üyelerine daha iyi hizmetler sunabilmek için diğer ülkelerde benzer alanlarda çalışan yerel yönetim birliklerinin bilgi ve deneyimlerinden yararlanmak ve işbirlikleri geliştirmek istemişlerdir. Bunun sonucunda da uluslararası düzeyde çeşitli etkileşimler başlamıştır.

Uluslararası düzeyde yerel yönetimler arası işbirliği birçok konuda gerçekleştirilebilmektedir. Örneğin Birleşmiş Kentler Teşkilatı, Liman Kentleri, Kongre Kentleri, Tarihi Şehirler Konferansı gibi belirli alanlarda işbirliğine gidildiği gibi, IULA, Dünya Büyük Şehirler Zirvesi, Dünya Metropoller Birliği gibi barış, kardeşlik, demokrasi, çevre gibi konuları temel alan işbirliği örnekleri de vardır.

1.8.1. Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA)

Uluslararası alanda yerel yönetimler arası ilk işbirliği 1913 yılında kurulan Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA) ile başlamıştır. Dünyanın her yerinden üyeleri bulunan IULA'nın, iki yılda bir toplanan "Dünya Kongresi" ve eş zamanlı toplanan genel kurulu vardır. Genel kurul tarafından dünyanın değişik bölgelerini temsil edici bir şekilde 28 üyeden oluşan yönetim kurulu seçilir. Yürütme kurulu da kendi içerisinde 1 başkan, 6 başkan yardımcısı seçmekte ve dışarıdan profesyonel bir genel sekreter atamaktadır.

Merkezi Hollanda'nın Lahey kentinde bulunan IULA federal bir yapıdadır. Yani Kuzey Amerika, Güney Amerika, Afrika, Asya ve Pasifik, Avrupa, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da bölgesel teşkilatları bulunmaktadır. IULA'nın bir özelliği de Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi tarafından birinci derecede "danışman ve "ortak görüşmeci" statüsüne sahip olmasıdır.

IULA çalışmalarını komisyonlar halinde yürütmektedir. Bunlar; finansman, teknik danışmanlık, yayın danışmanlığı ve ulusal birlik müdürleri komisyonlarıdır. Günümüzde de birçok kıtada üyeye sahip oluşu ile dünyanın en güçlü ve en büyük yerel yönetim birliklerinin başında gelen IULA, etkinliğini arttırmak için Avrupa, Kuzey Amerika, Latin Amerika, Afrika, Asya ve Pasifik Bölgesi ile Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da bölge teşkilatları oluşturmuştur.

1986 yılında kurulan IULA – EMME (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği, Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı) sorumlu olduğu bölgelerde yerel yönetimlerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için, kendi ilişkiler ağı içerisindeki ulusal, bölgesel ve uluslararası kuruluşların deneyiminden ve bilgi birikiminden, ilgili merkezi ve yerel yönetim kuruluşlarının azami ölçüde yararlanabilmesi için çaba göstermektedir (Ünlü, 2003).

IULA'nın amaçları arasında şunlar yer almaktadır:

- Yerel idarelerin faaliyetleri ve vatandaşların refahı ile ilgili sorunların

çözümü için çalışmak,

- Yerel yöneticiler için eğitim programı düzenlemek,
- Yerel yönetimlerle ilgili araştırmalar yapmak (Zengin, 1999).
- Yerel özerkliği ve yerel demokrasiyi güçlendirmek,
- Yerel yönetimleri etkinleştirerek insanlara daha iyi hizmetler sunabilmek,
- Üyeleri arasında uluslararası bilgi ve deneyim alışverişini sağlamak,
- Uluslararası kuruluşlar önünde, yerel yönetimlerin menfaatlerini korumak (Ünlü, 2003).

IULA (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği) ve FMCU-UTO (Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu) 1996'da İstanbul'da düzenlenen Habitat II Konferansı'nda başlayan uzun bir süreç sonucunda ve aralarına METROPOLIS – Dünya Büyükşehirler Birliği'ni de alarak “Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı” adı altında birleşmişlerdir (<http://www.uclg-mewa.org/genel-bilgiler>, 03 Mart 2014'de erişildi).

1.8.2. Birleşmiş Kentler Teşkilatı (UTO)

1957'de Fransa'da kurulan Birleşmiş Kentler Teşkilatı'nın (UTO – United Towns Organisation) asıl amacı, kardeş kentler aracılığı ile yerel birlikler arasında ilişkilerin geliştirilmesi (Ünlü, 2003) ve halklar ve yerel bölgesel topluluklar arasında işbirliğinin oluşturulmasıdır (Zengin, 2003).

Örgütün tüzüğü'nün 2. maddesine göre temel prensipleri şunlardır:

- “Statüleri ve nüfusları ne olursa olsun üye şehirlerin eşitliği,
- Üye şehirlerin halkları arasında daha iyi anlaşmayı sağlayacak kardeş şehirler oluşturulması,
- Irk, dil, din, cinsiyet sınıf, ideoloji, politik ve sosyal sisteme dayalı her türlü ayrımcılığın reddi.” (Zengin, 1999).

Örgütün diğer amaçları ise şunlardır:

- Kentler arasında uluslararası ilişkiler kurmak,

- Dünyadaki tüm ülkelerin vatandaşlarının özgürce seyahat etmesini savunmak,
- İrkçılık gibi ayrımcılıklara karşı mücadele etmek,
- Yerel özerkliğe saygı göstermek, vatandaşların yerel yönetimlere katılmasını sağlamak, uluslararası işbirliğinde bulunmalarını savunmak,
- Silahlı tüm saldırıları kınayarak, sorunların barışçıl yöntemlerle çözülmesi gerektiğini savunmak, silahlanmaya ayrılan bütçenin kentlerin gelişiminde kullanılması gerektiğini savunmak.

1.8.3. Hollanda Belediyeler Birliği

1912 yılında kurulan Hollanda Belediyeler Birliği'nin (VNG – Union of Netherlands Municipalities) amaçları arasında (Ünlü, 2003);

- Merkezi yönetim karşısında yerel yönetimleri savunmak,
- Yerel demokrasiyi savunmak,
- Yerel yönetimlerin sesini duymak yer alır.

Türkiye Belediyeler Birliği, Hollanda Belediyeler Birliği ile 2006 – 2009 yılları arasında kardeş şehir ilişkilerinin sembolik düzeyden çıkarılıp gerçek bir faydaya dönüştürülerek asıl amaca hizmet eden bir yapıya kavuşturulması için LOGO-East adlı projeyi yürütmüşlerdir. Bu proje ile Türkiye ve Hollanda'daki kardeş belediyeler ortak çalışmalarda bulunmuş, kardeş şehirlere işlevsellik katılmıştır (TBB, 2012). Yine Hollanda'da 1964 yılında “The Rijmond Authority” adlı bir birlik kurulmuştur. Çevredeki 27 yerel yönetimin zorunlu olarak katıldığı birliğe tüm bölge için plan yapma ve yerel planları da bu ana plana göre yürütme yetkisi verilmiştir (Zengin, 1999).

1.8.4. Danimarka Yerel Yönetimler Birliği

Ülkedeki tüm belediyeler üyedir. Bu birliklerin asıl görevi merkezi yönetimi ve yerel yönetimleri ilgilendiren konulardaki hukuki düzenlemeler karşısında üyelerin çıkarlarını korumaktır. Danimarka'daki yerel yönetim birlikleri, hükümet bir kanun tasarısı meclise sunmadan veya mevcut kanunlara göre uygulamaya geçmeden önce etkili olmaya çalışırlar. Hükümet yasal düzenleme öncesi birliklerin görüşüne

başvurabilir veya birlikler kendi görüşlerini bildirebilirler. Birliğin bir diğer önemli rolü ise yerel yönetimlerle ilgili komitelere temsilci seçmektir (Zengin, 1999).

Danimarka Yerel Yönetimler Birliği'nin amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Yerel yönetimlerin çıkarlarını korumak,
- Yerel yönetimler arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı yapmak,
- Yerel yönetimler adına yerel yönetimlerde çalışanların maaşları ve diğer hak edişlerine ilişkin görüş bildirmek.

1.8.5. İslam Başkentleri ve Kentleri Teşkilatı (OICC)

1957 yılında İslam Konferansı'nca kurulan İslam Başkentleri ve Kentleri Teşkilatı'nın (OICC – Organisation of Islamic Capitals and Cities) İslam ülkelerinin başkentleri ile her ülkeden belli sayıda üyeleri bulunmaktadır.

Amaçları ise;

- İslam başkentleri arasında dayanışmayı ve işbirliğini arttırmak,
- Üyelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerine uygun olarak gelişmelerini teşvik etmek,
- Üyeleri arasında bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmak,
- İslam kentlerinin sorunlarına çözüm bulmak amacı ile seminerler ve konferanslar düzenlemektir (Ünlü, 2003).

1.8.6. Arap Kentler Örgütü

15 Mart 1967 tarihinde 27 Arap Şehri temsilcisinin bir araya gelmesi ile Kuveyt'te kurulan ATO (Arab Towns Organisation), apolitik, dini olmayan bölgesel bir sivil toplum örgütüdür (<http://www.ato.net>, 14 Nisan 2014'te erişildi).

Örgütün temel amaçları arasında şunlar sıralanabilir (Zengin, 1999);

- Arap şehirlerindeki belediyelerin hizmet sunumundaki kaliteyi arttırmak,
- Arap şehirlerinin mimarisini korumak,

- Üyelerin sorunlarına çözüm bulmak, üyeler arası işbirliğini geliştirmek,
- Üye şehirlere proje uygulamaları için kredi sağlamak.

1.8.7. Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi

Avrupa Konseyi Avrupa Yerel Yönetimler ve Bölgeler Kongresi (The Congress of Local and Regional Authorities) 1957 yılında Avrupa Yerel Yönetimler Konferansı olarak oluşturulmuştur. 1975'te Avrupa Yerel Yönetimler ve Bölgeler Konferansı'na çevrilmiş, 1994'de ise Avrupa Konseyi'nin bir organına dönüştürülmüştür.

Kongre'nin amacı, yerel yönetimlerin ve bölgelerin önemini ve işlevini vurgulamak ve Avrupa Konseyi'ne yeni giren devletlerdeki yerel yönetim ve bölge yönetimlerini desteklemek; yerel demokrasiyi, Avrupa'daki yerel ve bölgesel yönetimlerin siyasal ve yönetsel özerkliğini korumak ve geliştirmektir. 1994 yılına kadar daimi konferans olan Kongre, 1994 yılında Bakanlar Komitesi'nde alınan bir kararla Kongre'ye dönüştürülmüştür (Esen ve Polat, 2007).

1.8.8. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Konferansı (CLRAE – Council of Europe, Standing Conference of Local and Regional Authorities of Europe), Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin hükümetlerince, bölgesel ve yerel yönetimlerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Konferans, üye devletlerin yerel kuruluşlarını Avrupa Konseyi içinde temsil etmektedir (Ünlü, 2003). Konferansın ana amacı yerel yönetimlerin sorumluluklarına giren ve yerel yönetimleri etkileyen kararlarla ilgili olarak görüş bildirmektir. Ayrıca konferans yerel ve bölgesel yönetimleri Avrupa Birliği konusunda bilgilendirir (Zengin, 1999).

1.8.9. Dünya Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)

1996 yılında İstanbul’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Habitat 2. Konferansında başlayan bir süreç sonucunda, o zamanın dünyanın en büyük yerel yönetim birlikleri olan Teşkilat üç kuruluşun birleşmesiyle oluşmuştur: Dünya Birleşmiş Kentler Federasyonu (FMCU – UTO), Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA), Dünya Büyükşehirler Birliği (METROPOLİS).

UCLG’nin temel görevi demokratik yerel yönetimlerin birleşik sesi ve bölgesel yönetimlerin değerlerini, çıkarlarını ve amaçlarının korumaktır.

Merkezi Barcelona’da bulunan UCLG’nin 2010 – 2013 dönem başkanlığına İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş seçilmiştir. 2013 – 2016 dönemi başkanlığı için yeniden aday olan Kadir Topbaş tekrar seçimleri kazanmıştır. UCLG’nin dünyanın birçok yerine yayılmış bölge teşkilatları vardır. Bunlar Afrika, Asya – Pasifik, Avrupa, Avrasya, Orta Doğu ve Batı Asya (UCLG – MEWA), Latin Amerika ve Kuzey Amerika’dır (www.uclg-mewa.org, 24 Haziran 2013’te erişildi). Teşkilatın amaçları (Esen ve Polat, 2007);

- Yerel yönetimlerin güçlü temsilini sağlamak,
- Yerel yönetimlere yönelik dünya çapında bilgi kaynağı olmak,
- Irk ve cinsiyet eşitliği sağlamak,
- Yerel yönetimler ve onların teşkilatları arasında adem-i merkeziyetçi ve uluslararası işbirliği gerçekleştirmek,
- Halklar arasında dostluk amaçlı kardeş şehir uygulamalarını hayata geçirmek,
- Lobi faaliyetleri yapmak ve bu faaliyetlere katılmaktır.

UCLG Dünya Teşkilatı’nın bölge teşkilatlarından biri olan Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı yani UCLG – MEWA faaliyetlerini İstanbul’daki merkezinden yürütmektedir.

1.8.10. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler – Ortadoğu ve Batı Asya Teşkilatı (UCLG-MEWA)

1987’de kurularak faaliyet gösteren IULA – EMME, 2004 yılında UCLG – MEWA (United Cities and Local Governments – Middle East and West Asia) adı altında FMCU – UTO üyelerini de bünyesine alarak çalışmalarına devam etmiştir. Türkiye’nin en etkin olduğu uluslararası yerel yönetimler birliği olan UCLG-MEWA Türkiye’de Bakanlar Kurulu’nun 11.09.1987 tarihli kararnamesi ile bölgesel faaliyetlerine başlamıştır.

UCLG – MEWA’nın genel amacı desantralizasyonu sağlamak ve yerel yönetimler arası işbirliğine zemin hazırlamaktır (Esen ve Polat, 2007).

1.8.11. Uluslararası Yerel Çevresel Girişimler Konseyi (ICLEI)

1990 yılında kurulan Uluslararası yerel çevresel girişimler konseyinin (ICLEI – International Council for Local and Environmental Initiatives) en önemli özelliği temel olarak sürdürülebilirliği baz almasıdır. Öyle ki amaçları arasında “Sürdürülebilirlik için yerel önceliklerin geliştirilmesi ve araştırılması; yerel sürdürülebilir gelişme ile çevresel politika ve programların yürütülmesine yardım etmek için teknik hizmet sağlamak” gibi konular öncelikli olarak yer tutmaktadır (Esen ve Polat, 2007).

ICLEI yıllık bültenler, bölgesel faaliyet bilgilendirmeleri, vaka çalışmaları, eğitim kılavuzları ve broşürler üreterek yerel sürdürülebilir kalkınma konusunda bilgi merkezi olarak hizmet vermektedir. Ayrıca çevresel korumayı artırmak için belediye ekonomik araçların kullanımı, katı atık yönetimi, enerji verimliliği gibi konularla ilgili çeşitli politikalar üretmektedir (<http://www.iclei.org/resources/publications.html>, 15.04.2014’te erişildi).

1.8.12. Avrupa Tarihi Kentler ve Bölgeler Birliği (EAHTR)

Avrupa tarihi kentler ve bölgeler birliği (EAHTR – The European Association of Historic Towns and Regions) 1999 yılı Ekim ayında “Avrupa Evrensel Miras” ismiyle Avrupa Konseyi tarafından kurulmuştur.

Birliğin amaçları (Esen ve Polat, 2007);

- Tarihi kentler ve miras örgütleri arasında uluslararası işbirliği sağlamak,
- Tarihi kentler arasında başarılı deneyim ve uygulamaları paylaşmak,
- Tarih kentlerin yaşanabilirlik kapasitelerini ve sürdürülebilir yönetimlerini geliştirmektir.

1.8.13. Güneydoğu Avrupa Yerel Yönetim Birlikleri Ağı (NALAS)

NALAS (Network of Associations of Local Authorities of South-East Europe), 4000’in üzerinde yerel yönetim kurumunun temsil edildiği ve 2001 yılında kuruluşunun ilk yılında “Stability Pact for Eastern Europe (Güneydoğu Avrupa İstikrar Paktı)” himayesinde olan, düzenli toplantılar, seminerler ve eğitim programları düzenleyen bir kurumdur. 2005 yılında resmi kurum olarak Strasbourg’da kurulan NALAS, 2007 yılında da Üsküp’te sekreteryasını açmıştır (NALAS, 2008).

NALAS’ın amaçları;

- Belediyelerin kapasitelerini ve yetkinliklerini geliştirici hizmetleri sağlamak
- Üyelerini ilgilendiren konularda hükümetle işbirliğinin gelişimini sağlamak
- Bilgi, deneyim ve en iyi uygulamaların değişimini sağlamaktır (Esen ve Polat, 2007).

1.8.14. Yerel Demokrasi Ajansları Birliği (ALDA)

1993 yılında kurulan ve merkezi Fransa’da olan Yerel Demokrasi Ajansları Birliği (ALDA – Association of the Local Democracy Agencies); kar, siyasi ve dini bir amaç gütmeyen uluslararası bir sivil toplum örgütüdür. Amaçları (Esen ve Polat, 2007);

- Belediyeler, bölge yönetimleri ve sivil toplum örgütleri ile Avrupa Yerel Bölgesel Yönetimler Kongresi arasındaki ilişkileri yönetmek,
- Yerel ve bölgesel yönetimler arasında ortaklıkları desteklemek,
- Yeni ve mevcut personele eğitim vermek,
- Belediyeler arası, bölgeler arası ve toplumlar arası ilişkilere dayalı uluslararası işbirliğini geliştirmektir.

1.8.15. Diğer uluslararası yerel yönetim birlikleri

Uluslararası alanda belediyeler arası işbirliği yapan kurumlardan biri olan Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR - Council of European Municipalities and Regions) 1951 yılında kurulmuştur ve Avrupa politika ve hukuk üretim sürecini başlangıcından nihai karar ve uygulamaya kadar etkilemeyi amaçlamaktadır (Esen ve Polat, 2007).

1983 yılında KKTC'deki tüm belediyelerin (26 Belediye) katılımıyla Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği kurulmuştur. Belediyelerin elindeki sınırlı kaynakları daha verimli kullanılması yolunda önemli çalışmalar yapan Birlik, Kıbrıs'taki ana sorunlardan biri olan ekmek üretimi sorununu çözmek için KKTC'nin Lefkoşa, Gazi Magosa, Girne ve Güzelyurt gibi önemli noktalarında ekmek üretim tesisi kurarak bu sorunun çözülmesine katkıda bulunmuştur (Zengin, 1999).

1994 yılında kurulan ve merkezi Fransa'da olan Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Eğitim Kurumları İletişim Ağı (ENTO – European Network of Training Organisations For Local and Regional Authorities) örgütünün temel amaçları yerel ve bölgesel yönetimlerin becerilerini geliştirmek ve eğitim konularında ortak bilgiyi arttırmaktır (Esen ve Polat, 2007).

Metropolitan düzeyde işbirliklerine zemin hazırlayan İngiltere Metropolitan Yönetimler Birliği'nin (AMA – Association of Metropolitan Authorities) amaçları ise (Ünlü, 2003);

- Üyelerinin haklarını korumak ve geliştirmek,

- Üyelerine, ortak sorunların ele alınıp tartışıldığı bir forum düzenlemek,
- ve üyelerine çeşitli hizmetler sunmaktır.

BÖLÜM II

2. TÜRK DÜNYASI BELEDİYELER BİRLİĞİ ÖRNEĞİ

2.1. Genel Bilgiler

Çalışmanın bu bölümünde 2003 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile kurulan ve merkezi İstanbul’da bulunan, yerel yönetimler arasında ulusal ve uluslararası işbirlikleri kurmayı hedefleyen Türk Dünyası Belediyeler Birliği hakkında detaylı bilgiler verilecek ve açıklamalar yapılacaktır. 2003 yılında kurulan Türk Dünyası Belediyeler Birliği, ilgi coğrafyasındaki yerel yönetim birimlerine yönelik olarak başta bilgi ve tecrübe paylaşımı programları olmak üzere, sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmekte, yerel yönetimler alanında kongre, sempozyum ve fuarlar düzenlemekte, teknik ve insani yardım çalışmaları yapmaktadır.

2.1.1. Misyonu ve vizyonu

Türk Dünyası Belediyeler Birliği’nin misyonu “Üye Şehirlerde Üretilen Değerleri İnsanlığın Hizmetine Sunmak.”; vizyonu ise “Kardeşliğin gücü ile kültür ve medeniyet coğrafyamızda geleceğin müreffeh şehirlerini inşa etmek”tir.

2.1.2. Yetki, görev ve sorumlulukları

Türkiye’de mahalli idare birliklerin görev, sorumluluk ve yetkileri genel olarak yürürlükte bulunan 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ile düzenlenmiş olup, Türk Dünyası Belediyeler Birliği uluslararası alanda faaliyette bulunduğu için başta 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun olmak

üzere Birlik Tüzüğü hükümleri kapsamında genel olarak aşağıdaki çalışmaları yürütmektedir (TDBB Faaliyet Raporu, 2012):

- a. Ulusal ve uluslararası alanda belediyelerin çıkarlarını korumak ve bu alanda gelişmelerine yardımcı olmak,
- b. Belediyelerin seçilmiş ve atanmış personel ve görevlilerine yönelik ihtiyaçlarına göre eğitimler düzenlemek,
- c. Yerel yönetimler ve belediyeler ile ilgili kanunların hazırlanmasında ortak görüş bildirmek,
- d. Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde belediyeleri temsil etmek,
- e. Ulusal ve uluslararası yerel yönetim birimlerine ve belediyelere rehberlik etmek,
- f. Ulusal ve uluslararası yerel yönetimler ve belediyeler arasında yardımlaşma, işbirliği, teknik ve idari bilgi ve deneyim paylaşımı konularında ilgili kurumları teşvik etmek, iyi örneklerin uygulama alanlarının genişletilmesine destek olmak,
- g. Belediyecilik alanında uluslararası platformda gelişmeleri takip etmek, ilgili konularda araştırma-geliştirme, konferans, seminer, panel, uluslararası eğitimler, teknik ve meslekî gezi gibi faaliyetlerde bulunmak,
- h. Ulusal ve uluslararası yerel yönetim birimlerine ve belediyelerle faaliyetler kapsamında bilimsel, teknolojik, kültürel ve ekonomik içeriklerin derlendiği kitap, dergi, bülten gibi basılı materyal yayınlamak,
- i. Ulusal ve uluslararası yerel yönetim hizmetleri ve belediyecilik alanlarında görev üstlenen ve faaliyette bulunan kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak ve ortak projeler yürütmek,
- j. Belediyecilik alanında faaliyette bulunan ulusal ve uluslararası yerel yönetim birimleri, belediyeler, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, yerli ve yabancı ülke yerel yönetim birlikleri, dernekleri ve benzeri kuruluşlar ile ortak projeler yürütmek ve gerektiğinde bu tür kuruluşlara üye olmak için işbirliği halinde bulunmak, buralarda belediyeleri temsil etmek,

k. Ulusal ve uluslararası yerel yönetim ve belediyeçilik faaliyetlerinin uygulanmasında yerli ve yabancı ilgili kurumların işbirliğini ve deneyimlerini artırmaya yönelik olarak kardeş belediyeçilik çalışmalarını yürütmek ve bu alanda belediyeçiliğin gelişmesine katkı sağlayacak her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

2.1.3. Birliğin kuruluşu ve hukuki statüsü

Türk Dünyası Belediyeler Birliği'nin kurulmasının belki de ilk adımı 21 Ekim 1996 tarihinde Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan Cumhurbaşkanlarının katılımıyla gerçekleştirilen “Türkçe Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları IV. Zirve Toplantısı”nda atılmıştır. Söz konusu toplantı sonrasında yayınlanan “Taşkent Bildirisi”nde; Türkiye Cumhuriyetleri arasında eğitim, kültür, ekonomi, turizm, çevre, enerji gibi alanlarda işbirliği yapılması kararlaştırılmıştır (Bıçakçıoğlu, 2010).

Bu toplantıdan sonra yine Türk Dili ve Lehçelerini Konuşan Ülkelerin Devlet Başkanları, 2000 yılı Azerbaycan zirvesinde ülkelerarası karşılıklı işbirliğinin geliştirilmesi ile ilgili alınan kararların 6. maddesinde: “Yerel yönetimler arasında işbirliğinin geliştirilmesi” kararını almıştır. TDBB, Türk dili ve lehçelerinin konuşulduğu ülkeler, bölgeler ve bu bölgelerle coğrafi, tarihi, kültürel ortaklıkları bulunan yerlerdeki kent ve kent yönetimi ile ilgili çalışmalar yapmak amacıyla 2003 yılında 12.11.2003 tarihli ve 2003/6464 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kurulmuş ve ilgili kararın 13.12.2003 tarih ve 25315 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanması ile resmîyet kazanmış uluslararası bir teşekküldür (Bıçakçıoğlu, 2010). TDBB 2005 yılında Dernekler Kanunu’na tabi tutulmuştur. Dönemin TDBB Başkanı ve Denizli Belediye Başkanı, şimdiki Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi, 2. Avrasya Yerel Yönetimler Kongresi’nde o dönem Başkanı olduğu TDBB’yi şu şekilde anlatmıştır: “Türk Dili ve Lehçelerini konuşan ülkeler, bölgeler ve bu ülke ve bölgelerle coğrafi, tarihi, kültürel bağı bulunan şehirleri etkinlik alanı olarak gören Türk Dünyası Belediyeler Birliği; dönem dönem kentsel yönetime ilişkin bir takım konularda bilimsel ölçekte çalışmalar yapmaktadır. Ancak bu bilimsel ölçekli çalışmalar salt akademik alana

hapsedilmemekte, uygulamacıların yararlanabilmesi için arazi çalışmalarıyla ve iyi uygulama örnekleriyle eşgüdümlü olarak yürütülmektedir. Diğer taraftan Birliğimiz, kent yönetiminde yeni model ve anlayışların ele alınması, belediyeler arasındaki ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi gibi amaçlarla, kurulduğu tarihten bu yana eğitim, seminer, inceleme gezisi gibi çalışmalara da imza atmaktadır. 2003 yılında kurulan ve Avrasya Coğrafyasında binin üzerinde belediye ve çok sayıda yerel yönetim birliğinin üye olduğu Türk Dünyası Belediyeler Birliği, sinerjik bir anlayışla ulusal ve uluslararası zemindeki benzer amaçlı kuruluşlarla da işbirliği içinde faaliyetler yürütmektedir” (TDBB, 2010: 28).

Türk Dünyası Belediyeler Birliği’nin hukuki statüsüne bakacak olursak; birlik 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun ilgili hükümlerine göre kurulmuştur. Yerel yönetim reformuyla birlikte ortaya çıkan ve yerel yönetim birliklerini yeniden düzenleyen 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, uluslararası nitelikteki yerel yönetim birliklerini, dolayısıyla TDBB’yi kanunun dışında tutmuştur. Söz konusu yasa “Geçici Madde 1” ile bu tür birliklerin geçiş sürecine ilişkin gerekenleri düzenlemiştir. Buna göre;

“Bu Kanunun yayımlanmasından önce Bakanlar Kurulunun izni ile kurulan ancak 26.3.1987 tarihli ve 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanunda belirtilen nitelikte uluslararası faaliyette bulunan ve en az yedi üyeye sahip olan mahallî idare birliklerinden uluslararası teşekkül sayılma talebinde bulunanlar hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz. Uluslararası teşekkül sayılma talebi, birlik encümen kararına dayalı olarak bu Kanunun yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içinde; birlik meclisince kabul edilecek olan uluslararası teşekkül statüsü ise en geç bir yıl içinde İçişleri Bakanlığına sunulur. İçişleri Bakanlığı uluslararası teşekkül statüsünü Dışişleri Bakanlığının görüşünü alarak iki ay içinde onaylar veya Kanuna uygun hale getirilmesi için en fazla iki ay süre vererek iade eder. Uluslararası teşekkül statüsünün onaylanmasıyla birlikte mahallî idare tüzel kişiliği sona erer ve bu birlikler, başka bir işleme gerek kalmaksızın 3335 sayılı Kanuna göre kurulmuş uluslararası teşekkül statüsü kazanarak aynı Kanun uyarınca

faaliyetlerine devam ederler.” (<http://www.tbmm.gov.tr>, 01 Nisan 2014’te erişildi).

Türk Dünyası Belediyeler Birliği de 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’nun yukarıda bahsi geçen geçici birinci maddesine istinaden tüzüğünü değiştirmiş ve 15 Haziran 2006 tarihinde “1. Olağan Genel Kurul” toplantısında 3335 sayılı “Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun” kapsamında 5232 sayılı Dernek Kanunu’na uygun olarak birlik organlarını ve bütçesini düzenlemiş ve İstanbul Valiliği tarafından 06.10.2005 tarihinde kuruluşu yapılmış ve TDBB’nin uluslararası ölçekte teşekkül olma süreci tamamlanmıştır. Birliğin bu dönüşümünden sonra bağlı olduğu kanun Belediye Kanunu değil 5232 sayılı Dernekler kanunu olmuştur (Bıçakcıoğlu, 2010).

2.1.4. Birliğin amacı ve sunduğu hizmetler

Yerel yönetimler arasında işbirliği kurulmasını hedefleyen Türk Dünyası Belediyeler Birliği’nin amaçları arasında;

-Kültür ve medeniyetin geniş mirasını dikkate alarak işbirliğine dayalı dostluk ve yardımlaşma ortamı içinde, kazanç paylaşma amacı dışında ve üye ülkelerin kanunları ile yasaklanmamış olmak kaydıyla ekonomik ve teknik alanlar başta olmak üzere işbirliğini geliştirmek,

- Belediyecilik ve yerel yönetimlere ait her konuda bilgi ve tecrübe paylaşımı sağlamak,
- Tarihi ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlamak,
- Kent ve kent yönetimlerinin sorunlarını ve çözüm yollarını belirlemek ve uygulama çalışmalarını yapmak,
- Kent yönetimi konusunda yeni modelleri araştırmak ve geliştirilmek ve yapılan çalışmaları desteklemek yer alır.

Türk Dünyası Belediyeler Birliği’nin Tüzüğü’nün 8. maddesine göre TDBB’nin çalışmalarını şu şekilde sıralayabiliriz;

a. Bayındırlık Alanı:

- Belediyelerin altyapı ve üstyapı hizmetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla danışmanlık ve proje desteği sağlamak,
- Konuyla ilgili tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek, bu hususlarda işbirliğini ve koordinasyonu sağlamak.

b. İnsan ve Çevre Sağlığı Alanı:

- İnsan, hayvan ve çevre sağlığını korumaya yönelik olarak danışmanlık ve proje desteği sağlamak, konuyla ilgili tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek,
- Sağlık ve turizm amaçlı termal tesis, otel, motel ve sosyal tesis yapmak, yaptırmak, yapılmış olanları devralmak, işletmek veya işlettirmek,
- Kent rehberlik hizmetlerinin verilmesini sağlamak.

c. Ekonomik ve Ticari Alan:

- Belediyelerin hizmet alanlarındaki çalışmalarını yerine getirebilmek amacıyla ticari işletmeler kurmak, kurulu olanlara ortak olmak veya devralmak,
- Meslek ve beceri kursları, iş eğitim merkezleri açmak.

d. Sosyal, Kültürel ve Sportif Alan:

- Belediyelerin korunmaya ve yardıma muhtaç insanlara yönelik çalışmalarında başarı sağlaması amacıyla danışmanlık ve proje desteği sağlamak, etkinlikler düzenlemek, konuyla ilgili tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek, kurulmasını teşvik etmek ve desteklemek,
- Sporun gelişmesi amacıyla belediyelere proje desteği sağlamak, konuyla ilgili tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek, kurulmasını teşvik etmek ve desteklemek,
- Kentlerin kendi kültürel kimliklerini korumak, kültür ve sanatın gelişimine yardımcı olmak amacıyla proje desteği sağlamak, konuyla ilgili tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek, kurulmasını teşvik etmek ve desteklemek.

e. Eğitim Alanı:

- Birlik bünyesinde kurulan “Uluslararası Yerel Yönetimler Eğitim ve Araştırma Merkezi” (UYEM) çalışmaları kapsamında eğitim faaliyetlerini yürütmek,
- Belediyecilik ve şehircilik bilimini teşvik etmek, kitaplıklar kurulmasını sağlamak, belediye çalışanlarına yönelik eğitimler düzenlemek, meslek içi eğitimleri için kurslar açmak,
- Belediyecilik ve şehircilik konularında, genel konferanslar düzenlemek, birlik amacına uygun geziler organize etmek,
- Türk Dünyası Belediyeciliği ve şehirciliği anlayışının ve uygulamalarının gelişmesi imkanlarını araştırmak, özgün bir model oluşturma arayışlarını desteklemek ve birlik araştırmalarını dergi, kitap ve benzeri yayınlarla üyelerine ve ilgililere iletmek,
- Birlik üyelerine belediyelere hukuki, malî ve teknik sorunlar hakkında istekleri üzerine bilgi vermek amacıyla eğitimler düzenlemek.

f. Uluslararası İlişkiler Alanı:

- Yerel yönetimler alanında çalışmalar yürüten uluslararası birlik, dernek, vakıf ve iletişim ağları ile eğitim ve araştırma kuruluşlarına üye olmak, işbirliğinde bulunmak, ortak projeler yapmak,
- Uluslararası yerel yönetim kurumlarının toplantı, seminer, konferans ve benzeri etkinliklerine katılmak ve ortak program düzenlemek,
- Belediyeler arasında bölgesel ve uluslararası ilişkileri ve işbirliğini oluşturmak ve geliştirmek.

2.1.5. Birliğin örgüt yapısı

Genel Kurulu

TDBB Tüzüğü 10. madde Genel Kurulun oluşumunu ve 12. madde ise Genel Kurulun görevlerini düzenlemiştir (www.tdbb.org.tr, 05.03.2013’te erişildi).

Birliğin tam üyeleri Birlik Genel Kurulu'nu oluşturur. Kurucular kurulu üyeleri Birlik Genel Kurulu'nun tabii üyeleridir. Tam üye olan yerel yönetim birlikleri; başkanları veya başkanın seçtiği bir temsilcisi ile yerel yönetimler ise başkanları veya başkanın seçtiği bir temsilci ile meclislerince seçilecek meclis üyeleri tarafından genel kurulda temsil edilirler. Söz konusu kurumların, birlik genel kuruluna temsilci olarak gönderecekleri başkan veya meclis üyelerinin değişmesi durumunda değişiklik yazılı olarak birliğe bildirilinceye kadar önceki isimler görevlerine devam eder.

Birlik tüzüğüne göre birlik genel kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- Birlik Başkanını, Yönetim Kurulu asil ve yedek üyelerini, denetim kurulu üyelerini seçmek,
- Çalışma plan ve programlarını görüşmek,
- Birliğin geçmiş dönem faaliyet raporunu, denetim kurulu raporunu ve mali durum raporunu görüşmek tasdik etmek,
- Tüzükte değişiklik yapılmasına karar vermek,
- Birliğin feshine karar vermek,
- Üyelik aidatlarını belirlemek; borçların tamamının veya bir kısmının silinmesine karar vermek,
- Yönetim kurulu huzur haklarını belirlemek,
- Bütçeyi onaylamak.

Yönetim Kurulu

TDBB Tüzüğü 14. maddede Yönetim Kurulu'nun oluşumunu, 15. maddede ise yönetim kurulunun görevlerini düzenlemiştir.

Yönetim Kurulu, Genel Kurul üyeleri arasından 3 yıllığına seçilen bir başkan, 25 asil üye, 25 yedek üye ve Genel Sekreterden oluşur. Kurucular Kurulu mevcut üyelerinin 1/3'ü yönetim kurulunda temsil edilir, ancak; kurucular kurulu mevcut üye sayısı 3'den aşağı düştüğü takdirde bu temsil hakkı düşer. Genel Kurul, başkan ve yönetim kurulu üyelerini yeniden seçebilir. Herkesin bir oy hakkı vardır.

Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerine bakacak olursak, onlar da aşağıdaki şekilde sıralanabilir;

- Birlik bütçesini hazırlar,
- 75.000 TL'yi aşan harcamalara karar verir,
- Personel politikasını ve ücretlerini belirler,
- Münhasıran Genel Kurul'a ait olan konular dışında ve genel kurul tarafından kendisine yetki devri yapılması halinde tüm temel kararları alır,
- Yönetim Kurulu görev dağılımını gerçekleştirir,
- Yurt içi veya yurt dışında temsilcilikler veya şube açılmasına karar verir ve temsilcileri görevlendirir,
- Yönetim Kurulu gerekli gördüğü kadar komisyon kurar ve görevlendirme yapar, (Eğitim, İkili ilişkiler, Kültür-Tarih, Turizm, Sanat, İnsan Kaynakları, Sosyal İlişkiler, Siyasi v.b)
- Görev süresi sona ermeden herhangi bir sebeple Başkanlık makamının boşalması halinde Birlik yönetim kurulu kendi arasından bir üyesini Genel Kurul'a kadar geçerli olmak üzere başkan olarak seçer.

Birlik Başkanı ve Eşbaşkanlık

TDBB Tüzüğü 17. madde Birlik Başkanı'nın seçimini düzenlemiştir. Buna göre; Birlik Genel Kurulu tarafından, Genel Kurul Üyeleri arasından 3 yıl süre için seçilmektedir. Görev süresi sona ermeden herhangi bir sebeple Başkanlık makamının boşalması halinde Birlik yönetim kurulu kendi arasından bir üyesini Genel Kurul'a kadar geçerli olmak üzere başkan olarak seçmektedir.

Birlik başkanının görevleri ise TDBB Tüzüğü 18. maddede düzenlenmiştir. Buna göre birlik başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

- Birliği temsil etmek veya temsil etmek üzere bir vekil görevlendirmek,
- Bütçe tasarısını, çalışma plan ve programını, dönem sonu faaliyet raporunu hazırlayıp ilgili makamlara sunmak, onaylanan bütçeyi uygulamak,
- Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak, sonuçları izlemek ve değerlendirmek,

- Birlik bütçesinin ita amirliğini yapmak. Gerekliğinde Birlik Genel Sekreterine ita amirliği yetkisini devretmek,
- Birlik gelirlerinin tahsilini sağlamak, Birliğin alacak, hak ve menfaatlerini izlemek ve korumak,
- Birlik Genel Kurulunu, talep halinde veya re'sen toplantıya çağırarak,
- Birliğin çalışma programını uygulamak,
- Birlik Yönetim Kurulunun da görüşünü alarak Birlikle ilgili konularda Genel Kurula teklifte bulunmak,
- Birliğin taşınır ve taşınmaz mallarını yönetmek. Yönetim Kurulunca belirlenen politikalar çerçevesinde Birlik çalışmalarında görev alacak yönetici, uzman ve destek personel ile diğer tüm elemanları istihdam etmek ve gerektiğinde görevlerine son vermek,
- 15.000 – 75.000 TL arası harcamalara karar vermek.

Birlik başkanının yanı sıra eşbaşkanlık sistemi birlik faaliyetlerinin uluslararası boyutta yürütülmesi ve bölgesel koordinasyonun sağlanması için oluşturulmuştur. Eşbaşkanlık sistemi ile kurumsal çalışmalara hız ve profesyonellik katmak ve gerek yurt içi, gerek yurt dışı faaliyetlerde etkinlik verimliliğin artırılması hedeflenmektedir.

Birlik başkanı üyelerin bulunduğu her ülke için, o ülkeden varsa üye belediye birliğinin teklif ettiği kişiyi, üye belediye birliğinin bulunmadığı ülkelerde ise en az beş üyenin önerdiği adaylar arasından belirlediği kişiyi eşbaşkanlığa teklif eder, Yönetim Kurulu onayı ile eşbaşkan olarak atar. Eşbaşkanların imza yetkisi olmamakla birlikte görevleri semboliktir.

2012 yılında seçilen eşbaşkanlar tablosu şu şekildedir:

Tablo 2.1: TDBB Eşbaşkanlar Tablosu

1	Mehdi SELIMZADEH	Azerbaycan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Belediyelerle İş
2	Mahmut ÖZÇINAR	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Güzelyurt Belediye Başkanı
3	Nicolay DUDOGU	Moldova Cumhuriyeti Gökoğuz Yeri Komrat Belediye Başkanı

2014 Mart ayında yapılan yerel seçimlerin ardından gerçekleştirilecek ilk yönetim kurulu toplantısında Kazakistan Cumhuriyeti Astana Valisi İmangali Tasmaganbetov da TDBB Eşbaşkanı olarak görevlendirilecektir.

Denetim Kurulu

TDBB Tüzüğü 20. madde Denetim Kurulunun oluşumunu düzenlemiştir. Denetim Kurulu, Birlik Genel Kurulu tarafından seçilen biri başkan olmak üzere üç asil ve üç yedek üyeden oluşmakta olup denetim kurulu üyeliğinin boşalması durumunda yedek üyeler seçilme sırasına göre asil üyeliğe geçmektedir.

Denetim Kurulu, birliğin tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürüleceği belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini defter hesap ve kayıtların düzgün tutulup tutulmadığını bir yılı geçmeyen aralıklarla denetler ve denetim sonuçlarını rapor halinde Yönetim Kurulu'na ve toplandığında Genel Kurul'a sunar.

Yüksek Danışma Kurulu

Yüksek Danışma Kurulu, TDBB Tüzüğü 21. maddeye göre düzenlenmiştir. Birliğin en üst istişare organıdır. Yüksek Danışma Kurulu, iç denetim alanında mesleki çalışmaları, bilgi birikimleri ve tecrübeleriyle temayüz etmiş Birliğin asil veya onursal üyeleri arasından 3 yıl için seçilen 8 üyeden oluşur. Yüksek Danışma Kurulu, ilk toplantısında bir üyeyi başkan seçer. Yüksek Danışma Kurulu, başkanın çağrısı üzerine yılda en az iki kez veya Yönetim Kurulunun isteği üzerine gerektiğinde toplanır. Kurul, üye sayısının salt çoğunluğu ile karar alır ve Yönetim Kuruluna bildirir. Kurul kararları tavsiye niteliğinde olup, bağlayıcı değildir.

Yüksek Danışma Kurulunun başlıca görevleri şunlardır:

- Kamudaki iç denetim uygulamaları ile iç denetçilik mesleğinin sorunları, gelişimi gibi konularda görüşme ve değerlendirmeler yapmak, bu konularda tavsiyelerde bulunmak,

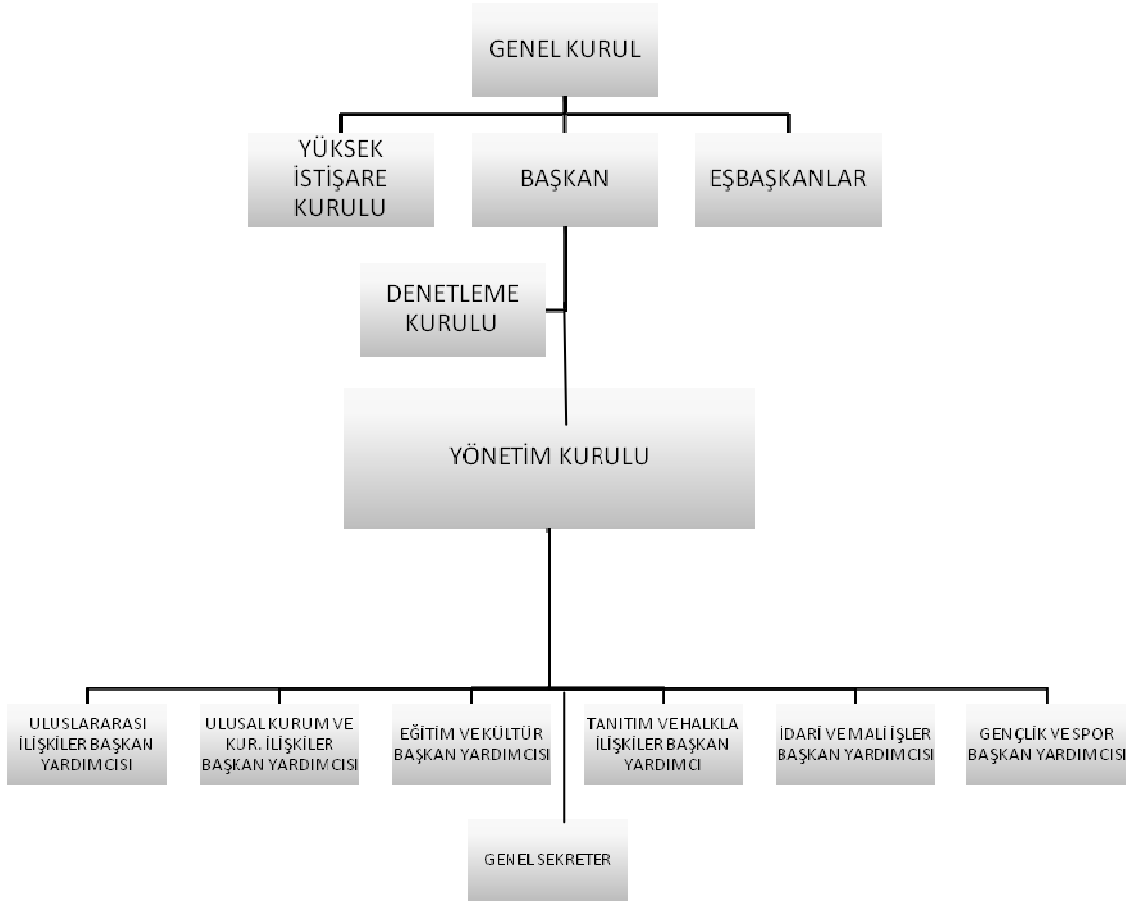
- Birliğin amaçlarına ulaşabilmesi bakımından yönetim kurulunca belirlenen stratejileri değerlendirmek ve bu hususlarda tavsiyelerde bulunmak,
- Birliğin faaliyetlerini amaçlara uygunluk ve sonuç almadaki etkinliği bakımından değerlendirmek ve gerekli önlemleri tavsiye etmek.

Genel Sekreterlik

Genel Sekreter, TDBB Tüzüğüne göre 19. maddede düzenlenmiştir. Buna göre, Birlik Başkanının teklifi üzerine Yönetim Kurulunca atanmakta olup Yönetim Kurulu Kararı ile toplanacak ilk Genel Kurulda, kurulun bilgisine sunulmaktadır.

Birlik Genel Sekreteri, Birliğe ait hizmetlerin başkan adına onun direktifi ve sorumluluğu altında yürütülmesini sağlar. Birlik Başkanı, kimi yetkilerini Genel Sekretere devredebilir. 15.000,00 TL altındaki harcamalara karar verebilir.

2.1.6. Örgüt şeması

Şekil 2-1. Türk Dünyası Belediyeler Birliği Örgüt Şeması

(www.tdbb.org.tr, 08 Nisan 2014'te erişildi)

2.2. Üyelikler

TDBB Tüzüğü 5. maddesi tam üye, bağlı üye ve şeref üyelerini düzenlerken, 27. maddesi üye olma yollarını düzenlemektedir. Buna göre tam üyeler, yerel yönetim kuruluşları, bu kuruluşların oluşturduğu birlikler ile kurucular kurulu üyeleri; bağlı üyeler, tam üyeler dışında kalan kent ve kent yönetimi ile ilgili dernek, vakıf ve diğer kuruluşlar; şeref üyeleri ise kent ve kent yönetimi konusunda hizmet vermiş veya vermekte olan ya da bilimsel araştırmaları ile katkıda bulunan gerçek kişiler ve Birliğin yönetiminde bulunmuş üyeler ile Birlik temsilcileri ve Birlik başkan yardımcılarıdır.

2.2.1. Birliğe Üyelik ve Üyelikten Çıkma

Birliğin kuruluşundan sonra Birliğe üye olmak isteyen ve tüzükte belirtilen vasıflara sahip gerçek ve tüzel kişiler üyelik başvurusu yapabilirler. Türk Medeni Kanunu'nun 63. ve 64. maddesi şu şekildedir: “Hiç kimse, bir derneğe üye olmaya ve hiçbir dernek de üye kabul etmeye zorlanamaz. Fiil ehliyetine sahip her gerçek kişi ile tüzel kişiler derneklere üye olma hakkına sahiptirler.” Buna göre yerel yönetimlerin üyelik başvurusu yapabilmeleri için meclislerinden karar almaları yeterlidir, başka kurumlardan izin almalarına gerek yoktur (Bıçakçıoğlu, 2010).

Üyelik başvuruları yönetim kurulunda görüşülerek karara bağlanır ve ilk genel kurul toplantısında kurulun bilgisine sunulur.

2014 yılı Nisan ayı itibariyle Türk Dünyası Belediyeler Birliği'nin 26 ayrı ülkeden (özerk bölgeler dahil) 1072 üyesi bulunmaktadır (www.tdbb.org.tr, 08 Nisan 2014'te erişildi).

TDBB Tüzüğü 28. ve 29. maddeleri üyelikten çıkma ve üyelikten çıkarılma konularını düzenlemiştir. Buna göre TDBB üyelerinden herhangi birisi, tüzükte yer alan yükümlölükleri yerine getirmediği takdirde Yönetim Kurulu'nun önerisi ve Genel Kurulun kabulü üyelikten çıkarılır.

TDBB üyeliğinden kendisi ayrılmak isteyen üyenin ise bu talebini yazılı bir şekilde yönetime iletmesi yeterlidir. Herhangi bir onaya ihtiyaç yoktur.

Yıllara göre üye artışı aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2.2: TDBB Üye Artış Tablosu

No	Ülke	2003 – 2009	2010	2011	2012	2013	Toplam
1	Arnavutluk				3		3
2	Azerbaycan	326			1		327
3	Bosna Hersek	3			1	2	6
4	Bulgaristan				2		2
5	Filistin			1	7	1	9
6	Irak	1	1				2
7	Kazakistan	8		8	1	2	19
8	Kenya				1		1
9	Ukrayna / Kırım				1	1	2
10	Kırgızistan	485				1	486
11	Kosova	4					4
12	KKTC	19	1	2		1	23
13	Lübnan			1		1	2
14	Macaristan	1					1
15	Makedonya	4	3	2	1	1	11
16	Moğolistan	7	3	6			16
17	Moldova			2	2	2	6
18	Moldova / Gökoğuz Yeri		17				17
19	Pakistan	1		1			2
20	Rusya Federasyonu / Dağıstan	9					9
21	Rusya Federasyonu / Başkurdistan			1			1
22	Rusya Federasyonu / Tataristan				1		1
23	Sırbistan				3		3
24	Somali				3		3
25	Türkiye	60	15	13	21	6	115
26	Mısır						1

Kaynak: www.tdbb.org.tr, 8 Nisan 2014'te erişildi.

2.2.2. TDBB'ye üye olan belediyeler ve birlikler

Türk Dünyası Belediyeler Birliği yerel yönetimler arasında faaliyetlerini sürdürürken diğer yerel yönetim birlikleriyle de işbirliği yapabilmekte ve onları üye olarak kabul edebilmektedir. Üyeliklerin karşılıklı olması zorunluluğu yoktur.

TDBB’ye üye olan yerel yönetim birliklerinin tablosu aşağıda verilmiştir:

Tablo 2.3: TDBB’ye Üye Olan Yerel Yönetim Birlikleri Tablosu

No	Ülkesi	Kurum Adı
1	TÜRKİYE	Marmara Belediyeler Birliği
2	TÜRKİYE	Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği
3	TÜRKİYE	Çukurova Belediyeler Birliği
4	TÜRKİYE	Güney Antalya Turizmi Geliştirme ve Altyapı İşletme Birliği
5	KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği
6	AZERBAYCAN CUMHURİYETİ	Belediyelerin İnkişafı Uğrunda Kadınlar İctimai Birliği
7	RF TATARİSTAN CUMHURİYETİ	Tataristan Belediyeler Birliği
8	KIRGIZİSTAN CUMHURİYETİ	Kırgız Cumhuriyeti Yerel Yönetimler Birliği
9	LÜBNAN CUMHURİYETİ	Dannieh Belediyeler Birliği

2.2.3. TDBB’nin üyesi olduğu birlikler

Türk Dünyası Belediyeler Birliği ulusal ve uluslararası yerel yönetim birliklerine üye olabilmektedir. Böylece kurumlar arası ilişkiler gelişmekte, üyelere ve aday üyelere daha fazla hizmetler sunulabilmektedir.

TDBB’nin üye olduğu yerel yönetim birlikleri ve kurumlar ise şu şekildedir:

Tablo 2.4: TDBB’nin Üye Olduğu Yerel Yönetim Birlikleri Birlikler ve Kurumlar Tablosu

No	Ülkesi	Kurum Adı
1	TÜRKİYE	UCLG-MEWA
2	MAKEDONYA	NALAS
3	TÜRKİYE	T.C. İstanbul Valiliği Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Merkezi

2.3. Birliğin mali yapısı

2012 yılında gerçekleştirilen TDBB Genel Kurulunda kabul edilen tüzüğün 23. maddesi birliğin gelirlerini düzenlemektedir.

2.3.1. Birlik gelirleri

Birliğin çeşitli gelirleri olması ile birlikte en önemli gelir birimi üye aidatlarıdır. Diğer gelir kaynakları ise bağışlar ve yardımlar, faaliyet gelirleri, harcamalara katılma payları ve ulusal ve uluslararası kuruluşlarca yapılacak yardımlardır. Bunlar genelde ortak proje yürütüleceği zaman destek alınan kamu kurumlarıdır; TİKA, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları, TBB gibi.

Birliğe karşı mali yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeyen üye belediyelerin ödemeleri gerekli miktar, birliğin başvurusu üzerine bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek alacaklı birliğe ödenir.

TDBB Tüzüğü 23. maddesine göre Birlik Gelirleri şu şekildedir:

- a) Üye aidatları (Yıllık): Üye aidatları aşağıdaki oranlarda belirlenmiş olup, bu oran korunmak suretiyle Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından yeniden tespit edilebilir.

Nüfusu 5.000'in altında olan belediyeler:1.000 TL

Nüfusu 5.001–20.000'in altında olan belediyeler:2.500 TL

Nüfusu 20.001–50.000 arası Belediyeler: 5.000 TL

Nüfusu 50.001–100.000 arası belediyeler:10.000 TL

Nüfusu 100.001–250.000 arası belediyeler:15.000 TL

Nüfusu 250.001–500.000 arası belediyeler:20.000 TL

Nüfusu 500.001–1.000.000 arası belediyeler:30.000 TL

Nüfusu 1 milyonun üstündeki belediyeler:50.000 TL

Yönetim Kurulunda görev alan belediyeler normal aidatına ilave olarak yıllık 20.000 TL öder.

- b) Bağışlar-Yardımlar: Birlik faaliyetlerine katkı sağlamak isteyen özel ve tüzel kişilerin karşılıksız bağışları ve yardımları.

- c) Faaliyet Gelirleri: Birlik faaliyetleri sürecinde elde edilen gelirler.

- d) Harcamalara Katılma Payları: Birlik faaliyetlerine proje ortağı olarak katılacak kişi ve kurumların ödeyecekleri paylar,

- e) Ulusal ve uluslararası kuruluşlarca yapılacak yardımlar,
- f) Borçlanma: Yönetim Kurulu görev ve yetkisi dâhilinde genel mevzuat hükümlerine ve genel kurulu kararı uyarınca birliğin ihtiyacı kadar borç sağlayabilir,
- g) Çeşitli Gelirler: Birlik adına bağış ve aidat toplayacak kişi veya kişileri birlik yönetim kurulu bir kararla belirtir ve yetki belgesi verir.

2.3.2. Birlik giderleri

TDBB, aşağıda anlatılacak olan faaliyetlerini sürdürmek için bir takım giderler yapmaktadır. Faaliyet giderlerine ek olarak doğalgaz, elektrik, su ödemesi gibi giderler ve demirbaş alımı, teknik donanımın yenilenmesi gibi unsurlar da gider hesaplarında yer tutmaktadır.

Birlik Tüzüğü'nün 24. Maddesinde düzenlenen giderler şu şekildedir;

- Birliğin görev ve hizmetlerini yerine getirmek için yapılan harcamalar,
- Birlik idaresinin yönetim ve personel giderleri,
- Genel Kurul ve Yönetim Kurulu ile Başkan ve Başkan Vekili yollukları ve diğer ilgili giderleri.
- Birlikçe desteklenecek proje ve çalışmalara sağlanacak katkı giderleri,
- Diğer giderler.

2.3.3. Birlik bütçesi

Birlik Bütçesi TDBB Tüzüğü 25. maddesinde düzenlenmiş olup, 3 yıllık dönemler halinde Bileşik bütçe olarak hazırlanır. Bütçe gelir – gider tahminlerini gösteren ve Birlik gelirlerinin toplanmasına, harcanmasına ve hizmetlerin yapılmasına izin veren Yönetim Kurulu Kararına dayanan biri gider, biri gelir bütçesi olmak üzere iki kısımdan oluşan bir analitik bütçe şeklinde düzenlenir.

2012 yılında Mart ayında yapılan Genel Kurulda kabul edilen bütçe şu şekildedir (Genel Kurul Kararları, Madde 6):

Tablo 2.5: TDBB Bütçesi

2013–2014-2015 YILLARI BİRLEŞİK BÜTÇE			
GELİRLER	2013	2014	2015
1-Önceki Yıldan Devreden Gelir	350.000,00	475.000,00	625.000,00
1-1-Kasa	0,00	----	----
1-2-Banka	0,00	-----	-----
2-Katılma Payları Gelirleri (üye aidatları)	1.400.000,00	1.600.000,00	1.800.000,00
TOPLAM	1.750.000,00	2.075.000,00	2.425.000,00
GİDERLER (TL)			
1-Cari Harcamalar	1.255.000,00	1.425.000,00	1.650.000,00
1-1-Önceki Yıldan Devreden Borç	----	----	----
1-2-Personel Giderleri (Maaş, SSK, Yemek)	90.000,00	110.000,00	130.000,00
1-3-Hizmet Alımları	65.000,00	80.000,00	100.000,00
1-4-Tüketim Malları	30.000,00	40.000,00	50.000,00
1-5-Genel Giderler	50.000,00	70.000,00	90.000,00
1-6-Demirbaş Alımları	30.000,00	30.000,00	30.000,00
1-7-Birlik Tanıtım Materyaller	80.000,00	90.000,00	100.000,00
1-8-Yayınlar-Araştırma Çalışmaları	160.000,00	180.000,00	200.000,00
1-9-Eğitim Faaliyetleri	600.000,00	650.000,00	750.000,00
1-10-Yurt içi Organizasyonlar	70.000,00	85.000,00	100.000,00
1-11-Yurt dışı Organizasyonlar	80.000,00	90.000,00	100.000,00
1-12-Diğer Giderler	----	----	----
2-Yatırım Harcamaları	20.000,00	25.000,00	25.000,00
2-1-Makine Teçhizat, Bakım-Onarım	20.000,00	25.000,00	25.000,00
2-2-Yapı Tesis Büyük Onarım	----	----	----
GİDERLER	1.275.000,00	1.450.000,00	1.675.000,00
KALAN	475.000,00	625.000,00	750.000,00
TOPLAM	1.750.000,00	2.075.000,00	2.425.000,00

Kaynak: www.tdbb.org.tr, 8 Nisan 2014'te erişildi.

2.4. Birliğin Faaliyetleri

Türk Dünyası Belediyeler Birliği başta bilgi ve tecrübe paylaşımı olmak üzere, çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirmekte, yerel yönetimler alanında kongre, sempozyum, fuar ve toplantılar düzenlemekte, teknik destek ve insani yardım çalışmaları da yapmaktadır.

2.4.3. Eğitim faaliyetleri

Uluslararası Yerel Yönetimler Eğitim Merkezi (UYEM): Türk Dünyası Belediyeler Birliği bünyesinde 2008 yılında kurulan Uluslararası Yerel Yönetimler Eğitim Merkezi (UYEM), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve TDBB işbirliğinde T.C Kamu Kurum ve Kuruluşları, Büyükşehir Belediyeleri ve akademisyenlerin katkıları ile Türk Dili ve lehçelerini konuşan ülke ve bölgelerdeki yerel yönetim yetkilisi, temsilcileri ve çalışanlarına yönelik olarak, yerel yönetimler konusunda bilgi ve tecrübelerin; yerel yönetim yetkilisi veya temsilcileri ve çalışanları, yerel yönetim uzmanları, uzman akademisyenler ve eğitimciler tarafından, ulusal veya uluslararası düzeyde aktarıldığı, teorik ve pratik eğitim programlarının verildiği bir eğitim merkezi olarak hizmet vermektedir.

Yerel Yönetimler Eğitim Merkezi'nde Türkiye'de yerleşmiş olan belediyeçilik anlayışına dayalı tecrübenin, katılımcı ülke ve bölgelerdeki yerel yönetim yetkili veya temsilcilerine ve çalışanlarına aktarılması, belediye yönetimlerinin araç-gereç, makine teçhizatı ve yetişmiş insan gücü düzeyinin belirlenmesi ile tespit edilen kıstaslara göre en önemli ve öncelikli konuların sıralanması amaçlanmaktadır. Kalkınmakta olan ülke bölgelerdeki yerel yönetim sistemleri ile yerel yönetim birimlerinin yönetim anlayışındaki yeni gelişmeler ve bunların uygulanması konusunda bilgi ve tecrübe aktarımı konularında işbirliği yapılmaktadır.

2008 yılından itibaren UYEM kapsamında Türkiye'de bulunup belediyeçilik eğitimi alan ülke ve özerk cumhuriyetlerin listesi şu şekildedir:

2008 Yılı Eğitim Faaliyetleri

- I. Dönem (24 Mart-01 Nisan) Kosova, Makedonya, Batı Trakya (Yunanistan)
- II. Dönem (20-24 Mayıs) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
- III. Dönem (12-18 Ekim) Moldova Cumhuriyeti Gökoğuz Yeri Özerk Bölgesi
- IV. Dönem (21-27 Aralık) Pakistan (Karaçi)

2010 Yılı Eğitim Faaliyetleri

- I. Dönem (11-12 Mayıs) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
- II. Dönem (9-10 Haziran) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
- III. Dönem (18-24 Ekim) Moğolistan

2011 Yılı Eğitim Faaliyetleri

- I. Dönem (10-16 Nisan) Kazakistan Cumhuriyeti
- II. Dönem (22-29 Mayıs) Kırgızistan Cumhuriyeti
- III. Dönem (24-30 Eylül) Rusya Federasyonu Tataristan Cumhuriyeti

2012 Yılı Eğitim Faaliyetleri

- I. Dönem (22-29 Nisan) Azerbaycan Cumhuriyeti
- II. Dönem (18-25 Haziran) Somali-Kenya Cumhuriyeti
- III. Dönem (16-25 Eylül) Balkan Ülkeleri (Moldova, Kosova, Bulgaristan, Makedonya, Arnavutluk, Sırbistan, Bosna-Hersek)
- IV. Dönem (6-7 Aralık) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

2013 Yılı Eğitim Faaliyetleri

- I. Dönem (26 Ocak-01 Şubat) Tunus Cumhuriyeti Uzman Eğitimi
- II. Dönem (07-19 Nisan) Filistin Ulusal Yönetimi Uzman Eğitimi
- III. Dönem (18-24 Kasım) Afganistan İslam Cumhuriyeti Uzman Eğitimi
- IV. Dönem (01-08 Aralık) Azerbaycan Cumhuriyeti Uzman Eğitimi
- V. Dönem (23-28 Aralık) Moldova Cumhuriyeti/Gökoğuz Yeri Özerk Bölgesi

Ulusal ve Kurumsal Eğitim Faaliyetleri: Türk Dünyası Belediyeler Birliği, ulusal düzeyde de kişisel gelişim anlamında ve belediyeçilik anlamında birçok eğitim düzenlemektedir. Bu eğitimlere üye ve üye olmayan belediye personelleri ücretsiz olarak katılabilmektedir. Söz konusu eğitimleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- “Avrasya Jeopolitiği ve Türkiye” Eğitim Semineri, Ekim 2013
- “Kurumsal Gelişim” Eğitim Semineri, Temmuz 2013
- “Farklı Kişilik Özellikleri ve Farkındalık” Eğitim Semineri, Temmuz 2013
- “Haber Yazma Teknikleri” Eğitim Semineri, Temmuz 2013

- “Teknoloji Bağımlılığı ve Sosyal Medya Kullanımı” Eğitim Semineri, Temmuz 2013
- “Duygu Yönetimi” Konulu Eğitim Semineri, Mayıs 2013
- “İş Ahlakı ve Görev Bilinci” Konulu Eğitim, Mayıs 2013
- “İş Hayatında Profesyonel Davranış Geliştirme” Eğitim Semineri, Mart 2013
- “Kültür Müdürleri” Toplantısı, Mart 2013
- “Kültür Müdürleri” Semineri, Aralık 2012
- “Kentsel Dönüşüm ve Şehir Planlaması” Kasım 2012
- “Resmi Yazışma Kuralları ve Belediyelerde Standart Dosya Planı Uygulamaları” Ekim 2012
- “Elektronik Belge Yönetim Sistemi&E-Devlet Çözümleri” Eğitim Semineri, Eylül 2012
- “Kurumsal Üyelik Erdemi, Liderlik Yaklaşımları, Ekip Ruhu” Eğitim Semineri, Ağustos 2012
- “Motivasyon” Eğitim Semineri, Haziran 2012
- “Belediyeler ve Afet Yönetimi” Eğitim Semineri, Kasım 2011
- “Arşiv ve Yazışma Kuralları” Eğitim Semineri, Ekim 2011
- “Protokol Yönetimi” Eğitim Semineri, Ekim 2011
- “Belediyelerde Proje Yönetimi” Eğitim Semineri, Temmuz 2011
- “Yönetici Asistanlığında Yönetim Becerileri ve Protokol Kuralları” Eğitim Semineri, Nisan 2011
- “Toplum ve Kültür” Eğitimi, Mart 2011
- “Çin Uygur Bölgesi Tarihi, Çin Uygur Bölgesi’nin Türkiye İçin Önemi ve Yerel Yönetim Sistemlerin Gelişme Süreci Çin Uygur Bölgesinden Hindistan’a Göç” Eğitim Semineri, Şubat 2011
- “Belediyelerde Denetim” Eğitimi, Eylül 2010
- “Belediyelerde Entegre Kalite Yönetimi” Eğitimi, Aralık 2006
- “Uluslararası Yerel Yönetim Birlikleri İşbirliği” Eğitimi; Nisan 2006
- “Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama Ve Performans” Eğitimi; Şubat 2006

2.4.2. Sosyal ve kültürel faaliyetler

Kardeş Şehir Günleri: TDBB ilgi coğrafyasında ikili ilişkileri arttırmak, hizmet kalitesini yükseltmek ve halkların mutluluğunu daha üst seviyelere çıkarmak için yıl boyu “Kardeş Şehir Günleri” etkinliklerini düzenlemektedir. Aralarında “Kardeş Şehir” bağı olan ülkelerin bir araya gelmesini sağlayan etkinlik sayesinde imzalanan protokoller kâğıt üzerinde kalmayarak aktif hale getirilmektedir. Bahsi geçen etkinlik 2006 yılında 13 ülkede, 2007 yılında 16 ülkede, 2008 yılında 19 ülkede gerçekleştirilmiştir. “Kardeş Şehir Günleri” etkinliği kapsamında gerçekleşen programları birkaç örnek üzerinden inceleyebiliriz:

- 2011 yılında Zeytinburnu Belediyesi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde “Kardeş Şehir Günleri” etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.
- Ramazan ayı içerisinde Bayrampaşa Belediyesi tarafından Kardeş Şehir Etkinlikleri çerçevesinde Balkan ülkelerinde iftar yemekleri verilmektedir.
- Bağcılar Belediyesi ile Kazakistan ve Kırgızistan Cumhuriyeti’nde 2200 kişilik halka açık iftar programları gerçekleştirilmiştir.
- TDBB üye belediyelerinden Adana Ceyhan, Mersin Tarsus ve Toroslar Belediyesi Kırgızistan Cumhuriyeti’nin Bişkek, Oş, Özgen, Celalabad, Talas şehirlerinde iftar programları düzenlemiştir.

Kardeş şehir günleri etkinliği kapsamında düzenlenen ve oldukça ses getiren etkinliklerden bir tanesi de TDBB ve Bayrampaşa Belediyesi işbirliğinde düzenlenen “Kardeşlik Sınır Tanımaz” projesi kapsamındaki Bereket Konvoyu’dur.

2013 yılında 8.si düzenlenen etkinlikte İstanbul’dan hareket eden ve gerekli malzemeyi taşıyan tırlar, gönüllü personelleri eşliğinde Balkanlar’ın birçok ülkesine giderek Ramazan ayı boyunca iftar sofraları düzenlemektedir. Bu etkinlik sayesinde kardeş şehirler arasında var olan diplomatik ilişkilerin halk seviyesine indirilmesi ve kardeşlik ruhunun pekiştirilmesi hedeflenmektedir.

Nevruz Etkinlikleri: TDBB ve Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı (TURKSOY) işbirliğinde 4 yıldır düzenlenen Nevruz etkinlikleri TDBB üyesi belediyelerin ev

sahipliğinde gerçekleştirilmektedir. Her yıl Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Bosna Hersek, Türkiye, Altay (RF), Başkurdistan (RF), Gagavuz Yeri (Moldova), Hakas (RF), Saha-Yakut (RF), Tataristan (RF), Tıva (RF), Kırım (Ukrayna) ve Sincan Uygur Özerk Bölgesi (ÇİN) gibi yerlerden gelen 250'ye yakın sanatçının katılımıyla İstanbul Valiliği tarafından yakılan temsili “Nevruz Ateşi” ile başlayarak Türkiye genelinde yaklaşık 20 ilde kutlanmaktadır. Yıl yıl nevruz kutlamaları ise şu şekildedir:

- 2010 yılında Türkiye Belediyeler Birliği, TDBB ve Eyüp Belediyesi işbirliğinde 13 ülkenin katılımı ile Nevruz Kutlamaları gerçekleştirildi.
- 2011 yılında Türkiye Belediyeler Birliği, TDBB ve Eyüp Belediyesi işbirliğinde 16 ülkeden 168 sanatçının katılımı ile Nevruz Kutlamaları gerçekleştirildi.
- 2012 yılında TDBB ve TÜRKSOY işbirliğinde TDBB üye belediyelerinin destekleriyle 17 ülkeden 260 sanatçının katılımı ile İstanbul Eyüp, Bağcılar, Beylikdüzü, Zeytinburnu, Kocaeli, Sakarya Hendek, Bilecik, Denizli, Ankara Keçiören, Eskişehir, Karaman, Adana, Hatay, Elazığ, Çankırı ve Kayseri’de Nevruz Kutlamaları gerçekleştirildi.
- 2013 yılında TDBB ve TÜRKSOY işbirliğinde TDBB üye belediyelerinin destekleriyle 14 ülkeden 250 sanatçının katılımı ile İstanbul Eyüp, Bağcılar, Zeytinburnu, Sakarya Hendek, Denizli, Eskişehir, Karaman, Adana, Çankırı, Balıkesir, Yozgat, Amasya, Kahramanmaraş, Kastamonu, Nevşehir ve Kayseri’de nevruz kutlamaları gerçekleştirildi.

Kardeş Belediyecilik ve İyi Niyet Protokolleri: Kardeş şehir protokolleri imzalamak uzun bürokrasi gerektiren işlemlerdir. Belediye meclis kararlarının alınması, İçişleri Bakanlığı onayından geçmesi gibi işlemler vakit kaybettirmektedir. Bu sebeplere çözüm olarak resmiyeti olmamasına rağmen TDBB tarafından “Kardeş Belediyecilik – İyi Niyet Protokolü” imzalatılmaktadır. İmzalanan protokoller işbirliğinin ilk adımı olup, verimli olduğu düşünülürse belediye meclis kararları alınıp resmiyet kazandırılabilir.

2.4.3. Kongre, sempozyum ve toplantılar

Türk Dünyası Belediyeler Birliği ilgi coğrafyasındaki üyelerine destek olmak amacıyla yerel yönetimler alanında çeşitli kongre sempozyum ve toplantılar da düzenlemekte veya düzenlenenlere destek vermektedir.

Avrasya Yerel Yönetimler Kongresi: 18 – 20 Eylül 2006 tarihlerinde, Antalya’da gerçekleştirilen X. Türk Devlet ve Toplulukları Dostluk, Kardeşlik ve İşbirliği Kurultayı’nda dost ve kardeş ülke ve topluluklarının uluslararası platformlarda dayanışmaları ve birlikteliklerini güçlendirmeleri, kültürel bağlarını derinleştirmeleri, müşterek çalışma ve projeler gerçekleştirmeleri hususlarına vurgu yapılmıştır. Bu çerçevede, sonuç bildirgesinin 33. maddesinde “...Türk Devlet ve Toplulukları arasında kardeş belediyecilik yöntemi ile dostluk, işbirliği ve eğitim ilişkileri geliştirilmelidir. Bu bağlamda iki yılda bir Yerel Yönetimler Kongresi yapılmalıdır” ifadesiyle yerel yönetimler arasında güçlü bağların oluşturulması hedeflenmiş ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği’ne (TDBB) aktif görev verilmiştir. Bu görev neticesinde TDBB öncülüğünde Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarından yerel yönetimlerle ilgili kişi, kurum ve kuruluşların katıldığı Avrasya Yerel Yönetimler Kongreleri iki yılda bir toplanmaya başlamıştır.

I. Avrasya Yerel Yönetimler Kongresi, “İşbirliği Stratejilerinin Geliştirilmesi” temasıyla 15-17 Kasım 2008 tarihleri arasında İstanbul’da Dolmabahçe Sarayı’nda 28 ülkeden toplam 350 katılımcı ile gerçekleşmiştir.

II. Avrasya Yerel Yönetimler Kongresi ise “Planlama ve Kentsel Gelişim” temasıyla 27-28 Kasım 2010 tarihleri arasında İstanbul’da Haliç Kongre Merkezi’nde 20 ülkeden yaklaşık 1100 katılımcı ile düzenlenmiştir.

I. Uluslararası Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu Sempozyumu/Kırgızistan: Türk Dünyası Belediyeler Birliği amaçları kapsamında destek verdiği yerel yönetimlerle ilgili sempozyumlardan bir tanesi de “Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu”dur. “Değişen Dünyada Yerel Yönetimlerin Modernizasyonu” Sempozyumu Türk Dünyası Belediyeler Birliği,

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan Cumhurbaşkanlığı Yönetim Akademisi, Bişkek Büyükşehir Belediyesi, Uluslararası Sosyologlar Derneği ve Kırgızistan Sosyoloji Derneği işbirliğiyle Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi ev sahipliğinde 30 - 31 Mayıs 2012 tarihlerinde gerçekleşmiştir (<http://manas.edu.kg>, 24.06.2013’de erişildi).

Başkonsoloslar Toplantısı: TDBB, her yıl düzenlediği “Geleneksel Başkonsoloslar Toplantısı” ile yabancı misyon temsilcilerini bir araya getirmektedir. Bu proje ile şunlar amaçlanmaktadır:

- TDBB’nin faaliyet alanlarındaki ülkelerin belediyelerine yönelik Türkiye üye belediyelerinin gerçekleştirdikleri faaliyetler hususunda ülkemizdeki temsilciliklerin bilgilendirmesini sağlamak,
- Türkiye ile diğer ülkelerdeki yerel yönetimler arasında her alanda (kültür, sanat, insani ve teknik destek vb.) sürdürülebilir işbirlikleri ve kardeş şehir ilişkilerinin kurulmasını sağlamaktır.

Türkiye Belediyeler Birliği ve TDBB arasında mevcut işbirliği projelerini değerlendirmek için yapılan düzenli toplantıların amacı ise; sürdürülebilir bir işbirliği oluşturularak daha geniş ölçekte, kardeş şehir ilişkilerinin ve yerel yönetimlere yönelik ortak projelerin yaygınlaşmasını sağlamak ve her iki birliğin bu alandaki çalışmalarını daha etkin hale getirmektir.

2.4.4. Teknik destek ve insani yardım çalışmaları

TDBB tarafından üye belediyelerine teknik destekler de sağlanmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir;

- Kırgızistan Cumhuriyeti’ne 1200 adet temizlik işçisi elbisesi, bilgisayar, fotokopi ve faks makinesi verildi.
- Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği netretuar boyama makinesi verildi.
- Pakistan İslam Cumhuriyeti’ne prefabrik rehabilitasyon merkezi – (1250 m²) inşa edildi.
- Irak-Kerkük’e jeneratör ve tekerlekli sandalye verildi.

- Özbekistan Taşkent'in bir köyüne içme suyu şebekesi kuruldu.
- Kosova Cumhuriyeti'nde yetimler derneğine çadır kurulumu gerçekleştirildi.
- Kırgız Cumhuriyeti Talas şehrinde Ekmek Fırını kurulumu gerçekleştirildi.
- Filistin Ulusal Yönetimi Al-Nazhl şehrinde yoksul aileler için gıda ve çocuklar için okul çantası ve kırtasiye yardımı yapıldı.
- Kırgız Cumhuriyeti Bişkek Büyükşehir Belediyesi'nin 4 personelinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde staj yapması sağlandı.
- TDBB ve Yıldırım Belediyesi işbirliğinde T.C. Başbakanlık Türk işbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın destekleriyle Kırgız Cumhuriyeti Özgen Şehrine Çocuk Oyun Parkı kuruldu.
- TDBB üyelerinin bulunduğu Filistin Ulusal Yönetimine çevre temizliğinde kullanılmak üzere 4 adet çöp sıkıştırma aracı hibe edildi.

İnsani yardım çalışmalar ise şu şekildedir;

- Gıda, giyecek, kırtasiye, engellilere tekerlekli sandalye (manuel ve akülü) ve koltuk değneği verildi (Azerbaycan, Bosna Hersek), Filistin, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Pakistan, Rusya Federasyonu/ Tataristan, Ukrayna, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti).
- TDBB üyelerinden Bursa Yıldırım, Denizli, Tarsus ve Bursa Büyükşehir Belediyeleri'nin destekleriyle Sosyal Geliştirme Bakanlığı'nın işbirliğinde Kırgızistan'da yaşayan engelli vatandaşlara tekerlekli sandalye dağıtıldı.

2.4.5. Fuarlar

TDBB yerel yönetimleri ilgilendiren konularda fuarlar düzenlemekte veya düzenlenen fuarlara destek vermektedir. TDBB'nin paydaşı olduğu ve destek verdiği yerel yönetim fuarlarını şöyle sıralayabilmekteyiz:

ANFAŞ Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı: 2013 yılında 3. düzenlenen Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı'nda TDBB de organizatör olarak yer alarak yurt içi ve yurt dışı yerel yönetim temsilcilerinin katılımını sağladı. Fuara uluslararası boyut kazandıran TDBB, yurt içinden ve yurtdışından belediyelerin bir araya gelmesi sağladı.

IWES Atık Teknolojileri Sempozyumu ve Sergisi: TDBB, belediyecilik faaliyetleri çerçevesinde 2012 yılında 4. düzenlenen Atık Teknolojileri Sempozyumu'nu paydaş kurumlarla birlikte düzenledi. Sempozyumda “Belediyelerde Çevre ve Atık Yönetimi” konulu oturumda yurt dışından gelen yerel yöneticiler katılımcılara tecrübelerini aktardı.

2.4.6. İşbirliği halindeki ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar

Türk Dünyası Belediyeler Birliği uluslararası alanda da faaliyetlerini sürdürmek için üyesi olmadığı kurumlarla da işbirliği yapmaktadır.

TDBB'nin işbirliğine gittiği uluslararası kurum ve kuruluşları ise şunlardır;

- Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TURKPA)
- Yunus Emre Vakfı Enstitüsü
- Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY)
- İslam, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA)
- Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG)
- Dünya Yerel Yönetimler Akademisi (WALD)
- Avrupa Türk Demokratlar Birliği Hollanda Şubesi (UETD)
- Avrupa Akdeniz Yerel ve Bölgesel Yönetimler İşbirliği Komitesi (COPPEM)
- Suriye Yerel Yönetimler Bakanlığı
- Danimarka Yerel Yönetimleri
- İtalya Belediyeler Birliği
- Polonya Belediyeler Birliği
- Azerbaycan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Belediyelerle İş Merkezi
- Kırgız Cumhuriyeti Yerel Yönetim ve Bölgesel Kalkınma Bakanlığı
- Arap Şehirler Birliği (ATO)
- Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi Birliği (CEMR)
- Kıbrıs Türk Belediyeler Birliği
- Tataristan Belediyeler Birliği
- Moğolistan Belediyeler Birliği
- Kırgız Cumhuriyeti Şehirler Birliği

- Moldova Yerel Yönetimler Kongresi
- Türkiye-Kırgızistan Manas Üniversitesi

TDBB'nin işbirliğine gittiği ulusal kurum ve kuruluşlar ise;

- T.C. Başbakanlık Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)
- Türk Kızılayı
- Türkiye Radyo ve Televizyon Genel Müdürlüğü
- İstanbul Uygulamalı Gaz ve Enerji Teknolojileri Araştırma Mühendislik Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- İstanbul Aydın Üniversitesi
- İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- Türkiye Belediyeler Birliği
- Ege Belediyeler Birliği
- Marmara Belediyeler Birliği
- Türkiye Yeşilay Cemiyeti
- T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA)'dır.

2.4.7. TDBB yayınları

Yerel yönetimler alanında birçok faaliyetler yapan TDBB, çıkardığı yayınlarla da “Türk Dünyası” hakkında tarihi ve coğrafi bilgiler sunmaktadır. Türk Dünyası'nın aydınlatılması, geçmişin günümüze taşınması için 2013 yılında hazırlanan “Orta Asya'dan Anadolu'ya Şehir ve İnsan Fotoğraf Albümü” TDBB'nin en önemli yayınlarından. Bir diğer önemli yayın ise yine 2013 yılında akademisyenler tarafından kaleme alınan ve “Türk Dünyası”nın yerel yönetim yapılarını anlatan “Türk Dünyasında Yerel Yönetimler Kitabı”dır.

TDBB'nin diğer yayınları ise şunlardır;

- II. Avrasya Yerel Yönetimler Kongre Kitabı- 2011
- Şehir, Göç ve Yerel Yönetimler Araştırması- 2009
- Osmanlı Arşiv Belgelerinde Avrasya- 2009

- Selçukludan Cumhuriyete Şehir Yönetimi- 2008
- Türkistan ve Kafkasya Bibliyografyası- 2007
- Perspektif -2012,2013
- UYEM Eğitim Dergisi

BÖLÜM III

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerel yönetimlerin, çeşitli alanlarda ortak çalışmalar yürütmek üzere bulundukları ülkelerden veya farklı ülke ya da ülkelere iki veya daha fazla sayıda yerel yönetim birimi ile yapacağı işbirliği, küreselleşme ile ortaya çıkan kentlerin rekabetinde önemli bir unsurdur. Belediyelerin diğer yerel yönetim birimleriyle veya yerel yönetim birlikleriyle işbirliğine girmeleri, gelişmelerine ve dünyadaki yenilikleri daha kolay takip etmelerine katkı sağlayacaktır. Yerel yönetimlerin görev alanlarında hemen hemen her konuyu kapsamına alan/alabilen birliklerin hem ulusal alanda hem de uluslararası alanda diğer yerel yönetim birimleriyle kurulması mümkündür.

“Kentın neye ihtiyacı var, halk nasıl bir kent istiyor ve biz nasıl bir kent istiyoruz” (Smyth, 2005) gibi soruların yoğunlaştığı bu dönemde işbirlikleri sayesinde yerel yönetimlerin; hizmet sunumlarında verimlilikleri artırması, ulusal ve uluslararası fonlardan yararlanması, kurumsal olarak diğer ülke örneklerinden faydalanarak güçlenmesi gibi hususlar kolaylaşmaktadır. Ayrıca bu işbirlikleri yerelde sunulan hizmetin kalitesinin artmasına ve yerel demokrasinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır.

Halka en yakın birimler olan yerel yönetimler hizmet alanlarında, hemşehrilerinin hiç bitmeyecek olan taleplerini yerine getirmekle yükümlü kurumlardır. Sunulan hizmetin kusursuz olması istenmekte, belediyeler her alana yetişememekte ve verimlilik ortadan kalkmaktadır. Her alanda rekabet ve işbirliğinin tüm yerel yönetim birimleri için önemli bir unsur olduğu da göz önüne alındığında; hem verimliliği hem de insanlara sunulan hizmet kalitesini arttırmak için yerel yönetim birlikleri önem taşıyan kurumlar arasında yerini almıştır.

Yerel yönetim birliklerinin kurulmalarında birçok gerekçe vardır. Bu çalışmada da bunlar üzerinde durulmuştur. Birliklerin kurulmasında birçok farklı etmen olmasına rağmen ağırlıklı olarak politik etmenin ve küresel rekabet etmeninin ön plana çıktığı görülmüştür. Sermayeyi kendi bölgesine çekme çabası, yerel yönetim birliklerine üyelik amaçlarından birini oluşturmakla birlikte, uluslararası yerel yönetim birlikleri ile uluslararası sermayenin bölgelere çekilme amacı ortaya çıkmıştır. Bir diğer önemli etmen olan politik tatmin etmeni ise yerel yöneticilerin bir üst aşamaya geçmek için birliklerden yararlandıkları anlamına gelmektedir. Siyaset alanında isim yapmak ve çeşitli unvanlar kazanmak isteyenler birliklere üye olabilmektedirler. Böylece hem bölgenin ismi hem de yerel yöneticinin ismi ulusal ve uluslararası alanda duyulmuş olacaktır.

Yerel yönetimler arası işbirliği kurulması hem ulusal alanda hem de uluslararası alanda çeşitli hukuki belgelerle desteklenmektedir. Türkiye'ye bakıldığında Anayasal dayanak ve Mahalli İdare Birlikleri Kanunu gibi yasal dayanaklar ile Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Kanunu gibi özel kanunlarda birliklere ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Uluslararası alanda ise Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Yerel Yönetimler Evrensel Bildirgesi, Avrupa Yerel Topluluklar veya Yönetimler Arası İşbirliği Sözleşmesi gibi anlaşmalar da birliklerin oluşumunu destekleyen belgelerdir.

Çalışmamızın temelini oluşturan belediye birliklerinin Türkiye'deki kendilerine özgün yasal dayanağı 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri kanunudur. Yerel yönetimler arasında işbirliğinin sağlanması amacıyla çıkarılan bu kanun ile mahalli idare birlikleri kendine has geniş kapsamlı bir kanuna sahip olmuşlardır. Kanunda yerel yönetimler arasında kurulacak işbirliğinin hangi amaç ve kapsamda olacağı, birliğin tüzüğü, hak ve yetkileri, birliğin organları, birlik meclisi, birlik encümeni ve birlik başkanının görev ve yetkileri, birliğin gelir ve giderleri, teşkilat yapısı, birlik üyelerinin yükümlülükleri, kurulacak birliklerin türleri gibi birçok husus düzenlenmektedir.

Bu çalışmada yerel yönetim birliklerinin ulusal (Türkiye Belediyeler Birliği), bölgesel (Marmara Belediyeler Birliği) ve özel hizmet alanındaki (Jeotermal Kaynaklı

Belediyeler Birliği) örnekleri incelenmiş olup, örgüt şemaları, amaçları ve faaliyetleri hakkında bilgiler verilmiştir. Uluslararası alanda ise Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA), Arap Kentler Örgütü (ATO) ve diğer önemli örnekler incelenmiştir. Yerel yönetim birliklerinin ulusal ve uluslararası alanda birçok sayıda örneğinin bulunması da yerel yönetim birliklerine ne denli önem verildiğini gösteren bir husustur.

Yerel yönetim birliklerinin önemini gösteren bir diğer husus ise yapılan çalışmalarda belediyelerin çoğunlukla belediye birliklerinin yapmış oldukları eğitim faaliyetlerini tercih etmeleridir. Belediyeler arasında yapılan anketlerde belediyelerin eğitim konusunda ilk olarak belediye birliklerine başvurdıkları görülmüştür. Daha sonra ise sırasıyla Bakanlıklar, TODAİE, Üniversiteler, Sayıştay, dernekler ve eğitim ve danışmanlık şirketleri gelmektedir (Arvas, 2012).

Yapılan anketlerde ise belediyelerin yurtdışındaki belediyelerle kardeş şehir ilişkisine girme sebeplerinin ilkinin “kültür ve eğitim işbirliği” olduğu görülmüştür. Bir diğer ankette “yurtdışı belediyeler arası ilişkilerin ne kadar faydalı olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna “Çok yararlı” şıkında öne çıkan “Belediye hizmetleriyle ilgili gelişen yöntemleri izlemek” maddesi ile “kültür ve eğitim işbirliği” maddesi olduğu gözlemlenmiştir (Toprak, 2003).

Çalışmada ayrıntılı olarak incelenen Türk Dünyası Belediyeler Birliği, yerel yönetimler arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı yaparak, ortak / benzer kültüre sahip Türk Cumhuriyetlerinin yerel yönetim birimleri arasında kültürel, ekonomik, siyasi, hizmet paylaşımı ve benzer alanlarda işbirliği sağlamak ve bu alanlarda gelişimlerine destek olmak amacını taşımaktadır. Pek çok alanda hizmet sunan birlik ulusal ve uluslararası işbirliği ortaklarına sahiptir.

TDBB, üyesi olsun ya da olmasın özellikle Orta Asya ve Balkanlar’daki ülkelere bilgi ve tecrübe paylaşım programları düzenleyerek Türkiye’nin sahip olduğu belediyecilik tecrübesini bu ülkelerle paylaşmayı amaçlamaktadır. Bununla birlikte TİKA ve benzeri kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak birçok ülkeye teknik ve insani

yardım projeleri hazırlamakta ve bu bölgelerin kalkınmasına destek olmayı hedeflemektedir.

Türk Dünyası Belediyeler Birliği, kuruluş aşamasında “Türk Dünyası” ile sınırlanmış olduğu ilgi coğrafyasını Somali, Kenya, Mısır gibi ülkelerden yerel yönetim birimlerini üyeliğe kabul ederek faaliyet alanını genişletmek durumunda kalmıştır. Bunun olumlu yönleri olabildiği gibi bir takım olumsuz yönleri de vardır. Faaliyet alanının coğrafi olarak büyümesine rağmen Afrika ülkelerinden üyelerinin bulunması “Türk Dünyası” isminin yetersiz kaldığını göstermektedir.

Kuruluş aşamasında, hedef bölge ve bölgelerdeki yerel yönetim birimleriyle işbirliği sağlanması konusunda; belediyelerin ürettikleri / yürüttükleri çeşitli görevleri üstlenmiş olmasına rağmen, bu işlevleri nasıl yerine getireceği tam olarak belirlenmemiş / belirlenememiş olan TDBB, kuruluşundan itibaren 10 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen tam anlamıyla kurumsallaşamamıştır. Bu durum; yetkili organlarının (Birlik genel kurulu ve birlik yönetim kurulu) konuya gerektiği kadar özen göstermemiş olmasından kaynaklanmış olmakla birlikte, Türkiye’deki hukuki düzenlemelerde bulunan karmaşıklıklarda bu sonuçta etkili olmaktadır. Yani yerel yönetim birliklerine “belli” görevlerin mi yoksa “bazı” görevlerin mi yüklendiği / yükleneceği belirsizdir.

Türk Dünyası Belediyeler Birliği’nin bütçesi çok yüksek değildir. Bununla beraber çoğu personelin çeşitli belediyelerden görevlendirme ile gelmesi, bulunduğu yapının (Merkezefendi Konağı) Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ücretsiz tahsis edilmiş olması, araçların belediyeler tarafından verilmiş olması sayesinde fazla gideri bulunmamaktadır. Yapılan etkinliklerde de üye belediyelerin imkanlarından yararlanılmakta, bu durum da öz kaynaklara dokunulmadan projelerin tamamlanmasını sağlamaktadır.

Çok taraflı örgütlenmeler olan yerel yönetim birliklerinin elbette çeşitli sorunları da mevcuttur. Hukuki açıdan yaşadıkları yerel yönetim birimi olup olmadıklarına ilişkin statü sorunu birliklerin görevlerinin belirginlik kazanmasını

engellemektedir. Bu karmaşıklık giderilmeli, görev tanımları açık olarak, hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak şekilde yapılmalıdır. Bunların yanı sıra yerel özerklik anlayışını zedelemeyecek bir biçimde denetlenmeleri konusu düzenlenmelidir.

Yerel yönetim birliklerinin bundan sonra daha verimli olmasını sağlamak için öncelikle sağlam bir zemine oturtulması gerekmektedir. Yani kuruluş amacı ve yapacağı hizmetlere göre hukuki statüsünün belirlenmesi lazımdır. Dördüncü yerel yönetim birimi mi, hizmet kuruluşu mu yoksa kendine özgü bir yapısı olan kurumlar mı konusu, tartışmaya el vermeyecek bir şekilde anayasal ve yasal olarak netleştirilmelidir (Köseoğlu, 2010). Bu karmaşıklık giderildiği zaman yerel yönetim birlikleri de kurumsal olarak güven kazanacak ve önlerine daha rahat bakma şansları bulacaklardır.

5355 sayılı MİBK’da yer alan “hizmetlerden bazıları” ibaresi yeniden düzenlenmeli ve birliklerin görevleri net bir şekilde belirlenmelidir. Fakat tam anlamıyla görev sınırı çizilen birlikler de daraltılmış olacaktır (Köseoğlu, 2010) ve bu durum birliklerin farklı alanlarda proje üretmesine engel koymuş olacaktır. Burada denge iyi gözetilmelidir.

Hukuki sorunlar alt başlığı altında değindiğimiz gibi yerel yönetim birlikleri kurulurken Bakanlar Kurulu kararı gerekmesine rağmen, birliğe üye olurken veya üyelikten çıkarken buna gerek yoktur. Bu durum “usulde paralellik” ilkesine aykırıdır. Bunu gidermek için kuruluştaki aranan şartlar birlikten ayrılma da aranmalıdır (Köseoğlu, 2010). Bunun yanında, birliklere üyelik için yerel idarenin meclis kararı ve birlik meclisinin de kabul kararı gerekirken üyelikten ayrılırken yerel idarenin meclis kararı yetiyordu. Birlikleri zor durumda bırakmamak için buna da zorlaştırmacı kararlar getirilmeli, en azından üyelikten ayrılma da birlik meclis kararı aranmalıdır (Köseoğlu, 2010). Aksi takdirde Birliklerin üyeleri hızlı bir şekilde eksileceği için, birlikler yeni üye arayışlarına girecek, bu da asıl amacından sapmalarına ve projelere odaklanamamalarına sebep olacaktır.

Yerel yönetim birliklerinin etkisiz kalmasının en önemli sebeplerinden olan maddi yetersizlik birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Zamanında ödenmeyen

aidatlar projelerin aksamasına sebep olacak bu da hem etkinliği azaltacak hem de birliklere duyulan güven kaybolacaktır. Bu yüzden üyelik aidatlarının ödenmesi konusunda yerel yönetimler hassas davranmalıdır. Ödenmeyen kısım için de iller bankası daha düzenli kesintiler yapmalıdır.

Bunun yanında yerel yönetim birliklerine kendi öz gelirlerini oluşturacak imkânlar tanınmalıdır, faaliyetlerinden kar sağlamaları veya genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeler ve büyükşehir belediyeleri için ayrılan her türlü payın % 1'i İller Bankası'nda açılacak bir hesapta toplanmalı ve belediye birliklerine aktarılmalıdır (Bozlağan, 2011:81).

Maddi olarak birliklerin yaşadıkları sorunlar MİBK'nın 21. maddesi "Birliğe karşı mali yükümlölüklerini yerine getirmeyen üye mahalli idarelerin ödemeleri gerekli miktar, birliğin başvurusu üzerine bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılan paydan, bu payların dağıtımını yapan kuruluş tarafından kesilerek alacaklı birliğe ödenir" hükmü ile çözüme kavuşturulmaya çalışılmıştır. Buna rağmen zamanında yapılmayan ödemeler birliklerin hazırladıkları projeleri yürütmelerini engellemektedir. İller Bankası, belediyelere ayrılan paydan yapacağı kesinti için belediyelerin ödeme takibini yapmadan, belediye adına doğrudan birliklere ödeme yapmalıdır. Böylece "birliğin başvurusu" beklenmeyip, bürokrasi ve zaman kaybı önlemiş olacaktır.

Yerel yönetim birliklerini düzenleyen temel kanun olan MİBK'nın tekrar gözden geçirilmesi gerektiği üzerinde bu çalışmada durulmuştur. Özellikle, kuruluştaki Bakanlar Kurulu'nun izni gerekirken üyeliklerde bu iznin aranmaması, kuruluş aşamasında tüzüklerin Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmasına rağmen tüzük değişikliklerinin Bakanlar Kurulu onayına gerek duyulmadan yürürlüğe giriyor olması incelenmesi gereken durumlardır.

Birliklerin amaçlarını içerisinde düzenleyen birlik tüzüğü değiştirilmek istendiğinde Bakanlar Kurulu onayının aranmaması yerel yönetim birliklerinin amacının saptırılması için uygun ortam hazırlamaktadır. Bunu gidermek için tüzük değişikliği

daha zor olmalı, kuruluş aşamasında olduğu gibi Bakanlar Kurulu kararına veya en azından İçişleri Bakanlığı'nın iznine tabi olmalıdır (Köseoğlu, 2010). Burada birliklerin amaçlarından sapmaları kontrol altına alınırken yerel demokrasi de fazla zedelenmemelidir.

Yerel yönetim birliklerinin başındakiler ve diğer yöneticilerin merkezi idareden olması (vali, kaymakam gibi) veya merkezi idare ile bağlantılı olması demokratiklik ilkesi ile bağdaşmayacağı için bunun önüne geçilmelidir. 5355 sayılı kanuna bu durumu engelleyici maddeler koyulmalıdır (Köseoğlu, 2010). Yerel özerklik ve yerel demokrasi kanunlarla da güvence altına alınmalıdır.

Yerel yönetim birliklerinin genelde bazı gönül verenlerin kişisel çabaları ile kurulmasının yanlış bir durum olduğundan bahsetmiştik. 5355 sayılı kanun su, atık su, katı atık yönetimi, çevre düzenlemesi gibi konularda birlik kurulmasını zorunlu kılmıştır. Fakat günümüz ihtiyaçları düşünüldüğünde bu konular arttırılmalıdır ve kurulan yeni birliklere de üyelik zorunlu kılınmalıdır (Köseoğlu, 2010).

Yapılacak tüm bu düzenlemelere ek olarak “Yerel Yönetim Birlikleri Üst Kurulu” şeklinde bağımsız idari otorite kurulmalıdır. Bu üst kurul yerel yönetimler konusunda uzmanlaşmış kişilerden oluşmalı ve en önemli görevi de yerel yönetim birliklerinin almış oldukları kararları uzman gözüyle incelemek olmalıdır (Köseoğlu, 2010).

Bununla birlikte belediyeler, Birliklere üye olmanın avantajlarını ve dezavantajlarını iyi analiz etmemekte / edememektedirler. Anlık bir karar ile üye olunan birliklerden yeteri kadar faydalanamayan yerel yönetim birimleri, ödenen aidatlardan kurtulmak için üyelikten çıkmaktadırlar. Bu durumu engellemek ve tüm belediyelerin birliklere üye olması ve birliklerden en üst düzeyde yararlanmalarını sağlamak amacıyla çeşitli bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Yerel yönetim birlikleri ve yerel yönetimler arasında görev paylaşımı yapılmalıdır. Ortak projelerle daha faydalı olacak yatırımlar birlikler üzerinden

yapılmalı, yerel yönetimler daha çok halkın günlük yaşamıyla ilgili konularda faaliyetler göstermelidir.

Yerel yönetim birliklerine yönelik denetim tekrar gözden geçirilmelidir. Kaynak israfının önüne geçilmesi için dernekler Sayıştay denetimine tabi tutulmalıdır. Zaten maddi yetersizlik içerisinde olan birliklerin kaynakları daha etkin kullanmaları sağlanmalıdır.

Yerel yönetimlerin halka en yakın yönetim birimleri olduğundan, demokrasi için vazgeçilmez bir unsur olduğundan sürekli söz edilmesine rağmen yerel yönetim birlikleri halka yeteri kadar tanıtılmamaktadır ve bu sebeple halk yerel yönetim birliklerini bilmemektedir. Bu sorunu çözmek için reklam çalışmaları yapılmalı, birlik meclislerine halk da davet edilmelidir. Böylece yapılacak çalışmalarda halkın da desteği alınmış olunacaktır.

Yerel yönetimler alanında uzman personel eksikliğini gidermek için coğrafi bölgeler ölçeğinde veya ulusal ölçekte kurulan belediye birlikleri, üyelerine yönelik olarak eğitim ve danışmanlık hizmetleri vermelidirler. Bu amaçla, eğitim merkezleri kurabilmeli; üniversitelerle işbirliği halinde akademi ve enstitü tesis edebilmelilerdir (Bozlağan, 2011:79).

Birliklerdeki personel sorununun çözülmesi için ise personeli teşvik edici maaşlar verilmelidir ve kadro sorunu çözülmelidir. Eğer birliklerin kadro vermesi mümkün değilse diğer yerel yönetim birimlerinden uzman personeller geçici görevlendirme ile birliklere kazandırılmalıdır.

Görev paylaşımları ve yeterli personel istihdamı ile birliklerin hizmetlerinde hedeflenen verim artışını gerçekleştirecek ve çalışmaları güçlenecektir. İstihdam konusu iyi ayarlanmalı, ne çok personel alarak aşırı istihdama yol açmalı ne de az personel ile işlerin yürütmesine engel olunmalıdır. İstihdam edilen personele hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim ile gerekli donanım kazandırılmalıdır. Birliklerde teşkilat norm kadroya uygun olarak ülke düzeyindeki birliklerde genel sekreter, genel sekreter

yardımcıları, daire başkanları, müdürler, şefler ve diğer personelden; bölge düzeyinde kurulan birliklerde ise genel sekreter, genel sekreter yardımcısı, müdürler, şefler ve diğer personelden; il düzeyinde kurulan birliklerde ise birlik müdürü, şefler ve diğer personelden oluşmalıdır (Bozlağan, 2011:81).

Birlik personelinin önemi kadar önemli olan bir diğer konu da yöneticiler konusudur. Nitelikli personeli doğru yönlendirecek tecrübeli bir genel sekreter birliklerde önemli bir unsurdur. Özellikle birlik genel sekreterinin birlik konusu ile ilgili teknik konularda yeterli bilgisi olması gerekmektedir. Örneğin sulama birlikleri genel sekreterinin ziraat fakülteleri mezunlarından seçilmelidir. Sadece genel sekreterin değil, birlik müdürü ve özellikle mali işler müdürü olmak üzere tüm birim müdürlerinin nitelikli personel olmasına özen gösterilmelidir (Köseoğlu, 2010).

Mevzuata ilişkin de bazı düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Örneğin; belediye birliklerinin sorunlarının giderilmesi konusunda 5355 sayılı kanunda aşağıdaki maddelerin eklenmesi veya değiştirilmesi şeklinde düzenlemeler yapılabilir:

Her ilde, o ildeki bütün belediyelerin; her coğrafi bölgede de, o bölge sınırları içinde yer alan illerdeki bütün belediyelerin doğal üyesi olduğu, birer belediyeler birliği kurulmalıdır. İl belediye birliklerinin merkezi, kurulduğu ilin merkezi; bölge belediye birliklerinin merkezi ise, o coğrafi bölge sınırları içindeki il merkezlerinden nüfusu en büyük olan olmalıdır. Ülke düzeyinde kurulan belediyeler birliğinin merkezi başkent olmalıdır (Bozlağan, 2011:79).

Belediyeciliğin gelişmesi, kişilerin uzmanlaşması ve verimliliğin arttırılması için büyükşehir belediyelerinin bağlı kuruluşları olan su ve kanalizasyon idareleri ile tüzel kişiliği olan ulaşım idareleri, o belediyenin üyesi olduğu il ve bölgesel düzeydeki belediye birliklerinin doğal üyesi kabul edilmelidir (Bozlağan, 2011:79).

Kanunlar arasında yaşanan birliklerin görev alanları konusundaki karışıklığı gidermek için bu görevler netleştirilmeli, birlik tüzüğü ile kendilerine aşağıdaki görevler de verilmelidir:

- “a. Üyelerinin hak ve çıkarlarını savunmak, onları diğer kurum ve kuruluşlar önünde temsil etmek,
- b. Üyelerine, onların çalışma alanlarında danışmanlık hizmeti sunmak,
- c. Üyelerinin seçilmiş temsilcilerine ve personeline eğitim hizmeti vermek,
- d. Belediyeciliği geliştirici ve güçlendirici çalışmalar yapmak,
- e. Belediyelerle ilgili yasal ve idari düzenlemelerde, üye belediyeler adına görüş bildirmek,
- f. Belediyelerin amaçları doğrultusunda araştırma yapmak, yayın faaliyetinde bulunmak,
- g. Üye belediyelere teknik yardım sağlamak,
- h. Belediyeleri ve demokrasiyi geliştirmek ve güçlendirmek için çalışmalar yapmak, üyelerini bilinçlendirmek.” (Bozlağan, 2011:79).

Yurt dışındaki yerel yönetim alanındaki tecrübelerin diğer ülkelere aktarılabilmesi için ülke düzeyinde kurulan belediyeler birliği İçişleri Bakanlığı’nın bilgisi dahilinde yurt dışında temsilcilik açmalıdır. Bununla birlikte, yerel yönetim birliklerinin, yurt dışındaki yerel yönetim birliklerine çeşitli statülerde üye olabilmelerine, bunlarla ortak girişimlerde bulunabilmelerine, ortak faaliyetler düzenleyebilmelerine, çatı örgütler veya oluşumlar kurabilmelerine ve yerel yönetimlerin geliştirilmesine yönelik girişimlerde bulunabilmelerine izin verilmelidir (Bozlağan, 2011:79).

Yerel yönetimler arası işbirliğinde önemli bir yer tutan kardeş belediyecilik projeleri rastgele değil, devletin dış politikalarına uygun bir şekilde yapılmalıdır. Bu projelerin kağıt üzerinde kalmaması için de bazı uygulamalar getirilmelidir. Örneğin bir süre (6 ay / 1 yıl) “aday kardeş belediye” olarak deneme süresi verilmelidir. Bu süre içerisinde verimli olduğu düşünülen kardeşlikler gerçeklik kazanmalıdır.

Birliklerde tüm belediyelerin doğru oranda temsil edilebilmesi için birlik meclisi, birlik üyesi belediyelerin meclislerinin kendi üyeleri veya belediye meclis

üyeliğine seçilmeyi haiz kişiler arasından seçecekleri üyelere oluşmalıdır. Her bir üye belediyenin, birlik meclisindeki temsil oranı, o belediye sınırları içinde yaşayan nüfusa göre, birlik tüzüğü'nde belirlenmelidir. Belediye başkanları birliğin doğal üyesi olmalıdır. Birlik meclislerinin asıl üye sayısının yarısı kadar yedek üye seçilmeli, yedek üyelerin seçimine ilişkin usul ve esaslar birlik tüzüğünde gösterilmelidir. Belediye Birliklerinde temsil sistemini iyi ayarlamak için Belediye birliklerinin üyesi olan su ve kanalizasyon idareleri ile ulaşım idareleri, bunların tüzel kişiliklerini temsil eden üst düzey yönetici, bu kişinin hazır bulunmaması halinde en kıdemli yardımcısı tarafından birliklerin meclislerinde temsil edilmesine imkan verilmez (Bozlağan, 2011:80).

Birlik meclisi, uluslararası yerel yönetim kuruluşlarının, teşekküllerin, vakıf ve derneklerin oy hakkı olmaksızın birliğe fahri üye olarak katılmalarını sağlamalıdır. Birlikler, ilgili bakanlıkların izni ile birliğin yurt dışı temsilciliklerinin açılması, uluslararası yerel yönetim kuruluşları ve “ağ”larına çeşitli düzeylerde üye olunması veya bu tür kuruluşlara kurucu üye olarak katılma konusunda girişimci ve cesur olmalıdır (Bozlağan, 2011:80).

Birlik meclisi, mahallî idareler genel seçiminin ardından birlik merkezinin bulunduğu yerin mahalli mülkî idare amirini birlik merkezinde toplantıya davet etmeli, hem birliğin merkezi otorite karşısında varlığı gösterilmeli hem de bundan sonraki süreçte ortak neler yapılabilir fikir alışverişinde bulunulmalıdır (Bozlağan, 2011:80).

Yerel yönetim birliklerine valinin yada kaymakamın başkanlık etmesinin yerel özerklikle bağdaşmadığını belirtmiştik. Birlik Başkanı, birlik meclisi tarafından, kendi üyeleri arasından seçilmelidir. Birlik başkanı, mevzuatla kendisine verilen görev ve yetkilerin bir bölümünü, Başkan Vekiline ve Genel Sekreter'e / Birlik Müdürü'ne yazılı olarak devredebilmelidir (Bozlağan, 2011:81).

Pratik bilgilerin yanı sıra teorik bilgilerden de yararlanmak ve kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan memurların ve akademisyenlerin tecrübelerinden faydalanmak için, memur ve akademisyenlerin de birliklerde çalışmaları sağlanmalıdır.

Mevzuata ilişkin yapılması önerilen bu düzenlemeler ile de yerel yönetim birliklerinin sorunlarının çözümü kolaylaşacaktır (Bozlağan, 2011:81).

Sonuç olarak küreselleşme ile sınırların ortadan kalkması ve bilginin dolaşım hızının artması ile tüm örgütlerde yenilikler kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu bağlamda günümüzde kentlerin de yüzleştiği iki seçenek vardır: küresel değişmeye ayak uydurmak ya da değişime karşı direnmek (Richards, 2010). Çağa ayak uydurmanın adeta bir gereklilik haline geldiği bu süreçte kentleşme sürecini yönlendiren yerel yönetim birimleri de değişime ve yenilenmeye mecbur kalmıştır. Yerel hizmetlerin artması, hizmetlerin sadece belediyeler tarafından görülebilmesini zorlaştırmıştır. Yerel yönetim birlikleri işte bu duruma yerel bazda bir cevap niteliğindedir. Dolayısıyla yerel yönetimler arası işbirliklerinin geliştirilmesi, desteklenmesi ve bahsedilen sorunlarının çözülmesi büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- Altınışık, İ. ve Peker, H. (2010). *Bölgesel Kalkınma Ajansları, Ekonomik Önemi, Avrupa Birliği ve Türkiye’deki Durumları*, Bütçe Dünyası Dergisi, 34(2).
- Arvas, T. (2012). *Belediyelerde Hizmet İçi Eğitim İhtiyaç Analizi: Marmara Belediyeler Birliği Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bıçakçıoğlu, E. (2010), *Belediye Birlikleri ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozlağan, R. ve Demirkaya, Y. (2008). *Türkiye’de Yerel Yönetimler*. (1. Baskı). Ankara: Nobel Basımevi.
- Bozlağan, R. (2011) *Belediye Birliklerinin Yapısı, Sorunları ve Çözüm Önerileri*, Dış Denetim Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran.
- Can, H. ve Gündüzöz, İ. (2011). *Türk Mahalli İdarelerinin Mali Yapısı*. (1. Baskı). Ankara: Gökçe Ofset.
- Canalıoğlu, M. V. *Türkiye’de Belediye Birlikleri ve Belediyelerin Geleceği*, (<http://www.konrad.org.tr>, 15.01.2014’te erişildi.)
- Çevikbaş, R. (2001) *Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri ve Sulama Birliği Örneği*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 10 (3).
- Daoudov, M. (2012). *Yerel Yönetimlerin ve Birliklerinin Uluslararası Alanda Konumu ve Ulusal Dış Politika İlişkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Dilek, M. (1998) *Yerel Yönetim Birlikleri, Müteahhitlik Hizmetleri Yapabilirler mi?*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 7(2).
- Erdem, İ. (2011). *Yerel Siyaset ve Belediyecilik*, (2. Baskı). İstanbul: Platin Ofset.
- Esen, E. ve Polat, F. (2007). *Türk Yerel Yönetimlerinin Uluslararası ve Avrupa Birliği Kuruluşları İle İlişkileri*. (1. Baskı). İstanbul: Elma Basım.
- Esmer, Ş. (2008). *Yerel Yönetim Birlikleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Geray, C. (1966) *İlçe Çapındaki Toplum Kalkınması Çalışmaları, Mahalli İdare Birlikleri ve Birkaç Örnek Olay*, Amme İdaresi Dergisi, 2(2).
- Geyik, M. Ve Coşkun, R. (2004) *Şehirler-Arası Rekabette Bilginin Yeri*, 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Gönül, M. (1977). *Yerel Yönetim Birlikleri*. (1. Baskı). Ankara: Sevinç Matbaası.
- Göymen, K. (2004). *Yerel Kalkınma Önderleri Ve Paydaşı Olarak Belediyeler, Yerel Kalkınmada Belediyelerin Rolü*, İstanbul: Pendik Belediyesi Yayınları.
- Güneş, Y. (2005). *Yeni Yasa Tasarısı Bağlamında Yerel Yönetim Birlikleri*, Türk İdare Dergisi, 442.
- İstanbul Sanayi Odası, (2004). *Açılış Konuşmaları*, 3. Sanayi Kongresi: Sürdürülebilir Rekabet Gücü Küresel Değişime Uyum, İstanbul.
- Kara, M. ve Palabıyık, H. (2007). 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve Köy Birlikleri – Toplum Kalkınma İlişkisi, *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-2: Uygulama*, H. Özgür, M. Kösecik, Ankara: Nobel Yayınları.
- Karakurt Tosun, E.(2004). *Bilgi Toplumu Sürecinde Yeniden Yapılanan Kentsel Mekanı Okumak*,3. Ulusal Bilgi Ekonomi ve Yönetim Kongresi Bildiriler Kitabı, Eskişehir.

- Kiper, P. (2006). *Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel – Kültürel Değerlerin Korunması: Türkiye – Bodrum Örneği*, İstanbul: Ezgi Matbaacılık.
- Köseoğlu, M. (2010). *Yerel Yönetim Birliklerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri*. Türk İdare Dergisi, 468.
- Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (2005).
- Mıhçı, H. (2010). *Yerel Yönetim Birlikleri Gölcük Köylere Hizmet Götürme Birliği Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nadaroğlu, H. ve Varcan, N. (2005). *Yerel Yönetimler*. (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Nalas (2008). *Role of Local Government Associations of South East Europe in Training Delivery to Local Authorities*. Skopje: Brigada Dsgn.
- Ni, P. ve Peter, K. (2010). *The Global Urban Competitiveness Report*, UK.
- Ökmen, M. Ve Elma, F. (2013). *Türk Dünyasında Yerel Yönetimler*. (1.Baskı). İstanbul: İmak Ofset.
- Önder, F. (2008). *Mahalli İdare Birliklerinin Denetimi*, Yerel Siyaset Dergisi: 32.
- Richards, G. ve Palmer, R. (2010). *Eventfull Cities: Cultural Management and Urban Revitalization*, ABD: Elsevier LTD.
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2000) *Küreselleşme Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.
- Smyth, H. (2005). *Marketing the City*, Londra.
- Şat, N. (2000). *Türkiye’de Yerel Hizmetlerin Sunulmasında Belediye Birliklerinin Yeri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Şentürk, H. (2003) *Belediye Birlikleri* (<http://www.yerelsiyaset.com>, 05.02.2013 tarihinde erişildi.)
- TBB, (2012). *Kardeş Şehirler, Uluslararası Belediye İşbirlikleri ve Birliğimizin Rolü*. İller ve Belediyeler Dergisi, Ankara: Sistem Ofset.
- TBB, (2010) *Faaliyet Raporu*.
- TDBB, (2012) *Faaliyet Raporu*.
- TDBB, (2010). *Açılış Konuşmaları, 2. Avrasya Yerel Yönetimler Kongresi: Planlama ve Kentsel Gelişim*, İstanbul.
- Toprak, Z. (2003). *Belediyeler Arası Yurtiçi ve Sınır Ötesi İşbirliği*, Türk İdare Dergisi, Sayı:441.
- Türk Belediyecilik Derneği (1997) *Yerel Yönetimler ve Yurt Dışı Kuruluşlarla İlişkiler*, Ankara: Türk Belediyecilik Derneği Yayınları
- Uzun, B. (2010). *Türkiye’de Yerel Yönetim Birlikleri: Türkiye Belediyeler Birliği ve Tarihi Kentler Birliği Örnek İncelemeleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünlü, H. (1993). *Yerel Yönetimler Arası İşbirliği*. (2. Baskı). İstanbul: Kent Basım.
- Ward, S.V.(2005). *Selling Places: The Marketing and Promotion of Towns and Cities 1850-2000*, Londra.
- Yüksel, A. (1996) *Yerel Yönetim Birlikleri ve Vilayetler Hizmet Birliği*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 5 (1).
- Zengin, E. (1999). *Yerel Yönetim Birlikleri* (1. Baskı). Konya: Damla Ofset.
- Zengin, E. (2002) *Küreselleşme ve Kent Kültürü*, Beynelhalk Elmi Simpoziumun Materyalleri, Bakü.

Zengin, E. (2002) *Küreselleşme ve Kentler*, Azerbaycan Milli İlimler Akademiyası Felsefe ve Siyasi Hukuki Tedgikatlar İnstitutu, Ekologiya, Felsefe, Medeniyyet Elmi Megaleler Mecnuesi, Bakü.

Zhang, M. (2010) *Competitiveness and Growth in Brazilian Citites: Local Policies and Actions for Innivation*, Washington.

<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5355.html>, 25.11.2013 tarihinde erişildi.

www.dernekler.gov.tr, 10.09.2013 tarihinde erişildi.

<http://www.yerel.siyaset.com/pdf/agustos2008/5.pdf>, 05.02.2013 tarihinde erişildi.

www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf, 08.09.2013 tarihinde erişildi.

www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf, 13.12.2013 tarihinde erişildi.

www.uclg-mewa.org, 24. 06. 2013 tarihinde erişildi.

<http://www.tbb.gov.tr/birligimiz/kurulus-ve-gorev>, 10.11.2013 tarihinde erişildi.

<http://www.marmara.gov.tr/viewContent.aspx?contentId=9>, 10.11.2013 tarihinde erişildi.

<http://www.jkbb.org.tr/20-kurulus-ve-gorev.html>, 20.12.2013 tarihinde erişildi.

www.tdbb.org.tr, 05.03.2013 tarihinde erişildi.